

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו – תער"ב

פז. וירא אליו הוי'

פח. ויהיו חיי שרה

פט. ויגדלו הנערים

צ. ויצא יעקב

– העת"ר –

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נכנ"מ זי"ע מליובאוויטש

– הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות –

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תתקעה	וירא	ישנם מדריגות בבחי' אב"א שלמע' מבחי' פב"פ – (שנב-שנו)	פז. וירא אליו הוי' כו'
תתקפט	חיי שרה	חכ' היא בחי' עצמי – (שנז-שס)	פח. ויהיו חיי שרה כו'
'א	תולדות	תורה המשכה עצמי' – (שסא-שסד)	פט. ויגדלו הנערים כו'
איב	ויצא	רצון עצמי והרצון שע"פ טו"ד – (שסה-שסח)	צ. ויצא יעקב כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 87-90

Copyright © 2017

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6104-3

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת כ"ד של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך־המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: וירא אליו הוי' דש"פ וירא; ויהיו חיי שרה דש"פ חיי שרה; ויגדלו הנערים דש"פ תולדות; ויצא יעקב דש"פ ויצא – העת"ר.

ה' טבת, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ וירא, העת"ר

וירא אלו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כו'.³ וצ"ל מהו"ע וירא אליו, שלא נאמר כאן שום דבור, ולא הי' איזה נבואה, רק מה שנראה אליו, צ"ל מהו"ע הראי' הזאת שנראה אליו כו'. ורש"י פי' וירא אליו לבקר את החולה, והוא מגמ' דסוטה די"ד ע"א, הקב"ה ביקר חולים, שנא' וירא אליו ה' כו', ומשמע שזה שנראה אליו הוא גופא הבקור חולים, וצ"ל זה מהו"ע הבקור חולים בזה שנראה אליו כו'. ומהו"ע שהי' באלוני ממרא דוקא. גם אומרו והוא יושב פתח האהל, מה מודיענו זה שהי' יושב בפתח האהל כו', ומהו"ע והוא יושב כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁴ דבינה נק' כה, בחי' דמות ודמיון לבד, וכן הכתר הוא בחי' כף הדמיון כו', עם היות דז"א הוא בחי' זה, וכן חכ' היא בחי' זה, מ"מ, בינה וכתר הן בחי' כה כו'. ונת'⁵ להיות שהן בחי' התפשטות לבד, דחיצוני' הכתר הוא בחי' רצון, דהרצון הוא בחי' התפשטות לבד, ואינו עצמות ממש כו', והוא בחי' חיצוני' לגבי פנימי' כו', שהפנימי' הוא בחי' הטעם והעונג, והרצון הוא חיצוני' וההתגלות לבד כו', שבהחיצוני' אינו נראה ונגלה הפנימי', אדרבא, ה"ז מכסה ומעלים על הפנימי' כו', וע"כ הוא בחי' כה כו'. ובודאי שבינה וכתר למע' מבחי' ז"א וחכ', ומ"מ, ז"א וחכ' הן בחי' פנימי ועצמי, ובינה וכתר הן בחי' התפשטות וחיצוני' כו'.

תשכב

שנב) וביאור הענין איך שז"א וחכ' הן בחי' זה, ובינה וכתר הן בחי' כה, והן למעלה מבחי' ז"א וחכ', ומ"מ, זה בחי' פנימי ועצמי, וזה בחי' התפשטות וחיצוני' כו', יובן זה ע"פ הידוע בענין פכ"פ ואב"א⁶, שיש מדרי' בבחי' אב"א שהן למעלה מבחי' פכ"פ שלמטה ממנו במדרי' כו'. והנה כללות ענין פכ"פ ואב"א הוא בחי' קירוב וריחוק, ועד"מ שני בנ"א שעומדים זה אצל זה, ואחוריהם זה לזה, ה"ז תכלית הריחוק, וכאשר עומדים פנים בפנים, ה"ז מורה על הקירוב כו'.⁶ וענין קירוב וריחוק ברוחניות הוא, אם שנמשך הארה חיצוני' לבד, או הארה פנימי' ועצמית כו'. וכמו בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל, כאשר השכל בא ע"י אותיות הכתב, הרי נמשך בזה הארה שבבחי' אחוריים וחיצוני' לבד כו', להיות דאותיות הכתב הן בחי' עשי', הרי אור השכל מתעלם בזה. ואינו דומה כמו בהשפעת השכל בדבור, עם היות שזהו ג"כ חיצוני' השכל, מ"מ, מאיר בזה גילוי אור השכל הרבה יותר מבכתב כו', ולכן הקבלה מהדבור הוא באופן אחר מבכתב (עס נעמט זיך אנדערש דער ענין), ובדבור יש בו חיות יותר, מפני שאור השכל מאיר בזה בגילוי יותר, ע"כ גם החיות הוא ביותר כו'. וגם בכתב יש חילוקים בריבוי החיות ומיעוט החיות, שזה תלוי באופן גילוי אור השכל כו', אך בד"כ, באותיות הכתב, אור השכל

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על אוה"ת מטות ע' א'רפג ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 (2) חלק מד"ה וקבל היהודים וד"ה החודש הזה לכם תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' קעה ואילך, ע' קפג ואילך), מיוסד, כנראה, על מאמר זה.
 (3) פשמ"ט (ע' תתקסח ואילך).
 (4) בהבא לקמן – ראה אוה"ת מטות שבהערה 1. סה"מ תרנ"ז ע' ט ואילך.
 (5) = פנים בפנים ואחור באחור.
 (6) ראה גם לקו"ת אחרי כו', ד. ובכ"מ.
 (7) ראה ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' ת ואילך.

מתעלם בזה, ואינו מאיר רק הארה חיצוני' לבד, ובאותיות הדבור מאיר אור פנימי יותר כו'. אמנם כללות השפעת השכל, גם בדבור, ה"ז הארה חיצוני', שהרי המשפיע מעלים פנימי' השכל, ואינו מגלה רק את החיצוני' כו' כנודע. אך יש לפעמים גילוי אור פנימי, והוא כשמשפיע לו פנימיות ועומק השכל, והיינו כאשר המקבל הוא כלי לזה כו'. דהנה נת"ל פ' קל"ט⁸, דבהשפעת השכל יש ג"כ יחוד חיצוני ויחוד פנימי, דיחוד חיצוני הוא כאשר המקבל ענינו הוא רק לקבל שטחיות הענין ולידע בחי' החיצוני' לבד, ואינו משתדל לידע תכלית הכוונה, דאז גם המשפיע משפיע לו חיצוני' השכל לבד, אבל כאשר המקבל משתדל לידע את העומק והפנימי' ותכלית כוונת הרב בהענין, הרי המשפיע ג"כ משפיע לו את העומק ופנימי' השכל כו'. והו"ע יחוד פנימי, בחי' פכ"פ כו'. אך עיקר בחי' פנים בהשפעת השכל הוא מה שבא ע"י ראיית פני המשפיע, וכמו שא' יהי' נדמה כאלו בעל השמועה עומד לפניו⁹, וכמא¹⁰ האי דמחדדנא כו' מפני שראיתי לר"מ כו', ונת"ל פ' רס"ד¹¹, שהעיקר בראיית הפנים דוקא¹², שעיי"ז מקבל בחי' עצמי' החכ' של הרב, מה שלא בא בהשפעה וגילוי כו'. וזהו כללות ההפרש בין פכ"פ ואב"א, דאב"א היא הארה שבבחי' אחוריים וחיצוני', ופכ"פ היא הארה פנימי' ועצמי' כו'. וכמו"כ הוא בדוגמא דכללות הגילויים בעולמות, שהן ע"י הצמצום, שבחי' הפנימי' והעצמי' נתעלם לגמרי, ונמשכה רק הארה חיצוני', ה"ז בחי' אב"א כו', ופכ"פ הוא שנמשך אור פנימי ועצמי כו', וכמ"ש במ"א¹³. ומ"מ, יש מדרי' אב"א שהן למע' ממדרי' פכ"פ כו', וידוע המשל בזה מהבעש"ט ז"ל¹⁴ מהבלולות¹⁵, הנק' שווינדל טרעפ¹⁶, שהן מדרי' הסובבים את העמוד, ובראשו של העמוד נמצאה צורה חקוקה, שכשהי' במדרי' התחתונה, ראה את הצורה שהיא נכחו בגובה העמוד, וכשעולה במעלה הב', הוא מאחורי', ואינו רואה את הצורה, עד שעולה במעלה הג' כו', והרי כשהוא במעלה הב' הוא גבוה יותר מכשהי' במעלה הא', ומתקרב יותר אל הצורה, רק שאינו רואה אותה, ובמעלה הא' או במעלה הג' ה"ה רואה אותה כו'. וכמו"כ הוא בענין הנ"ל, דז"א נקרא זה, ובינה נקרא כה, והרי הבינה למע' מהז"א, והיא בחי' כה לגבי בחי' החכ' כו'. וכן חכ' נקרא זה, והכתר היא בחי' כה, אבל זהו לגבי בחי' מו"ס, שהוא בחי' מוחא עילאה דעתיקא כו'.

תשכג

קיצור. ויובן זה מענין אב"א ופכ"פ, אב"א הוא שנמשך רק הארה חיצונית, וכמו שכל שבא באותיות הכתב, וגם השפעה בדבור הוא חיצונית, ופכ"פ המשכת פנימיות האור, כמו יחוד פנימי דמשפיע ומקבל. ויש מדרי' אב"א שלמע' מפכ"פ, המשל מהבלולות, דבמדרי' הא' הוא לפני הצורה, ובמדרי'¹⁷ מאחורי'. ועד"ז ז"א נק' זה ובינה כה, חכ' זה וכתר כה.

8) ה"מ תרס"ה ע' מה ואילך. תרע"ו ע' קלד ואילך.
 14) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' ריד ואילך.
 אוה"ת עקב ע' תקכב. נ"ך ח"ב ע' תתפד. כתר שם טוב הוספות
 סימן נג"נד. וש"נ.

15) ראה מלכים"א ו, ת.
 16) ראה פרש"י מלכים שם. הובא באוה"ת נ"ך שם.
 17) ובמדרי': אוצ'ל: ובמדרי' הב'.

8) ע' שסד ואילך.
 9) ירושלמי שבת פ"א ה"ב. קידושין פ"א ה"ז.
 10) עירובין יג, ב.
 11) ע' תשלו.
 12) ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' קמת. המשך תרס"ו
 ע' תקלא ואילך. סה"מ עת"ר ע' רג. וראה לעיל פמ"ג (ע' צו).
 13) ראה ביאורי הזהר שם. סה"מ תרנ"א ע' ט ואילך.
 אעת"ר ע' צו ואילך. וראה גם סה"מ צ להצ"צ צו, א ואילך.

שנג) והענין הוא, דהנה, ז"א נקרא זה, להיות שזהו בחי' גילוי ממש, בלי הסתר והעלם כו'. ועם היות שהגילוי הוא ע"י צמצום ומיעוט, מ"מ, ע"יז הוא דוקא הגילוי, דעיקר הגילוי הוא ע"י הז"א דוקא, דלולא בחי' ז"א לא הי' בחי' הגילוי כלל, כ"א ע"י ז"א דוקא, והגילוי, מאחר שהוא לא בבחי' הסתר והעלם, הרי הוא בחי' מהות האור כמו שהוא כו'. דהנה ידוע¹⁸ דז"א הוא סוף עולם הא"ס, והיינו שבבחי' ז"א מתצמצמים כל האורות דאוא"ס ב"ה להיות בבחי' הגילוי כו', שהרי אוא"ס עצמות המאציל ה"ה מובדל ומרומם לגמרי מכל ההשתל, ואינו בגדר גילוי כלל כו', וכאשר עלה ברצונו להאציל¹⁹, שזהו בחי' הכתר²⁰, ה"ז ג"כ למע' מבחי' הגילוי בעולמות, דהרי פנימי' הכתר, בחי' עתיק, ה"ז בחי' תחתונה שבעצמות²¹, שאינו בבחי' המשכה ובבחי' גילוי כלל, שעז"נ²² ישת חשך סתרו, חשך הוא דבר שאינו נראה בו שום גילוי ושום תפיסא כלל, דהיינו שגם הארה מזה אינו בא בבחי' גילוי כו', דז"ע שאינו נראה בו שום גילוי, דהיינו שגם הארה ממנו אינו בבחי' גילוי כו'. ועם היות שההארה אינו העצמות ממש, דהעצמות אינה בבחי' הארה, דכל עצם בלתי מתפשט ובלתי מתגלה²³, רק המשכת העצמות כו', וההארה אינו בחי' העצמות ממש כו', ומ"מ, ה"ה הארה עצמיות, שהיא כמו העצמות, שאינה ג"כ בבחי' גילוי כו', והוא להיותה הארה עצמיות, ולא רק הארה המתגלה מן העצם, ע"כ היא כמו העצם, שאינו בבחי' גילוי כו'. וענין הארה עצמיות והארה המתגלה מן העצם יוכן ע"ד משנת"ל פ' קך"ב²⁴ ענין הוד מל' והדר מל'²⁵, דהוד מל' הוא התגלות דבחי' התנשאות עצמי כו', וכמו כאשר המלך יושב בהיכלו פנימה על כסא מלכותו, וכתר מל' בראשו²⁶, בכל יקר תפארת גדולתו²⁷, שזהו בבחי' התנשאות עצמי, לא בבחי' התנשאות על עם כו'. והנה, ההוד מל' ה"ז גילוי דהתנשאות עצמי, שנראה ונגלה להשרים והמקורבים אליו כו', דהעצמות ממש הוא שבעצמותו ואינו נראה ונגלה אל הזולת כלל, ומה שנראה ההוד מל' ה"ז בחי' גילוי כו'. והענין הוא, כמו שנת' שם²⁸, דמלך בן מלך אין צריך הכתרה²⁹, והיינו שהמלוכה שלו אינו ע"י זה שמקבלים אותו למלך, כ"א הוא מלך בעצם, והכל מכירים בו שהוא מלך בעצם, ושראוי למלוכה מצ"ע כו', הנה העצמות זהו מה שהוא בן מלך, היינו שהוא מלך בעצם, שזהו בחי' העצמות שבא מן העצם אל העצם כו', והוא בעצמותו, שאינו ניכר אל הזולת כו', ומה שמכירים בו שהוא מלך בעצם וראוי למלוכה מצ"ע, זהו בחי' גילוי שלו כו', אמנם הגילוי הוא העצמות, היינו ההתנשאות עצמי כו'. דהדר מל', שהוא ההתנשאות על עם, ה"ז רק התגלות מן העצם, היינו התגלות מן ההתנשאות עצמי, שהגילוי אינו ההתנשאות עצמי,

תשכד

שבתו"א תרנ"ח ע' יח. ע' עב. ע' עג. סה"מ תרס"ה ע' קמט ואילך. תרס"ט ע' קסט. תרע"ח ע' צט. תרצ"ב ע' קא. ע' קסה.

ע' שכו.

(24) ע' שכ ואילך.

(25) לשון הכתוב – דניאל יא, כ"א.

(26) ע"פ אסתר ו, ח.

(27) ע"פ אסתר א, ד.

(28) ע' שכא ואילך. וראה גם פרל"ו (ע' תרנה).

(29) ראה הוריות יא, ב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א הי"א.

הל' מלכים פ"א הי"ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 107 ואילך.

(18) ראה תו"א תרומה פא, ב. סה"מ תרנ"ח ע' קמת. תרס"ה ע' קצא.

(19) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(20) ראה לקו"ת מסעי צה, סע"א.

(21) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. וראה

מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' ער. לעיל פקצה. פקצ"ו.

פר"ד. פרכ"ג (ס"ע ע' תקמד. ע' תקמו ואילך. ע' תקע. ע' תרכ

ואילך).

(22) תהלים יח, יב. וראה לקו"ת שה"ש ד, ג ואילך.

(23) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' שמג. תרנ"א ע' רלו. תרנ"ב

ע' צו. תרנ"ח ע' קכ. ס"ע קסד. הגהות לד"ה פתח אליהו

כ"א ההתנשאות על עם כו', אבל ענין הוד מלך, או מה שמכירים בו שהוא מלך בעצם, הרי הגילוי הוא ג"כ התנשאות עצמי כו', וזהו הארה עצמית שהיא כמו העצם ממש כו' (ובאמת אין זה הארה, רק אנו קוראין זה הארה, והוא בחי' גילוי העצמות כו'). ובדוגמא כזאת הוא בנש"י, שהן מושרשים בעצמות, ויש בהם בחי' העצמות כו', וכמא' 30 כל ישראל בני מלכים הם, היינו בשרשם בבחי' התנשאות עצמי כו'. אמנם מ"ש 31 כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך כו', ה"ז בחי' גילוי הנראה ונגלה כו', ומה הוא הגילוי, היינו שרואים בהם ענין המובדל בערך, והוא גילוי העצמות כו'. וזהו שעם היות שהארה העצמי' אינה העצמי' ממש, מ"מ, ה"ז הארה עצמיות ממש, שהיא כמו העצם, שג"כ אינו בגדר גילוי כו'. וזהו 32 שאנו אומרים 33 אתה קדוש ושםך קדוש, דבחי' שמך הוא ג"כ קדוש ומובדל, וכמ"ש 34 כי נשגב שמו לבדו, דבחי' שמו הוא נשגב ומרומם מן העולמות, ורק הודו וזיוו של שמו הוא על ארץ ושמים, דהיינו רק הארה לבד מבחי' שמו כו', והרי ההארה מ"מ היא בבחי' גילוי, אם בבחי' פנימי או בבחי' מקיף, וכמ"ש 34 הודו על ארץ כו'. אך בחי' אתה קדוש הוא שקדוש ומובדל לגמרי, שגם בחי' זיו והוד אינם יכולים העולמות לקבל, וכמו המלך הקדוש 35, שקדוש ומובדל בעצם כו'. וזהו"ע ישת חשך סתרו, שגם בחי' זיו ממנו אינו בגדר גילוי כלל כו', והיינו בבחי' פנימי' הכתר כו', וכמ"ש בפרד"ס שער הגוונים 36 פ"ב 37, דמ"ש 38 ושער רישא כעמר נקי, הוא מצד התגלות הכתר אל הספי', אבל מצד בחי' העלמו, והיינו בחי' יחודו שבמאציל, נקרא חשך כו', והיינו דבחי' פנימי' הכתר הוא בחי' חשך והעלם לגמרי כו'. אמנם, גם בחי' חיצוני' הכתר ה"ז למע' מהעולמות וההשתל', שז"ע כי נשגב שמו כו', ורק הודו וזיוו על ארץ ושמים, בבחי' מקיף כו' כנ"ל. ונקרא אריך אנפין, שהוא בבחי' אריכות 39, דהיינו בבחי' בלי גבול, וכמו יום שכולו טוב 40 וארוך 41, דהיינו בלי הגבלה, שלא יהי' יום ולילה, כ"א כולו יום 42, דהיינו בל"ג כו', והוא שיהי' הגילוי מבחי' א"א כו'. ועם היות שהאריכות הוא בבחי' אנפין, דפנים הוא בבחי' ציור אדם כו' (והו"ע שהכתר נמנה 43 עכ"פ במנין הע"ס כו'), הנה זהו ההפרש בין א"א לעת"י, דא"א האריכות היא בבחי' פנים, ועת"י הוא שנעתק מבחי' יומין כו' 44, וגם שהיומין הן ג"כ בבחי' העתקה, והיינו שגם בחי' ז"ת דעתיק שמתלבשים בא"א, ה"ה מ"מ בבחי' העתקה והבדלה כו', וכמא' אלי' 45 אנת הוא חד ולא בחושבן, דקאי על בחי' עתיק, שהוא לא בחושבן הע"ס 46, והיינו שגם מה שנמשך בהספי', אינו מתחבר ומתאחד עמהם

(41) ראה קידושין לט, ב. תו"א תולדות יח, סע"ד.

(42) ראה גם אמרי בינה פתח השער פי"א (ז, סע"ג).

(43) ראה עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלם) פ"ח. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. תו"א מגילת אסתר צא, ג ואילך. לקו"ת שלח מט, ג ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ערה ואילך. סה"מ עת"ר ע' נ. ושי"ב.

(44) ראה לקו"ת אמור לא, ד. שלח לט, ד. שער היחוד פכ"ג (ככו, א).

(45) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(46) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' עז ואילך. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' סז. מקומות שצויינו בהערה 49.

(30) שבת סז, א. זח"א כז, ב.

(31) ישעי' סא, ט.

(32) ראה לקו"ת ויקרא א, א. אוה"ת ויקרא ע' ריו. וראה

גם לעיל פצ"ה (ס"ע רמז ואילך).

(33) בתפילת העמידה.

(34) תהלים קמח, יג.

(35) תפלת העמידה לעשי"ת (ברכות יב, ב).

(36) שער י.

(37) הובא באוה"ת ויקרא שם.

(38) דניאל ז, ט.

(39) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקסה.

אוה"ת משפטים ע' אישי.

(40) נוסח הרחמן בברכת המזון ליו"ט.

כו'. וזהו בחי' הי"א שבקדושה, וכמו להבדיל הבדלות אין קץ דבסט"א י"א כתרין, דבקדושה, דוקא עשר ולא תשע ולא י"א⁴⁷, ובסט"א הן י"א כתרין כו'⁴⁸, הנה להבדיל הבדלות כו' יש בקדושה ג"כ בחי' י"א, והוא בחי' קדה"ק, שאינו מתערב עם הקדש כו', ומשם נמשך להיות ביטול החיצונים, וכן סליחת העוונות, וכמ"ש במ"א⁴⁹, שע"י הקטרת הקטורת שהן י"א סממנים⁵⁰, נמשך בחי' הי"א שבקדושה להיות סליחת עונות, ולכן עבודת יוהכ"פ הי' העיקר בהקטרת הקטרת לפני ולפנים כו' (ועמשת"ל פ' רכ"ב⁵¹), והיינו מפני שהוא בבחי' העתקה והבדלה לגמרי כו', דמה שיש שייכות להשתל', יכול להיות אחיזה, ומגיע שם הפגם, וא"כ, א"א שיהי' משם סליחת העוונות כו', כ"א מבחי' עתיק, שנעתק לגמרי מהשתל', משם יכול להיות ביטול החיצונים וכן סליחת עוונות כו'. וכן המשכת התו' הוא מבחי' עתיק, וכמ"ש במ"א⁵² בענין אחד עשר יום מחורב⁵³, והוא בחי' אנכי⁵⁴ דמ"ת⁵⁵, דלכן ד"ת⁵⁶ אינם מקבלים טומאה⁵⁷, ות"ח⁵⁸ אין אור של גיהנם שולטת בהם כו'⁵⁹, דבמצות, יכול להיות יניקה ח"ו, וכמא'⁶⁰ הני מאני דרבנן דבלו מינייהו כו', מאני דרבנן הן הלבושין דמעמה"צ⁶¹, שיכול להיות בהם אחיזה כו', משא"כ בתורה לא יש אחיזה כו', אדרבא, שמור זה משנה⁶², ששומר מיניקת החיצונים, והוא בחי' מקיף למקיף דבית שלמע' מהמקיף דלבוש כו'⁶³ (וי"ל דש"ס משנה הן ז"ת דעתיק, והן בבחי' שמירה כו') (ועמ"ש מזה בד"ה פדה בשלום נפשי רנ"ט⁶⁴), והיינו לפי שהמצות הן רצה"ע, בחי' א"א, שבזה יכול להיות אחיזה ח"ו, אבל התורה היא מבחי' עתיק, שאין בזה שום אחיזה כלל כו', והוא לפי שעתיק ה"ז בבחי' הבדלה לגמרי מהשתל', וא"א הוא בחי' התפשטות האור השייך להשתל', והו"ע האריכות בבחי' פנים לבד כו'. ומ"מ, הרי א"א הוא בחי' אור הבלתי מוגבל, ואינו בבחי' גילוי בעולמות, שהעולמות וההשתל' אינם יכולים לקבל אור זה כו', דמה שהוא בבחי' גילוי בעולמות הוא האור שבבחי' מדה וגבול, אבל אור הבלתי מוגבל אינו בבחי' גילוי ממש בעולמות כו'. וגם כאשר נמשך האור אח"כ בחו"ב, ה"ז למע' מבחי' העולמות, וכמא'⁶⁵ אלפים שנה קדמה תורה לעולם, שקדמה עדיין למעלת ומדריגת העולם כו', וכידוע⁶⁶ דז"א נקרא ימי עולם⁶⁷, ואו"א נקרא עדיין ימי קדם כו'⁶⁸, ואילו לא היו העולמות, שייכים ג"כ בחי' חו"ב כו', וכנודע דמדות שייכים אל

תשכה

-
47) ספר יצירה פ"א מ"ד.	59) חגיגה בסופה.
48) ראה פרי עץ חיים שער עולם העשי' פ"ד. שער הקדישים פ"ד. לקו"ת נשא כב, ד. שה"ש י, ב. וראה לעיל פרי"ו ואילך (ע' תקפב ואילך).	60) ברכות ו, א.
49) ראה אוה"ת בראשית ח"ב תמג, א. צו ע' טו. בלק ע' תתקנה. סה"מ תרכ"ו ע' קס.	61) = דמעשה המצוות.
50) ראה תשא ל, לד ובפרש"י. כריתות ו, א.	62) פרש"י פ' ראה יב, כח. וראה קדושין לו, א. תו"כ אמור כב, לא. ספרי ראה שם. רש"י ואתחנן ד, ו.
51) ע' תריד ואילך.	63) ראה מאמרי אדמור"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שצט.
52) ראה אוה"ת יתרו ע' תתקב. במדבר (שבועות) ע' קכח. ואתחנן ע' צא. ע' קסא ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קנח.	64) סה"מ תרנ"ט ע' קפז.
53) דברים א, ב.	65) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"ב. זח"ב מט, א. וראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקמ ואילך. תרל"ד ע' נד ואילך. תרל"ה ח"ב ע' רצג. תש"ח ע' 272 ואילך.
54) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.	66) ראה זח"ג (אד"ז) קלד, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י מערכת ימי עולם ימי קדם. אוה"ת בראשית ח"ז תתשעב, א. ובכ"מ.
55) ראה שמור"ר פמ"ב, ח.	67) ישע"י סג, ט. שם, יא. ועוד.
56) = דברי תורה.	68) מיכה ז, כ. ועוד.
57) ברכות כב, א.	
58) = ותלמידי חכמים.	

הזולת, אבל גילוי המוחין יכול להיות גם לעצמו כו'⁶⁹, ונודע⁷⁰ דהמשכת המקיפין הן מבינה כו', וכמ"ש במ"א⁷¹ בענין שבשכל יכולים לקבל גם דבר השנוי, לפי שהוא בבחי' מקיף כו'. אבל כאשר בא האור מחו"ב בבחי' ז"א, ה"ה בבחי' פנימי ובבחי' גילוי כו'.

קיצור. והענין הוא, דהנה ז"א הוא שמתצמצם בו כל האוא"ס להיות בחי' גילוי. דכ"ע⁷² למע' מגילוי, דפנימיות הכתר נק' חשך, שגם הארה מזה היא עצמיות, וכמו הוד מלך, שהגילוי הוא ג"כ עצם, היינו שהוא מלך ומנושא בעצם. וכן בנש"י, שכל רואם יכירום. וז"ע אתה קדוש. והדר מלך הוא התגלות התנשאות עצמי' בבחי' התנשאות על עם. והו"ע ושם קדוש. והוא בחי' חיצוניות, שג"כ למע' מהעולמות, ונק' א"א, אריכות הוא בל"ג. והגם שהאריכות הוא בבחי' פנים, הענין הוא, דעתיק יומין היינו שגם ז"ת המתלבשים הן בבחי' העתקה, והוא בחי' הי"א שבקדושה, ולכן משם ביטול החיצונים וסליחת עוונות, ומשם שורש התורה, ולכן אין בה אחיזת החיצונים כלל, משא"כ בלבושים דמצות שמבחי' א"א, להיות שזה בבחי' שייך להשתל'. ומ"מ ה"ז למע' מהשתל'. וגם או"א קדמו לעולם, ונק' ימי קדם, ובינה מקור המקיפים. וז"א הוא בחי' פנימי ובחי' גילוי.

שנד) ולכן עיקר בחי' אדם הוא בחי' ז"א דוקא⁷³, דענין בחי' אדם הוא בחי' או"פ, ושיהי' גילוי אור כו', וזהו בבחי' ז"א דוקא כו', להיות⁷⁴ דז"א הו"ע אורות המדות חו"ג בכלים, שהן כחות מוגבלים להגביל את האור כו', דחו"ג, הרי החסד הוא בחי' התפשטות וגילוי אור, וגבורה הוא בחי' צמצום והעדר הגילוי, ועי"ז באה ההמשכה בבחי' מדה וגבול כו', דהחסד אינו בבחי' התפשטות וגילוי ביותר ע"י מדת הגבו' כו' (וגם בחסד יש מ"מ הגבלה, להיות ההשפעה אל הראוי כו', וכמשנת⁷⁵ להפרש בין טוב לחסד כו', שע"ז נותנת מקום לגבו' כו', וכמשנת⁷⁶), וכמו"כ הגבו' אינו בבחי' העדר השפעה לגמרי ע"י מדת החסד כו', והגבלת הקצבה הזאת היא ע"י מדת הת"ת המכריע ביניהם כו'⁷⁶, ועי"ז בא האור באופן כזה שיהי' בבחי' גילוי אל המקבלים כו', וזהו שנקרא ז"א זעיר אנפין, שמתצמצם בזה האוא"ס, שבא בבחי' מדידה והגבלה. אך עכ"ז יש בז"א מכל האורות דא"א, דבר לא נעדר³⁹, רק שבז"א הוא בבחי' צמצום ושיעור מוגבל כו', ועם היות שזהו בבחי' צמצום, הרי מ"מ, אין בזה בחי' הסתר והעלם, רק בחי' מיעוט האור לבד, והיינו שהאור הוא בבחי' גילוי, רק שהוא בבחי' צמצום ומיעוט, ויכול להיות בזה הגילוי ביותר כו'. וכמ"ש במ"א⁷⁷ בענין מ"ש בע"ח⁷⁸ דמז"א למל' נמשך האוא"ס בדרך נקב, וממל'

תשכו

ואתחנן ע' שכת. סה"מ תרכ"ז ע' קה.

(74 חלק מהבא לקמן – הוא ע"פ לשון סידור עם דא"ח קל, א.

(75 פ"מ. פרע"ג (ס"ע תרסד. ע' תשס).

(76 ראה פרדס שער ט (שער המכריעין) פ"ג. עץ חיים שער כז (שער פרטי עיבור יניקה ומוחיז) פ"ב. תניא אגה"ק סי"ב. תו"א וישלח כד, ד. שער היחוד פכ"א (קכד, סע"ב ואילך).

(77 ראה לעיל פל"ז. פפ"א (לעיל ע' פא ואילך. ע' רד ואילך). וש"נ.

(78 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג י"ד. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א.

(69 ראה לקו"ת מסעי צג, רע"א. ביאורי הוהר להצ"צ ח"ב ע' תתקסב. לעיל פמ"ו (ע' קה). וש"נ.

(70 ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ג. לקו"ת להאריז"ל תהלים סימן נג. תו"א וישלח כו, ב.

(71 ראה גם תו"א מגילת אסתר צו, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' שצ ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' מד. ח"ב ע' רי ואילך. תרס"ט ע' רנג ואילך. אעת"ר ע' קיא ואילך. עטר"ת ע' תרכה ואילך. לעיל פמ"ז (ס"ע קו). וש"נ.

(72 = דכתר עליון.

(73 ראה עץ חיים שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) רפ"ה. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת אדם. ביאורי הוהר לאדמו"ר האמצעי לג, ג. שערי אורה לא, ב. אוה"ת

לבי"ע דרך מסך, שהמסך הוא בחי' הסתר ממש, וממילא א"א להיות בזה הגדלת והרחבת האור, מאחר שאין כאן גילוי אור כו', אבל ע"י נקב, הרי יש גילוי אור, וכמו אור השמש המאיר דרך נקב, הרי מהות אור השמש מאיר בזה, ויכולים להרחיב את הנקב להיות בחי' גילוי יותר כו'. והיינו, דכאשר מקבלים את האור בבחי' מדה וצמצום, יכול להיות אח"כ בחי' גילוי יותר, וע"ד קאים איניש אדעתא דרבי' כו'⁷⁹, דמתחלה, אם הי' מגלה לו פנימי' השכל לא הי' יכול לקבל כו', אבל כאשר כבר קבל חיצוני' השכל, אז יכול לבוא גם על פנימי' ועומק השכל כו'. ובפרט בבחי' פנימי' ז"א, שמאיר גילוי אוא"ס (ואדרכא, בז"א מאיר הקו מהאוא"ס יותר מבאו"א כו', וכמשי"ת). והמדידה בזה אינו בבחי' מדה וגבול ממש, כ"א המדידה היא שהעצמות יהי' יכולה להתקבל כו'. והוא ההמשכה לנש"י, שהן פנימי' העולמות, ומקבלים מבחי' פנימי' ז"א כו', וממשיכים האו"פ ועצמי בעולמות ג"כ כו'. וכמ"ש בזהר פ' ויקרא ד"ג ע"ב ע"פ⁸⁰ אכלתי יערי כו' אכלו רעים כו', דמהו אומרו אכלו רעים, לאחר שכבר אמר אכלתי יערי, דהרי המזמין לחבירו הוא בעוד שהאוכל נמצא כו'. ומפרש בזהר, דרעים ודודים הן בחי' חו"ב וזו"נ דבריא, ועז"א אכלתי יערי, דאחר שנמשך האור בפנימי' ז"א, ונמשך בנש"י, ה"ה ממשיכים את האור גם לבחי' רעים ודודים דברי' כו', וכמ"ש בבה"ז⁸¹ על מאמר זה. וזהו המשכת התו' כמו שבאה בז"א, דחצבה עמודי' שבעה⁸² הן ז' ס"ת כו'⁸³, וכן ש"ס משנה שהן בז"א⁸⁴, והוא בחי' פנימי' ז"א כו'. וזהו דבחי' ז"א נקרא זה, שהוא בחי' גילוי שלא ע"י הסתר והעלם, שזהו גילוי האור בבחי' גילוי המהות כו'.

קיצור. ולכן ז"א עיקר בחי' אדם, גילוי או"פ, שע"י חו"ג והכרעת הת"ת, הגילוי באופן שיוכל להתקבל. ונק' ז"א, שבו כל האורות דא"א, והגילוי, עם היותו בבחי' צמצום ומיעוט, אינו בבחי' הסתר, ויכול להתרחב, וכמו דקאים אינש אדעתי' דרכי' אחר שמקבל החיצוניות, ופנימיות ז"א גילוי אוא"ס בבחי' מדידה עצמיות, והיא ההמשכה לנש"י, וממשיכים גם בעולם, וכמ"ש בזהר דאכלו רעים כו', דודים הן בחי' חו"ב וזו"נ דברי', והוא המשכת התורה.

שנה) אמנם לכאורה אינו מובן, הלא המדות הן בחי' לבושים, וכידוע⁸⁵ דמדות הן מלי' מדו בד⁸⁶, שהוא בחי' לבוש כו'⁸⁷, וא"כ ה"ז בחי' העלם כו'. אך הענין הוא, דכאמת, לגבי אוא"ס המאציל, כל הע"ס הן בחי' לבושים, וכמא' בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כו'⁸⁸, שהן ע"ס דאציל' כו', וכמ"ש במ"א⁸⁹, והיינו, שגם האורות דאציל' הן

תשכז

השני). אלימה רבתי מעין א (עין כל) תמר ו' פ"א.
 (88) פרקי דר"א – הובא בספר חרדים פ"ו*. וראה שהש"ר פ"ד, א (י). פסיקתא דר"כ פיסקא כב (שוש אשיש). ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקו.
 (89) ראה של"ה ערב, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים שם. ח"א ע' עת. אמרי בינה שער הק"ש פ"ג (לח, סע"א ואילך). אוה"ת שלח ע' תרלב. סה"מ עת"ר ע' רנו.

(* בפרקי דר"א שלפנינו – ליתא. ראה מבוא לפרקי דר"א להרד"ל ד"ה הראשונים (ג, טע"ב).

(79) ראה ע"ז ה, ב. פרש"י תבוא כט, ו.
 (80) שה"ש ה, א.
 (81) לאדמו"ר האמצעי ככו, א ואילך.
 (82) משלי ט, א.
 (83) שבת קטז, א. וראה אוה"ת לך לך תרפג, א. בהעלותך ע' שעה ואילך. ע' שפ.
 (84) ראה אוה"ת תשא ע' ב'תתקע. סה"מ תרכ"ז ע' קסז.
 (85) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נא, ד. פ' ראה כד, א. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"ב ס"ע תקה ואילך. ע' תקכג.
 (86) צו ו, ג.
 (87) ראה שיעור קומה להרמ"ק מערכת מדות ס"א (ד"ה

בחי' לבושים, להיותם בחי' הארה לבד מאוא"ס המאציל, וכל הארה היא בחי' לבוש לגבי העצם (ועמשת"ל פ' קי"ט⁹⁰), דכמו הלבוש שאינו עצם הדבר, כמו"כ האור שאינו עצם, ה"ז בחי' לבוש כו', וגם, להיות שהארה היא בחי' התפשטות לבד (וידוע דאורות דאצי' הו"ע שא"ס להתפשטות כו'⁹¹), ונת"ל פ' שמ"ט⁹² דהתפשטות הוא בחי' לבוש כו'. וכידוע בענין בכל קראנו אליו⁹³, איליו ולא למדותיו⁹⁴, דקאי גם על האורות דע"ס, שנק' מדותיו כו', דהפרד"ס⁹⁵ מפרש מדותיו על הכלים דע"ס, ואילו הוא בחי' העצמות המתפשט בהם כו', אך באמת, אילו הוא בחי' עצמו' או"ס שלמע' מהתלבשות בכלים, ומדותיו הן גם האורות המתלבשים בכלים, שג"ז הוא בכלל בחי' מדותיו כו', וכמ"ש במ"א⁹⁶, וה"ה בבחי' לבושים לבד כו', וכ"ש בחי' הכלים שהן בבחי' לבוש כו'. ומ"מ, ה"ז לבוש המיוחד עם העצם, וא"כ ה"ה בבחי' אור וגילוי כו', דעם היותו בחי' התפשטות הארה לבד, הרי אינו הארה נבדלת, כ"א אור הדבוק בהעצם כו', וא"כ ה"ה בבחי' גילוי אור כו'. וגם הוא מגלה את העצם כו', דהרי מההתפשטות אנו יודעים את העצם כו', וכמו אור הנר ואור הלבנה ואור השמש, הרי מההתפשטות אנו יודעים מהו העצם כו'. ובזה הוא יתרון בהתפשטות מן העצם על חיצוני' ופנימי', דהתפשטות מן העצם, ההתפשטות הוא לפי אופן העצם, וכמשת"ל פ' ש"ך⁹⁷ (ושם נת' שזהו בד"כ באוא"ס הסוכ"ע, שההתפשטות היא כמו העצם, אמנם כמו"כ הוא בכללות האור, שהגילוי הוא לפי אופן העצם, וכמשת"ל פ' שי"ב⁹⁸), וע"כ יודעים ממנו את העצם כו'. דבחי' חיצוני' ופנימיות, יש מדרי' שהחי' חיצוני' הוא לא לפי אופן הפנימי', וממילא אין הפנימיות נראה ונגלה כלל בהחי' חיצוניות כו', דבד"כ, בבחי' חיצוני' ופנימיות החיצוני' היא דבר בפ"ע מהפנימיות (לא התפשטות הפנימיות), רק שמתגלה ע"י הפנימיות כו', וע"כ יכול להיות שהחי' חיצוני' היא לא לפי אופן הפנימי' (היינו לא במדרי' הפנימיות כלל), עם היות שגם בזה החיצוניות מתגלה ע"י הפנימי', ומ"מ הוא לא במדרי' הפנימי' כלל כו', וע"כ מהחי' חיצוני' לא ניכר הפנימי' כו'. עם היות דבכללות, בחי' חיצוני' ופנימי' יש להם שייכות זה לזה יותר משייכות ההתפשטות אל העצם כו' (עמשת"ל פ' שכ"א⁹⁹), ולכן מהחי' חיצוני' יכולים לבוא אל הפנימי' כו', דבעצם והתפשטות, הנה מההתפשטות לא יבוא אל העצם, ומהחי' חיצוני' יכולים לבוא אל הפנימי' כו', וכאשר אנו אומרים חיצוני' ופנימי', הנה החיצוני' הוא עצמי יותר מהתפשטות כו', ולא שהוא עצמי ממש, שה"ה חיצוני', אבל הוא ענין עצמי כו', וזהו המעלות שבחי' חיצוניות ופנימיות על התפשטות ועצם כו'. והמעלה בהתפשטות, שיוודעים מזה מה הוא העצם כו'. ונמצא, דההתפשטות עצמי, להיותו דבוק בהעצם, ה"ז גילוי אור, וגם יודעים מזה את העצם כו'. וז"ע האצי', וכמ"ש הפרד"ס¹⁰⁰, דאצי' הוא שמו של הא"ס מורה עצמותו כו', דלולא האצי' לא הי' כלל גילוי אלקות בעולם¹⁰¹, ומכ"ש שלא היו יודעים מבחי' עצמות א"ס, בחי'

ואילך). אוה"ת ואתחנן ע' שעו ואילך. סהמ"צ להצ"צ קיו, א ואילך.

97 ע' תתפח ואילך.

98 ע' תתסז ואילך.

99 ע' תתצא ואילך.

100 שער יט (שער שם בן ד') פ"א.

101 ראה לעיל פ"ו. פצ"ה. פרכ"ח (ע' יג. ע' רמו. ע' תרלה).

90 לעיל ע' שיב ואילך.

91 ראה לעיל פ"ב (ע' כו.) וש"נ.

92 ע' תתקסט.

93 ואתחנן ד, ז.

94 ספרי – הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.

בחי' ואתחנן ד, ז. עקב יא, יג.

95 שער ד (שער עצמות וכלים) פ"א ואילך. שער לב שם.

96 ראה לקו"ת בהר מג, ב. הוספות לויקרא נא, ג ואילך.

סידור עם דא"ח פה, ב. אמרי בינה פתח השער פט"ז (יא, ג

עצמות המאציל כו', ואצ"י הוא בחי' גילוי אור, היינו גילוי אלקות בעולם, להיותו אור הדבוק בעצם ה"ה גילוי אור כו', וע"י הגילוי אנו יודעים את עצמות אוא"ס ב"ה כו' (ועמשנת"ל¹⁰² בפ"י הב' בספירה), ובודאי שהגילוי הוא מעלים על העצם, שאין העצם בעצמו נרגש מחמת הגילוי, ומ"מ, ה"ה מגלה את העצם, שמהגילוי יודעים את העצם כו' (ובאמת ה"ז רק ידיעת מציאות העצם, כי העצמי ממש ה"ה למע' מהעלם וגילוי, ואין האור מגלה מהות העצם, רק מציאותו כו', כמ"ש במ"א¹⁰³, ונת' ג"כ לעיל¹⁰⁴), וזהו כל ענינו להיות בחי' הגילוי כו', הן זאת שיהי' גילוי אלקות בעולם, וגם לידיע בחי' העצם כו'.

וכמו"כ גם הכלים דאצ"י אינם מעלימים על האור כו', דעם היות דהכלים הן דבר בפ"ע מן האור, הרי¹⁰⁵ ע"ז אמר¹⁰⁶ כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כו', שהרי מהתעבות האור נעשה הכלי כו'¹⁰⁷, ועם היות דההתעבות אינו האור עצמו (דההתעבות שבאור זהו בחי' כח הכלי שבאור כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁸), מ"מ, ה"ה בהאור, ואינו דבר בפ"ע מן האור כו'. ובשרשם הם ב' כחות, כח הגילוי וכח ההגבלה כו', אך שם הכל הוא אחדות אחד, דבעצמות אוא"ס אין שום התחלקות כלל, ושני הפכים המה בנושא א' כו', וכמו¹⁰⁹ מנעו הנמנעות בחיק הבורא כו'¹¹⁰, אך כמו שהן בהתגלות, ג"כ מהתעבות האור נעשה כלי כו', ומאחר שהכלי היא מהאור, ה"ה לפי אופן האור, ואינה מסתיר על האור, אדרבא, היא מגלה אותו כו'. וכמו¹⁰⁵ אהבה וחסד, שהן אור וכלי, שהאה' נקרא אור (ואהבת¹¹¹ בגימ' ב"פ אור¹¹²), והחסד המסתעף ע"י סיבת האה' נקרא כלי כו'. וכמו עד"מ איש האוהב בטבעו לזולתו מנעוריו, שמצד אהבתו אותו ישתדל מאד בטובתו להיטיב לו בכל אשר יוכל, כמו בהלואות גמ"ח או מתנות ושאר השתדלות כו', ונמצא שהחסדים והטובות, הגם שהן רק בחי' המעשה לבד, הרי כל כח המעשה הזאת הרי בא רק מצד אור האהבה שבלבו כו'. והנה אנו רואין בודאי שיכלה כח המעשה הטוב והחסד הזה בהגבלת ענין מה שלא יפזר בשבילו הון רב יותר מכפי כחו. וזאת ההגבלה באה רק מצד הגבלת אור האה', שהרי אהבת האב לבנו שהיא בלתי מוגבלת לא יגביל אותה גם בחי' הכלי במעשה החסד והטוב כו'. הרי שלפי"ע האה' כן הוא ממש ערך החסד בפו"מ כו', ובהחסד בפו"מ נראה ונגלה בזה האהבה שהיא סיבת החסד, וגם נגלה בזה אופן גודל האה' כו', והיינו שהכלי היא לפי"ע האור ומגלה את האור כו'. וכמו"כ הוא בעבודה, שהאה' אלקית היא מקור וסיבה לקיום המצות בפו"מ, דכאשר האה' היא רק בתבונת מוחו, אינה בבחי' מקור למעשה בפו"מ, דמחשבה טובה רק הקב"ה מצרפה למעשה כו'¹¹³, כ"א דוקא כאשר האה'

(102) פצ"א ואילך (ע' רלה ואילך).

(103) ראה המשך תרס"ו ע' תרי ואילך. וראה שם ע' רלו.

(104) פל"ח (ע' פד).

(105) הבבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א

ע' מ ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת: ענינים ע' קפט ואילך;

סידור ע' שסג.

(106) ב"ר פכ"א, ה.

(107) עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מז (שער

סדר אבי"ע) פ"א. וראה לעיל פ"ח ואילך. פל"ו ואילך (ע' יח.

ע' עח ואילך).

(108) ראה סה"מ תרס"א ריש ע' קעו. תרפ"ב ריש ע' יג.

(109) ראה מקומות שצויינו בהערה 105. אוה"ת בהר ע' תתפח.

(110) ראה שו"ת הרשב"א סתי"ח. הובא בספר החקירה להצ"צ לד, ב ואילך. סה"מ תרפ"ב ע' פו. וש"נ.

(111) ואתחנן ו, ה.

(112) שער הכוונות כוונת ק"ש דרוש ח'. פרי עץ חיים שער

הק"ש פכ"ג. פכ"ה.

(113) קידושין מ, א.

היא בהתגלות הלב, ה"ה מקור למעשה בפו"מ, כמ"ש בסש"ב¹¹⁴, דאז רוצה הוא בקיום המצוה ויש לו חיות בזה כו', הרי הקיום בפו"מ הוא לפי אופן האה', ונגלה בזה אור האה' כו' (ולעיל¹¹⁵ נת' שזהו רק רושם לבד כו'). וכן הוא למע', במ"ש¹¹⁶ כי חפץ חסד הוא, דחפץ הוא בחי' האור והגילוי, ולפי אופן כזה הוא החסד בפו"מ, שהוא בחי' הכלי, וכמו חסד דרועא ימינא¹¹⁷, שזהו בחי' לבוש וכלי לבד אל האור, הרי הכלי היא לפי אופן האור כו' (וכמו שיש הפרש בין טוב ה' לכל¹¹⁷ לטוב ה' לקויו כו'¹¹⁸, שהטוב הוא החסד בפועל, וה"ה לפי אופן הרצון, שיש הפרש גדול בין הרצון בברה"ע והרצון בנש"י, שז"ע טוב ה' לקויו כו'. וכד"כ הוא ההפרש בין רצון חיצוני לרצון פנימי ועצמי כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁹). ומכ"ז יובן בבחי' ז"א, שגם הכלים שהן בחי' לבוש אל האור, אינם מסתירים על האור, אדרכא, הן מגלים את האור כו'. וכמשנת"ל פ' רפ"ט¹²⁰ בענין בצלמנו כדמותנו¹²¹, דגם הכלים הן בחי' צלם, ונקרא צלם אלקים, שהן לתאר את העצם כו' (והיינו בחי' פנימיות הכלי, משא"כ חיצוני' הכלי היא בחי' דמות אלקים, שזהו מה ששייך אל ענין ההתהוות, ופנימיות הכלי הוא לצורך הגילוי כו', וכמשנת"ל פ' ר"צ¹²²).

תשכט

ועיקר הענין הוא, דכללות בחי' ז"א הוא להיות בחי' הגילוי דוקא, דכשכיל זה נתצמצם כבי' בציור אדם דבחי' ז"א, בכדי שיהי' בחי' הגילוי כו'. וכמשנת"ל בתחלת הדרוש¹²³, דענין המדות למע' הוא בכדי שיהי' הרגשת אלקות בעולם. ואין זה ענין פרטי, כמו השגה וכה"ג, כ"א שיהי' הרגש אלקי בנפש האדם כו', וההרגש הזה אינו הרגש איזה ענין אלקי, כ"א הוא האלקי שבנפש (בל"א אַ געטלעכער דערהער, אַ געטלעכער געפיל), ועי"ז ממילא מרגיש הענין אלקי שבכל דבר, שהרי בכל דבר יש כוונה אלקית, ועי" הרגש האלקי הנ"ל ה"ה מרגיש בכל דבר את הכוונה האלקית שבה כו'. ועם היות שבפרטיות הענין הרי המדות הן בחי' אהוי"ר כו', הנה כללות הענין בזה הוא ההרגש האלקי בנפש, שההרגש הזה באמת הוא בלי ציור באיזה דבר, כמו אהבה וכה"ג, כ"א הרגש פשוט כו', והוא עצם ענין הגילוי אלקות בעולם, שיהי' בנבראים הרגש אלקי כו', והוא יסוד מוסד לכל דבר טוב כו'. ולהיפך כתי'¹²⁴ כ"א עונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, היינו בחי' הרגש האלקי כו', שמתעבה ומתגשם עי" חומריות התאוות (שז"ע עונותיכם, העיוות והעיקום כו'), וממילא עלול לכל דבר רע ר"ל. והרגש האלקי הנ"ל הוא מהות אלקות, בלי שום ציור באיזה דבר, רק עצם אלקות כו'. והיינו, דתכלית הכוונה בענין האצ"י שיהי' גילוי אלקות בעולם זהו עי" בחי' ז"א דוקא כו'. וע"כ נקרא הז"א זה, שהוא בחי' גילוי, והוא גילוי המהות כו', והיינו שזהו מהות הגילוי דאלקות בעולם, והוא מהות ועצם אלקות, בלי שום ציור פרטי, רק הרגש פשוט כו'.

תרמ"ב ע' רנט. עת"ר ע' קל. וש"נ.

(120) ס"ע תשצט ואילך.

(121) בראשית א, כו.

(122) ע' תתג.

(123) פ"ו. פכ"ה. פמ"ז. פצ"ה. פקכ"ט (ע' יג. ע' נב. ע' קז.

ע' רמט. ע' שלז).

(124) ישעי' נט, ב (ושם: לבין).

(114) פט"ז.

(115) ראה פרי"ב. פשמ"ג (ע' תריא. ע' תתקנד).

(116) מיכה ז, יח.

(117) תהלים קמה, ט.

(118) איכה ג, כה.

(119) ראה אוה"ת בשלח ע' תקטז ואילך. בחוקותי ע' קצה.

נ"ך ח"א ע' תרטו. תהלים (יהל אור) ע' תרפא ואילך. סה"מ

קיצור. וצ"ל, והלא מדה ל' לבוש. הנה לגבי אוא"ס המאציל, גם האורות הן בחי' לבושים, להיותם הארה, והו"ע איליו ולא למדותיו, ומ"מ, ה"ז לבוש המיוחד, שהתפשטות לפי אופן העצם. חו"פ¹²⁵, החיצוניות הוא דבר בפ"ע, ויכול להיות לא כמו הפנימיות, רק שבא ע"י הפנימיות, וע"כ מחיצוניות באים אל הפנימיות, משא"כ בעצם והתפשטות. גם החיצוניות הוא ענין עצמי, והמעלה בהתפשטות, שהיא לפי העצם, ויודעים מזה מציאת העצם, וע"כ הוא בחי' גילוי. וגם הכלים הן מהתעבות האור, וע"כ הכלי היא לפי ערך האור, וכמו החסד שהוא לפי ערך האהבה, וכמו שהחיות בקיום המצות הוא לפ"ע האהבה, וכן למעלה החסד לפי ערך הרצון, וע"כ אין הכלים מסתירים. ועיקר הענין דו"א הוא להיות הרגש אלקי בנש"י, והוא הרגש פשוט בלי שום ציור, והוא האלקי שבנפש, שזה יסוד מוסד לכל דבר טוב. וע"כ ז"א נק' זה, להיותו גילוי, והוא גילוי המהות, היינו הרגש אלקי פשוט.

שנו) אמנם ענין בחי' בינה הוא שיהי' השגה אלקית בעולם כו' (ושתהי' ההשגה בעולם, זהו ע"י התלבשות בבחי' המל', וכמו אימא עילאה מקננא בכורסיא¹²⁶, שזהו ע"י ההתלבשות במל' כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ז¹²⁷, אך שרש ההמשכה היא מבחי' בינה דאצי' כו'). ועם היות שענין ההשגה היא מעלה ומדרי' גבוה, וזה כל מעלת האדם על הבע"ח בבחי' שכל והשגה שבו כו', והרי האדם הוא תכלית הכוונה דבריאת העולם, והוא שישג אלקות כו', וכמ"ש בזהר¹²⁸ דכוונת ברה"ע הוא בגין דישתמודעון בי', היינו שידעו את האלקות, וזהו ע"י האדם דוקא, בבחי' שכל והשגה שבו כו' (ומ"מ לא די בהשגה לבד, כ"א צ"ל התעוררות המדות, וכמ"ש¹²⁹ וידעת היום והשבות אל לבבך, שצ"ל ההשבה אל הלב דוקא (והוא ע"י הדעת כו'), דזה כל האדם את אלקים ירא ואת מצותיו שמור¹³⁰, שיהי' אהוי"ר בהתגלות הלב¹³¹, שע"י יהי' קיום המצות כו' כנ"ל, אך זה גופא שיהי' התגלות המדות הוא ע"י השגה והתבוננות דבחי' בינה דוקא כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ג¹³²), ועכ"ז הרי ההשגה אלקית הוא שבא באיזה ציור, ואין זה בחי' פשיטות והעצמיות דאלקות כו'. וגם, הרי השגה היא בחי' ידיעת המציאות לבד, דכל השגה היא בריחוק מן העצם, ואין בזה גילוי המהות כו', וכמשנת"ל פ' שד"מ¹³³, דבינה הוא רק התפשטות המוחין כו', דעצמות המוחין הוא בחי' החכ', אבל בחי' בינה היא בחי' התפשטות והתרחבות לבד כו' (ובחור"ב שייך יותר ענין חיצוני' ופנימי' מעצם והתפשטות כו'). וזהו שהבינה נקרא כה, כמשנת"ל פ' שמ"ט¹³⁴ בשם הת"ז¹³⁵, לפי שאינו גילוי המהות, כ"א בחי' המציאות לבד כו'. ומ"מ, ה"ז למע' מבחי' ז"א, בזה גופא שהוא בחי' השגה וידיעת אלקות כו', ועם היות דההרגש האלקי שמבחי' ז"א הוא הרגש פשוט, כנ"ל פ' שנ"ה¹³⁶, הרי אין בזה השגה, ומעלת ההשגה ה"ז מ"מ מעלה כו'. ועוד זאת, מה

(125) - חיצוניות ופנימיות.

(126) תיקוני זהר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר

אבי"ע) פ"ג.

(127) ע' תתקסד.

(128) ח"ב מב, ב.

(129) ואתחנן ד, לט.

(130) ע"פ קהלת יב, יג.

(131) ראה גם סה"מ תרס"ט ע' רנב.

(132) ע' תתקנג ואילך.

(133) ע' תתקנה.

(134) ע' תתקסט.

(135) בהקדמה (יד, א).

(136) ע' תתקפד.

שכינה היא בחי' חיצוני' לבד, ה"ז מ"מ חיצוני' בחי' החכ', שהיא מדרי' עצמית שלמע' הרבה מבחי' העצמית דבחי' ז"א כו'. ולפי משנת"ל דהשכלי דחכ' הוא ג"כ עצמי, ומאיר בזה עצם הענין כו', דהדוגמא מזה למע', דכללות החכ' היא בחי' עצמי כו', וכמשי"ת, הרי החיצוני' היא ממדרי' גבוה יותר כו'.

וביותר יובן הענין ע"פ המבו' במ"א¹³⁷ בענין ד' אותיות הוי', שהן בסדר הבאת והמשכת האור כו', דאותיות י"ה הן עדיין כמו שהוא אצל המשפיע. דהנה, הוי"ד הוא ההשפעה שלצורך המקבל, שנמצא אצל המשפיע (לאחר צמצום והעלם שכלו העצמי) בבחי' נקודה כו' (דהדוגמא מזה הוא בבחי' החכ' כמו שהוא ראשית ההשתל' כו'¹³⁸, והיינו עד"מ בחי' השכלי דחכ' כו'). והה"א הוא ההתפשטות מה שהמשפיע מפרט בעצמו הפרטים של הנקודה וביאור ענינה כו'. והכל הוא עדיין לפ"ע שכלו והשגתו של המשפיע, שא"א עדיין לבוא באופן כזה אל המקבל כו', ואח"כ הוא"ו הוא האורך הנמשך אל המקבל, דהיינו גילוי כללות הענינים בדרך קצרה כו'. וה"א אחרונה הוא בחי' השטח הנתפס בהמקבל כו'. הרי ההתפשטות דה"א ראשונה דבינה, עם היות שזהו חיצוני' הנקודה דיו"ד, ה"ז למע' מבחי' האורך דוא"ו, ובכדי שיהי' האורך דוא"ו צ"ל צמצום, שז"ע שהוא"ו בראשו יו"ד כו'¹³⁹. וכמו"כ בכלל, ההשגה דבינה שהיא ההשגה דנקודת החכ', עם היותה בחי' חיצוני' בכלל, ה"ז למע' מבחי' ז"א כו'. וגם יש בהשגה דבינה שע"ז באים לבחי' העצמי דחכ' כו', והו"ע השגת השלילה, שזהו בדבר הבלתי מושג בהשגת החיוב כו', וכמו במהות הרוחני, שא"א ששיגהו במהותו, כ"א בדרך שלילה, והוא מה שיודע הפשטת הרוחניות מן הגשמיות בכל פרטי התואר של הגשמי, איך שהרוחני מופשט ומושלל מזה כו', שזהו השגה גדולה ועמוקה לידע ולהשיג איך ובאיזה אופן הוא מושלל כו', וידוע דהשגת השלילה היא קצת הכרה במהות הדבר המושלל כו'¹⁴⁰, וע"י ההכרה, כשמעמיק בזה, יכולים לבוא לידי התאמתות וגם לידי ראי' במהות הדבר כו', וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל¹⁴¹. ומובן מכ"ז, דבחי' בינה, עם היותה בחי' ידיעת המציאות, ה"ז למע' מבחי' המהות דז"א כו', וע"ד חכם עדיף מנביא¹⁴², אף שהנביא משיג המהות, והחכם רק ידיעת המציאות לבד, אלא שמשיג ידיעת המציאות מבחי' עליונה יותר כו' (וכמו הנסתר והנגלה דתורה, שבנגלה מושג מהות הדבר, ובנסתר רק מציאות הדבר, והרי הנסתר למע' מהנגלה כו'¹⁴³). ומ"מ, בעצם ענין הגילוי, יש מעלה בבחי' ז"א, שהוא בחי' גילוי המהות כו', ולכן בינה נקרא כה, וז"א נקרא זה כו'.

תשלא

ועפ"ז יובן מ"ש וירא אליו ה'. דהנה, אברהם הי' מרכבה למדת החסד דז"א¹⁴⁴, הוא בחי' גילוי המהות כו', וזהו וירא אליו, גילוי המהות דאלקות כו'. ולפי משנת"ל

(140) ראה לקו"ת פקודי ו, ג. סה"מ עת"ר ע' ג. ע' קעז.

(141) המשך תרס"ו ע' עה ואילך.

(142) ב"ב יב, א.

(143) ראה לקו"ת ויקרא ה, א ואילך.

(144) ראה זח"א מז, ב. ספר הבהיר סימן קצא. פרדס שער

כב (שער הכינויים) פ"ד.

(137) ראה סה"מ תרנ"ו ע' רנ ואילך. תרנ"ט ע' רמג ואילך.

המשך תרס"ו ע' ערה. סה"מ תרע"ח ע' ב ואילך.

(138) ראה לעיל פ"ו. פ"שה (ע' יג. ע' תתמז). וש"נ.

(139) ראה תו"א חיי שרה טז, ב. ויצא כא, ב. מאמרי

אדמור"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' שעט. מאמרי אדמור"ר האמצעי

תצא ע' תרעה. נ"ך ע' עט.

פ' שנ"א¹⁴⁵ דאב רם¹⁴⁶ הוא שכל הנעלם מכל רעיון כו'¹⁴⁷, ה"ז גילוי בחי' מהות ועצמות א"ס ממש כו'. וז"ע הבקור חולים, דהנה, ענין החולי ברוחניות הו"ע כי חולת אהבה אני¹⁴⁸, דכאשר מתבונן בהתבוננות אלקי, והענין מושג אצלו היטב, אבל אינו נראה מהות הדבר כו', ובפרט בהתבוננות דשאו מרום עיניכם¹⁴⁹ בבחי' הא"ס שבעולם¹⁵⁰, שזהו מושג היטב כאלו רואה ממש כו', והרי מהות הא"ס אינו נראה כו', ומזה נעשה החולת אהבה כו', וכמ"ש במ"א¹⁵¹. והרפואה להחולי הוא שיהי' גילוי המהות, וכמו בהראות לה נועם זיווך, אז תתחזק ותתרפא כו'¹⁵². והו"ע סמכוני באשישות כו'¹⁴⁸. והגילוי הזה יהי' לעתיד¹⁵¹, דכתיב¹⁵³ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', כי עין בעין יראו כו'¹⁵⁴. והאבות שהטעמי' מעין עוה"ב¹⁵⁵, הי' בהם הגילוי גם עכשיו כו'. וז"ע שמש צדקה ומרפא¹⁵⁶, שמש בשבת צדקה לעניים כו'¹⁵⁷, וכמו העני שתאב ומשתוקק לדבר, כמו"כ אותן שהן עניים בשי"מ¹⁵⁸ החול בעבודה בהתבוננות, ותאכים ומשתוקקים לגילוי האור כו' כנ"ל, הנה שמש בשבת צדקה להם, דשבת הוא בחי' מוחין דאבא¹⁵⁹, גילוי המהות כו'. וזהו וירא אליו ה', בחי' גילוי המהות כו'. והגילוי הי' באלוני ממרא, אלני ל' אילן¹⁶⁰, ואלני ממרא הו"ע עה"ד¹⁶¹, והן בחי' חו"ג המגולים כו' כנודע¹⁶², והיינו שהגילוי הי' בבחי' עה"ד, שלא הי' בזה אחיזה כו', וכנ"ל¹⁶³ דאור עצמי מבטל ודוחה את החיצונים, דאור אבא דוחה כו'¹⁶⁴. ומ"ש² והוא יושב פתח האהל¹⁶⁵, הנה אהל הוא בחי' מל', והיינו המשכת גילוי האור העצמי בבחי' המל', שזהו תכלית הכוונה שיהי' הגילוי במל' כו'. ומ"ש והוא יושב, ע"פ פשוט, והוא זהו בחי' בינה, ואומרו והוא יושב פתח האהל, דכאשר המל' מקבלת מבינה, ה"ז בחי' ישיבה, כנ"ל פ' שמ"ו¹⁶⁶, ואברהם המשיך בה בחי' החכ' כו'. אמנם פנימי' הענין מ"ש והוא יושב, הוא ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו¹⁶⁷, דבחי' הוא, שסתום ונעלם, יהי' בבחי' זה כו', וזהו והוא יושב, דבחי' עצמות א"ס, שסתום ונעלם, יהי' בבחי' גילוי בבחי' מל', שיהי' השם כיום הזה כו'¹⁶⁸. וזהו וירא אליו ה', בחי' גילוי המהות דאלקות, והיא הרפואה להחולי כו'. באלני ממרא, שמרפא גם העה"ד כו'. והוא יושב פתח האהל, שהמשיך גילוי העצמות בבחי' מל', עד שיהי' הגילוי למטה כו'. וזהו מ"ש אח"כ¹⁶⁹ והוא

-
- (145) ע' תתקעג. (146) ראה זח"א עט, ב (סתרי תורה). (147) פיוט „איל מסתתר" לר' אברהם מימון תלמיד הרמ"ק (נדפס בכמה סידורים בזמירות לסעודה שלישית). (148) שה"ש ב, ה. (149) ישעי' מ, כו. (150) ראה ספר החקירה להצ"צ קג, א ואילך. לעיל פשל"ג (ע' תתקכה ואילך). (151) ראה ד"ה סמכוני באשישות בספר החקירה הנ"ל פד, ב ואילך. (152) „ידיד נפש" לערב שבת. (153) ישעי' מ, ה. (154) שם נב, ח. (155) ב"ב טז, סע"ב ואילך. (156) מלאכי ג, כ. וראה אוה"ת בראשית כו, סע"א ואילך. (157) תענית ג, ב. וראה לקו"ת ברכה צז, ב. לקמן פשע"ה (ע' אימ' ואילך). (158) = בששת ימי. (159) פרי עץ חיים שער מקרא קדש פ"א. לקו"ת צו יא, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלב ואילך. (160) ראה בחיי עה"פ. (161) ראה אוה"ת וירא ח"ד תשלד, א. (162) ראה אוה"ת נח ח"ג תקצז, ב ואילך. (163) ראה פשו"ג (ע' תתקעט). (164) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג. לקו"ת תזריע כד, א. כה, ב. קרח נד, ב. (165) ראה אוה"ת לך לך ח"ד תרצ, א. תהלים (יהל אור) ע' לת. (166) ע' תתקס. (167) ישעי' כה, ט. וראה אוה"ת לך לך ח"ד תרפה, סע"ב. (168) ע"פ ירמי' לב, כ. נחמי"ט, י. וראה אוה"ת נ"ך ח"ג ע' א"רג. סה"מ תרל"א ח"א ע' יח ואילך. תרנו"ו ע' תכו. תרס"ח ע' פו ואילך. תרע"ח סע"ע שטז. ע' שצו. (169) וירא יח, ח.

עומד עליהם תחת העץ, שהוא עץ החיים¹⁷⁰, והמשיך הגילוי גם למלאכים, כמ"ש במ"א¹⁷¹. וזהו והוא יושב פתח האהל, שהמשיך בחי' עצמות א"ס בבחי' מל', שיהי' הגילוי גם למטה כו'.

קיצור. אמנם בינה היא השגה, ועם היות שזה כל האדם, מ"מ, ה"ז ציור בהענין אלקי, לא פשיטות, וידיעת המציאות לבד, ע"כ נק' כה. ומ"מ ה"ה למעלה מז"א, מצד מעלת ההשגה, והיא ידיעת המציאות דנקודת החכ'. גם י"ה הוא הידיעה כמו שהוא אצל המשפיע עדיין, ובהשגת השלילה יש הכרת המהות, ובאים עי"ז לידי התאמתות וראי'. ומ"מ בענין הגילוי יש מעלה בז"א. וזהו וירא אליו ה', אברהם חסד ז"א, וירא אליו גילוי המהות. והו"ע בקו"ח¹⁷², בהראות לה נועם זיווך אז תתחזק ותתרפא, שמש צדקה ומרפא.

(171) ראה אוה"ת שם. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תרלז.
(172) = ביקור חולים.

(170) ראה זח"א קב, ב. אור תורה וירא סימן כב. הובא
באוה"ת אמור ע' קעה.

ויהי' חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה כו' שני חיי שרה.² וצ"ל מהו"ע מאה שנה ועשרים כו', שמחלק את המספר, והול"ל מאה ועשרים ושבע שנה, למה מחלק אותו במספרים בפ"ע. גם מהו"ע שני חיי שרה, שהרי כבר אמר ויהיו חיי שרה, מהו עוד שני חיי שרה כו'.³ ובוהר⁴ דקב"ב ע"ב א' אינון חייין כולהו לעילא מאה שנה לעילא עשרים שנה לעילא שבע שנה לעילא כו', ואח"כ⁵ כ' קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ"ס⁶ ברזא דמאה ברכאין כו', וצ"ל מהו שייכות המאה ברכאין להמאה שנה דשרה. גם מהו"ע אינון חייין כולהו לעילא, ואומרו מאה שנה לעילא עשרים שנה לעילא כו', מהו הכוונה בזה. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁷ דז"א נקרא זה, להיותו בחי' גילוי אור, דעיקר גילוי אלקות בעולם הוא ע"י ז"א, והיינו, דתכלית כוונת האצ"י שהוא להיות גילוי אור, זהו ע"י ז"א דוקא. וענין הגילוי נת' שזהו ההרגש האלקי שבאדם, שזהו מהות הגילוי דאלקות בעולם, והוא בחי' מהות אלקות, שאינו בבחי' ציור, רק הרגש פשוט כו'. ובינה היא בחי' השגה אלקית, וכל השגה ה"ה בריחוק מן העצם כו', הרי שאין זה עצמי, רק בחי' מציאות כו'. ובחי' הבינה היא למעלה מז"א, מפני שהיא חיצונית מבחי' עצמי/עליונה, דהיינו מבחי' עצמיות דחכ', שלמע' הרבה מבחי' עצמיות דז"א כו'. ומ"מ, ז"א נק' זה, בחי' גילוי המהות, ובינה נק' כה, שאינו העצם, ובחי' ידיעת המציאות לבד כו'.

שנז) ומעתה צ"ל ענין החכ', שהחכ' נק' זה, וכמו משה נתנבא בזה⁸, זה הדבר כו'.⁹ וע"פ פשוט מובן הענין, שהרי חכ' הוא בחי' ראי', שזהו ראיית המהות כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ג¹⁰ בענין אינו דומה שמיעה לראי'¹¹, דראי' הוא בחי' ראיית המהות דאלקות כו', והרי עיקר ענין אספה"מ¹², שזהו ראיית מהות ועצם אלקות, ה"ז בחי' החכ' כו'. אמנם י"ל דכללות בחי' החכ' היא בחי' עצמי, דהחכ' היא עצמי בעצם מהותה, ונמצא בה בחי' מהות ועצמות א"ס כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל פ' שמ"ג¹³ בענין השכלי דחכ', שהיא נקודת ההשכלה, הרי אינו בבחי' מקבל, ולא בבחי' התפשטות מאיזה דבר, כ"א ענין ודבר עצמי כו'. וזהו הפרש בין חכ' לכינה¹³, דכינה היא מקבלת מנקודת החכ', וכל ענינה הוא התגלות הפרטים שבנקודת החכ' כו', אבל חכ' אינה בבחי' מקבל, ולא בבחי' התפשטות, דעם היות שנקודת החכ' באה ג"כ מאיזה מקור, היינו מכח המשכיל, מ"מ, אינה באה בבחי' התפשטות כו', והיינו שנמצאת ממקורה לא בבחי' גילוי והתפשטות, כ"א

(6) - סתימא דכל סתימין.
 (7) פשנ"ג ואילך (ע' ותשכג ואילך).
 (8) ספרי ופרש"י מטות ל, ב.
 (9) מטות שם.
 (10) ע' תתקנג.
 (11) ראה מכילתא יתרו יט, ט.
 (12) - אספקלריא המאירה.
 (13) ע' תתקנו ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה כי תשא במאמרי אדמור"ר האמצעי תשא ע' תקעג ואילך - כנסמן לקמן בהערות.
 חלק מד"ה החודש הזה לכם תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' קפד ואילך), מיוסד, כנראה, על מאמר זה.
 (2) חיי שרה כג, א.
 (3) ראה תורת חיים ר"פ חיי שרה (קבא, א).
 (4) ח"א.
 (5) זהר שם כג, א.

בבחי' עצמי כו'. והענין הוא, דהנה כתי'¹⁴ והחכ' מאין תמצא, שבחי' החכ' נמצאת מבחי' הכתר בדרך יש מאין, וז"ע תמצא, כמו המציאה, הרי המוצא את המציאה אינו יודע מאין באה המציאה, כמו"כ בחי' חכ' אינה מרגשת את מקורה כו', וכמ"ש במ"א¹⁵.

וי"ל בזה, כמו היש הנברא, מבו' באגה"ק סי' כ'¹⁶ שנברא יש מאין ואפס המוחלט ממש, בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה, וא"כ, הרי הנברא, במה שהוא בחי' יש, אינו בבחי' התפשטות ממקורו, שז"ע בלי עילה וסיבה כו', שאם הי' בבחי' התפשטות, הרי יש העצם שממנו באה ההתפשטות כו', ונת"ל פ' שני'¹⁷ דבהתפשטות נראה ונגלה העצם כו', ומאחר שהוא בלי עילה וסיבה כו', אינו בבחי' התפשטות כו'. וזהו שהנברא הוא באין ערוך לגבי מקורו, ואם הי' בבחי' התפשטות, הי' במדרי' רוחני, כמו מקורו האין כו', ומה שהוא יש, זהו לפי שנמצא ממקורו לא בבחי' התפשטות ממנו כו'. ומ"ש בס"ש ב ח"ב פ"ד¹⁸ ואף שבאמת אינו דבר בפ"ע אלא כמו התפשטות האור מהשמש כו', זהו לפי אמיתית הענין, שבאמת אינו בבחי' יש, והוא הארה מתפשטת ממקורו, והוא בחי' אין ורוחני כו', אבל בזה שהוא יש, אינו בבחי' התפשטות ממקורו כו'. והנה, זה שאנו אומרים שכאשר הנמצא הוא בבחי' התפשטות ממקורו אינו בבחי' מציאות, זה שייך ביש הנברא, דענין המציאות שלו הוא בחי' ישות ממש, ואם הוא בבחי' התפשטות, אינו בבחי' יש כו'. אבל ביש הנמצא, דענין המציאות שלו הוא בחי' מציאות אור כו', גם שהוא בחי' התפשטות ממקורו, ה"ה מ"מ בבחי' מציאות אור כו'. ובפרט דאצי' הוא בחי' גילוי ההעלם, לא בבחי' עצם והתפשטות, דבעצם והתפשטות, ההתפשטות היא כמו העצם, שאינו בבחי' מציאות אור כו' (וכמשנת"ל פ' שך"א¹⁹), אבל בגילוי ההעלם, שג"ז נקרא התפשטות, שהרי אצי' התפשטות²⁰ הארה, ונק' א"ס להתפשטותו כו', הרי עם היותו בבחי' התפשטות ממקורו, ה"ה מ"מ בבחי' מציאות אור כו' (ובאמת זהו לפי שהמשכת האור הוא ע"י הצמצום, וכמשנת"ל פ' שט"ו²¹, דבהעלם וגילוי ההמשכה הוא בסדר והדרגה, שמתעלם עצם האור כו', ועי"ז האור הוא בבחי' מציאות אור כו'. ועמשנת"ל פ' שך"ג²², דעצם והתפשטות הוא הכלול בעצמותו, וגילוי מההעלם הוא בבחי' יציאה והתגלות מעצמותו כו'). רק ביש הנברא, אם הוא בבחי' התפשטות ממקורו, אינו בבחי' יש כו', אבל במה שהוא בבחי' יש, אינו בבחי' התפשטות ממקורו כו'. וא"כ, הרי הנברא הוא דבר עצמי, שאינו רק גילוי והתפשטות, כ"א עצמי ומקורי, שממנו מתפשטים ומסתעפים גילויים והתפשטות כו'. וכמו היש הראשון שנברא הוא החומר הראשון שממנו נעשה אח"כ כל מה שנתהווה כו', וכמו שהביא הרמב"ן ז"ל בפ"י עה"ת בפסוק בראשית²³, מאמר הס"י²⁴, יצר מתהו ממש ועשה אינו ישנו, דתהו הוא החומר הראשון שאינו בבחי' ממש עדיין, כמו כל עצמי שהוא בבחי' פשיטות עדיין, והוא העצמי של כל ההתהוות שנברא כו', ואח"כ יצר מתהו ממש כו'. ובעולמות הוא עולם הברי', שזהו העצמות של העולמות ב"ע,

תשלג

(19) ע' תמצא ואילך.

(20) אצי' התפשטות: אוצ"ל: אצי' הוא התפשטות.

(21) ע' תתעד.

(22) ע' תתפח ואילך.

(23) א, א.

(24) = הספר יצירה (פ"ב מ"ו).

(14) איוב כה, יב.

(15) ראה לקו"ת פ' ראה כו, סע"ד. שה"ש מא, ד. לעיל פ"ז

(ע' יד). וש"נ.

(16) קל, ריש ע"ב.

(17) ע' תתקפב.

(18) עט, ב.

ואינו עדיין בבחי' מציאות ממש, רק אפשרות המציאות כו'²⁵, והוא להיותו עצמי, אינו בבחי' מציאות ממש עדיין כו', והתגלות היש הוא ביצירה כו'. ובכללות העולמות זהו בחי' פרצוף דא"ק, שנקרא אדם דבר'י דכללות²⁶, שזהו התהוות הראשונה שבו נתהווה הכל, כל מה שיהי' בכל ההשתל' (ועמשנת"ל פ' קס"ה²⁷), וממנו מתגלה ומתפשטים כל העולמות וההשתל' כו'. ובפנימי' הענין, כשאנו אומרים שהוא דבר עצמי, היינו שנמצא בו הכל (לא רק מה שמתפשט ומתגלה ממנו כו'), וכל הגילויים שבו, הכל הוא ממנו בעצמו כו'. והוא דעיקר הבריאה הוא האדם, וכתוב בו²⁸ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שניתן בו הכל כו', וכדאי' במד"ר²⁹ שנברא מן העליונים ומן התחתונים כו', והיינו שיש בו הכל, וכל הגילויים הוא ממנו בעצמו, שא"צ לקבל מאחר כו'. והגם שנש"י למטה מקבלים בעבודתם מהמלאכים, וכמו בהתבוננות בפסוד"ז בשיר ושבח המלאכים, ובפרט בברכת ק"ש בכטול דשרפים ואופנים כו', הנה זהו בד"כ השייך לנה"ב לפעול בו הביטול, דלהיות שהנה"ב שרשו משמרי האופנים³⁰, ע"כ, מההתבוננות דביטול השרפים ואופנים, נעשה הביטול בנה"ב ג"כ כו'³¹. וכמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו³², דז"ע אש שלמעלה³³ היורד אל הנה"ב, שע"ז נעשה ממילא הביטול בהנה"ב כו'. ומה שזה פועל גם בנה"א להיות עי"ז התגלות אור הנה"א, הרי הגילוי הוא אור הנה"א, שזהו למע' מהגילוי דמלאכים כו', רק הסיוע הוא מהמלאכים³⁴, לפי שהנה"א בירידתו למטה ה"ה מתעלם בגוף ונה"ב, ה"ה צריך סיוע מהמלאכים להיות התגלות אורו כו', אבל ההתגלות הוא למע' מהגילוי דמלאכים. וכידוע דהילולים ותשבחות דנשמות ושירה שלהם הוא במדרי' גבוה הרבה יותר משירת המלאכים כו'³⁵, והראי', שהרי התגלות אור הנשמה פועל הזיכוך והבירור בגוף ונה"ב, שאין זה בכח המלאכים כו', דזהו הטעם מה שהמלאכים לא נתלכשו בגופים גשמיים³⁶, מפני שאין בכח המלאכים לזכך ולתקן גוף ונה"ט גשמי כו', רק נשמות דוקא ירדו ונתלכשו בגופים גשמיים, שיש בכוחם לתקן כו', הרי דהתגלות אור הנשמה הוא למע' הרבה מהתגלות אור המלאכים כו'. וא"כ, מה שהתגלות הוא ע"י המלאכים, הוא רק בדרך סיוע לבד, לא שמקבלים מהם כו', כי האדם יש בו הכל, וכל הגילויים המה ממנו בעצמו, וא"צ לקבל כו'. וי"ל דז"ע מ"ש על לעתיד³⁷ ולא ילמדו איש את רעהו, כי יתגלה בחי' העצמות שבכאו"א, ולא יצטרך לקבל כו'. וזהו שהנברא נמצא כמו מהות ודבר עצמי כו'.

תשלך

ואילך. תקס"ו ח"א ע' תשכג ואילך. המשך תרס"ו ס"ע פג. ע'
קפב ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 17. ועוד.
(32 המשך תרס"ו שם (ע' קפז ואילך).
(33 ראה תו"כ ויקרא א. ז. עירובין סג, א.
(34 ראה סה"מ תר"ס ע' עא. המשך תרס"ו ס"ע קצב. לקמן
ע' ואתלד. ע' ואתמד. ס"ע ואתמט ואילך. ע' ואתנד. סה"מ
תרע"ח ע' ריד.
(35 ראה לקו"ת ברכה צח, א.
(36 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' ל. תורת
חיים בראשית כז, ד. אוה"ת פינתס ע' א"רי. סה"מ תרמ"ג ס"ע
עא ואילך. תרנ"ד ע' רסז. לקמן ס"ע ותתצח ואילך. ועוד.
(37 ירמ' לא, לג (ושם): ולא ילמדו עוד איש את רעהו).

(25 ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' נב.
סה"מ תר"ס ע' לב. תרס"ב ע' שנו. לעיל פקס"ה (ע' תנג
ואילך). סה"מ תרצ"א ע' רפה.
(26 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך.
ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי
צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
(27 ע' תנב ואילך.
(28 בראשית א, כו.
(29 פ"ח, יא. פ"יב, ה. פרש"י בראשית ב, ז.
(30 ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ט. לקו"ת
ויקרא ב, ב. האזינו עד, ג. שה"ש מב, ד. ובכ"מ.
(31 ראה תו"א וישל, ב. סע"ב. לקו"ת ויקרא ב, ב. נשא כח,
ג ואילך. תצא לד, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רסז

קיצור. והנה חכ' נק' זה, להיותה בחי' ראיית המהות. וי"ל דחכ' היא בעצם עצמי, ונמצא בה עצמות א"ס. דהנה החכ' נמצאת ממקורה בבחי' דבר עצמי (לא התפשטות). וי"ל כמו היש שנברא מאין בלי שום עילה וסיבה אחרת, הרי אינו בבחי' התפשטות (ואם הי' בבחי' התפשטות לא הי' מציאות יש (דמציאות אור הוא גם בהתפשטות מההעלם), ובאמת כן הוא, אך במה שהוא יש, אינו בבחי' התפשטות), כ"א שנתהווה כמו דבר עצמי ומקורי, וכמו חומר הראשון, שבו נתהווה הכל וממנו מתגלים, והכל כמו ממנו בעצמו, וכמו האדם שא"צ לקבל מאחר. ומה שמקבל בעבודה מהתבוננות ביטול המלאכים, הוא בשביל הנה"ב, ובנה"א הוא בבחי' סיוע, שהרי הגילוי הוא אור הנשמה, ולכן עי"ז מתקן הגוף ונה"ב. וי"ל שז"ע ולא ילמדו לעתיד. וכמו"כ היש נברא דבר עצמי ומקורי.

שנח) ובדוגמא כזאת י"ל בבחי' החכ', ראשית ההשתל³⁸, שנתהווה מאין ליש, ה"ה נמצאת בבחי' מהות עצמי כו', דכל ההשתל' דע"ס דאצי' ה"ה גילויים והתפשטות מבחי' החכ' כו'³⁹, והחכ' נתחדשה מבחי' הכתר שאינו בבחי' גילוי והתפשטות, כ"א שנמצאה בבחי' דבר עצמי כו'⁴⁰. וענין הדבר בזה הוא⁴¹, שנמצא בבחי' מציאות אור, ואינו דומה כמו היש נברא, דהתחדשות דבר בו הוא שנמצא בבחי' מציאות יש, אבל ההתחדשות דבר בבחי' חכ' הוא מה שנמצא בבחי' מציאות אור כו', דלמע' מהחכ' אינו בבחי' אור עדיין, והחכ' נמצאה בבחי' מציאות אור כו' (וידוע⁴² דגם כלי החכ' היא בחי' אור, דעש"ז נקרא החכ' חיוהי כו'⁴³), או מה שנמצאה בבחי' מציאות חכ' כו', דלמע' מזה לא יש עדיין מציאות חכ', וכאן נמצא מציאות חכ' כו', וחכ' הוא בחי' אור כו'⁴⁴, אבל אין זה אור מתפשט, כ"א אור עצמי כו'. וכן בענין הביטול הוא שהוא מהות ביטול כו', לא בחי' אהבה, כ"א ביטול, וכידוע דאה' אינו ביטול, דהרי יש מי שאוהב כו'⁴⁵, והחכ' אינו בחי' אהבה ודביקות, כ"א בחי' ביטול כו', והביטול דחכ' אינו מה שמתבטל מאיזה דבר בבחי' העדר תפיסת מקום, וכמו אוכם קדם עה"ע כו'⁴⁶, שאין זה ביטול עצמי, וכמשנת"ל פ' רפ"ו⁴⁷ (ועמ"ש בפ' רפ"א⁴⁸) שזהו ע"ד שרגא בטיהרא⁴⁹, שאין זה הביטול במהות האור, רק בהתפשטות לבד כו', אבל הביטול דחכ' אינו באופן כזה, כ"א הוא בחי' מהות ביטול כו' (ולפ"ז ה"ז ע"ד לא ידע. ועמ"ש בדרוש וככה רל"ז ס"פ ר"ג⁵⁰, די"ל שזהו כמו לא ידע,

תשלה

(45) ראה תו"א וארא נו, א. יתרו סז, ג. ויקהל קיד, ד. מגילת אסתר כבג, ג. לקו"ת תוריע כ, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קסה, ד ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פ"צ (קיו, ג). סהמ"צ להצ"צ קלח, ב ואילך.
 (46) = עילת העילות (ראה תקו"ת ת"ע (קלה, ב)).
 (47) ע' תשעז ואילך.
 (48) ע' תשעט ואילך.
 (49) חולין ס, ב.
 (50) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלד. ושם: ד, בחי' האין דחכ' שלא איתידע .. ה"ז קרוב לענין לא ידע כו'. אך באמת אינו דומה בחי' חשוד בחי' אוכם לבחי' לא ידע, שלא ידע, היינו שלעוצם הדקות גם בו אינו בבחי' הרגש כלל, אבל ענין אוכם הוא בחי' ביטול לבד כו', שמתבטל לפני עה"ע, אבל לא ידע הרי א"י כלל".

(38) ראה לעיל פ"ו. פש"ה (ע' יג. ע' תתמו). וש"נ.
 (39) ראה לקו"ת בהר מא, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תקמד ואילך. תקס"ה ח"ב ע' תקפז ואילך. ע' א"ט. סידור עם דא"ח נד, ד ואילך. רצה, ד ואילך. סה"מ תר"ל ע' א. יד-טו. תרל"ד ס"ע א ואילך. תרמ"ב ס"ע כב ואילך. תר"ן ע' שכז. תרנ"ד ע' קמ. תרנ"ה ע' יג. ע' כז. תרס"ב ע' שמו. תרס"ד ע' קעז. ועוד.
 (40) ראה המשך תרס"ו ע' תצג. סה"מ עטר"ת ס"ע שלו ואילך. וראה לעיל ספקי"ח. פקצ"ב. פרס"ט. פשד"מ ע' שיב. ע' תקלח. ע' תשמו. ע' תקנה ואילך. סה"מ תרע"ח ע' יב. ע' קפז.
 (41) ראה המשך תרס"ו ע' תצג. לעיל ספקי"ח (ע' שלו).
 (42) ראה לקו"ת מסות פז, סע"ד. אוה"ת וארא ע' קג. לעיל פ"ה. פצ"א (ע' יא. ס"ע רלו ואילך). סה"מ תרצ"א ע' עדר.
 (43) ראה תקו"ת בהקדמה (ג, סע"ב).
 (44) ראה לעיל פרק"ח (ס"ע תרלד ואילך). וש"נ.

ואח"כ כ' שזהו כמו אוכם כו'. ולפי המתבאר כאן י"ל שזהו מהות ביטול ממש כו', דבאמת י"ל דזהו מה שנאצל בין הנאצלים דוגמת בחי' רדל"א, רק שבא בבחי' מהות ומציאות חכ' כו'. ולפי"ז י"ל דמ"ש בס"ב פל"ה בהג"ה, הוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ', היינו שהחכ' היא הדעה העליונה, והיינו לא רק שמתבטל מהידיעה דהדעה העליונה, כ"א היא הדעה העליונה כו', ועמשנת"ל פמ"ב⁵¹. ולעיל שם⁴⁷ נת' דגם הביטול דאוכם הוא ביטול בעצם המהות, דהרי בהעדר תפיסת מקום ה"ה מתבטל בעצם מהותו כו', ומ"מ אין זה ביטול עצמי, שהרי הביטול הוא רק כשהוא בקירוב אצל הגדול, אבל כשמתרחק הוא בבחי' מציאות כו' (רק שבכ"ת אינו שייך ענין הריחוק כו'), אבל ביטול עצמי הוא שאין בזה חילוק אם בקירוב או בריחוק כו'). וענין מהות ביטול מובן שיש בזה ב' ענינים. הא', שזהו מה שנאצל ענין הביטול, וזהו שאינו מה שמתבטל מפני איזה דבר, כ"א הוא עצם ענין הביטול שנאצל. והב', שהוא ביטול עצמי כו' (והא בהא תליא כו'). וזהו שהחכ', הן בעצם מהות ענין החכ' והן בבחי' הביטול, ה"ה בחי' עצמי כו' (ועמשנת"ל פ' רנ"ח⁵²). ולכן בחי' החכ' נמצא בכל דבר⁵³, וכמו שמכל דבר יכולים להוציא שמן כו'⁵³, וגם בחי' הביטול דחכ' יש בכל הנבראים, וכמו התהוות הצורה שבנבראים, שזהו בחי' הביטול שלהם, והוא בחי' הביטול עצמי שיש בנבראים (לא רק שמצד ההשגה כו'), והו"ע החכ' תעוז לחכם כו'⁵⁴, וכמשנת"ל בכ"ד⁵⁵, והוא להיותה בחי' עצמי, ה"ז נמשך בכל מקום, גם למטה מטה כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ה⁵⁶. וזהו בחי' מ"ה דחכ', שהוא בחי' ביטול בעצם. ומשו"ז היא כלי להשראת אוא"ס ב"ה⁵⁷, דאוא"ס דלית מח' תפיסא ב' כלל⁵⁸, ולא ניתן ליהנות בו⁵⁹, ה"ה שורה ומתגלה בבחי' חכ' בבחי' או"פ כו'. וכמובן מהמד"ר בראשית פ"ד⁶⁰, דאותו שנאמר בו⁶¹ את השמים ואת הארץ אני מלא, ה"י מדבר עם משה מבין שני בדי הארון כו', דבחי' אוא"ס הסוכ"ע שא"א להתלבש בשום כלי בבחי' או"פ, כ"א בבחי' החכ' לבד, שבה מתלבש בבחי' או"פ כו', והיינו לפי שמתעצם בבחי' החכ' (עמ"ש בע"ח שמ"א הוא שער דרושי אבי"ע רפ"א⁶²), וע"כ הוא בבחי' או"פ, ועם היות שזהו העצמות דאוא"ס, ה"ה מתעצם בחכ', שנעשה בבחי' מהות חכ', וע"כ הוא בבחי' או"פ כו'. ובאמת בבחי' החכ' יש בה כל המדרי' דעצמות אוא"ס שלמע' מע' ממדרי' האצ"י כו' (וכמו באדם התחתון, שנעשה בצלם ודמות שלמע', שנמצא בו הכל כו', כנ"ל⁶³), עד שפנימי' אבא הוא פנימי' עתיק ממש כו'⁶⁴. ועם היות שזהו בבחי' השראה לבד בבחי' חכ', וכמשנת"ל פ' קס"ב

51 ע' צד.

52 ע' תשטו.

53 ראה ראשית חכמה שער האהבה ספ"ה ד"ה ויש עוד דברים (סו, ד) בשם „מורי" (היינו הרמ"ק). וראה גם בשם הפרדס להרמ"ק: תו"א מקץ לט, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"ב ע' תרמו. ע' תרנד. תקע"א ע' לה. שערי תשובה ח"ב קכג, א. שערי אורה לט, ב. אוה"ת ואתחנן ע' שמב. סה"מ תרנ"ט ע' קכט. תרצ"א ע' קיט.

54 קהלת ז, יט.

55 = בכמה דוכתי (ראה לעיל פ"ו. פק"ב. פקכ"ט. פרמ"ה. פעד"ר ע' יג. ע' רבב. ע' שלט. ע' תרעז. ע' תשסב).

56 ע' תתקנז.

57 ראה תניא פל"ה בהגהה.

58 ראה תקו"ז בהקדמה (יז, א).

59 ראה גם המשך וככה שם (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלב.

ע' תלד).

60 פיסקא ד.

61 ירמ"י כג, כד.

62 בעי"ח שמו"א .. רפ"א: = בעץ חיים שער מא ריש פרק

א (כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מב פרק יג).

63 פשנ"ז (ע' תתקפט ואילך).

64 ראה אוצרות חיים (שער עתיק פ"ד לת, ב – בהוצאת

קארעץ, תקמ"ג) בהגהת מהר"ן בשם האריז"ל. רמ"ז לוח"ג רעו, ב. לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ הש"ת ע' 49 ואילך.

וש"נ.

וקס"ג⁶⁵, היינו לגבי בחי' חיצוני' החכ', אבל בעצם מדרי' החכ', הרי יש בה בחי' פנימי' עתיק ממש כו'. וגם, הרי השראה ה"ז מ"מ אור פנימי ובחי' גילוי כו', כמש"ש, וא"כ הרי זה יש גם בבחי' חיצוני' החכ' כו'. והיינו לפי שהחכ' היא בחי' עצמי, יש בה הכל כו', וכל מה שיש ונמצא בבחי' החכ' הוא העצמות של כל המדרי', להיות החכ' היא בחי' עצמי בעצם מהותה, הנה כל מה שמתלבש בה הכל הוא בחי' העצמות כו' (וי"ל כמו עד"מ הטפה שיש בה מכל האברים ומכל הכחות והעצמות דנפש כו'⁶⁶, הרי ידוע שכ"ז הוא בחי' העצמות של כל הדברים, דלכן נעשה מזה מהות ולד ובדומה לו כו'⁶⁷, וידוע⁶⁸ דהדוגמא מזה למעלה הוא בחי' החכ', שנק' טפת אבא, שיש בזה הכל, והכל הוא בחי' העצמות כו').

וי"ל דכמו נקודת הרושם הרי כוללת בעצמה כל מה שנתגלה אח"כ בס' השתל', דהכל נמצא כלול בנקודה זאת כו', אמנם ידוע שנמצא בה גם מבחי' העצמיות שא"א לבוא בבחי' התפשטות וגילוי בסדר השתל' כו', כמו"כ הוא בנקודת החכ', שכוללת כל מה שמתפשט ומתגלה בהשתל', וכמו המא' דבראשית⁶⁹ הוא מאמר כללי הכולל הכל כו'⁷⁰ (ומה שכלול בבחי' החכ' הוא בחי' העצמית שלהם כו', וכמוכן ממ"ש בסש"ב פנ"א⁷¹ בענין התרי"ג כחות שמשכנם במוח שבראש, שכתב⁷² ושם הוא שרשה ומקורה של המשכה זו כו'), ויש בה גם כל בחי' העצמיות שא"א לבוא בבחי' התפשטות וגילוי כו' (וידוע דבשם הוי' הכללי שבכללות המשכת הקו, נקודת הרושם הוא היו"ד דשם הוי', כמ"ש במ"א⁷³, וחכ' היא ג"כ יו"ד דשם הוי' כו', ע"כ י"ל שיש להם שייכות זה לזה כו', ובד"כ בחי' הנקודה הנשארה לאחז"צ היא בחי' החכ' כו', ועמשנת"ל פ' כ"ח⁷⁴). רק שנקודת הרושם הוא בחי' העלם (עם היות שהכוונה בזה הוא בשביל הגילוי, וכמשנת"ל פ' שי"ד⁷⁵, מ"מ ה"ז נקודה העלמית כו'), שהכל מתעלם בנקודה זו, ועי"ז האורות באים בבחי' גבול ומדה כו', וכמ"ש במ"א⁷⁶, ובנקודת החכ' הוא שבא בבחי' גילוי (ומובן שהגילוי אינו בבחי' הגילוי דהתפשטות, דהנה, מה שמתגלה ומסתעף מבחי' החכ' (והיינו הספי' שמשתלשלים מבחי' החכ'), ה"ז בחי' התפשטות, אבל הגילוי דחכ' עצמה אינו בבחי' התפשטות, וכמו עד"מ נקודת ההשכלה, שהוא גילוי ממש, ה"ז רק שמתגלה עצם הדבר שכל כו', כמשנת"ל פ' שד"מ⁷⁷, רק שבכללות הוא בחי' הגילוי, והוא כמו גילוי העצמי כו'), להיות שהחכ' הוא בחי' גילוי כו', שהרי למע' מאצי' הכל הוא בבחי' סתימות והעלם כו', ואצי' החכ' הוא להיות בחי' הגילוי כו'. וכמו"כ כל ההתלבשות דא"ס ב"ה בבחי' החכ', הכוונה בזה הוא שיהי' בבחי' המשכה וגילוי כו', וההמשכה היא המשכת אור עצמי כו', והיינו באיזה

תישלו

65 ע' תמב. ע' תמד.

66 ראה תו"א שמות נד, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' רסג. ח"ב ע' תרלד. ענינים ח"ב ע' שפא. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ריב, ד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קכח. וש"נ.

67 ראה סה"מ תרנ"ט שם. ובכ"מ.

68 ראה ביאורי הזהר שם ריג, ב.

69 בראשית א, א.

70 ראה לקו"ת בהר מא, ד. סה"מ תרמ"א ע' רצג ואילך.

תרמ"ד ע' שטז ואילך. תרנ"ט ע' קמט ואילך.

71 ע'א, א.

72 שם, ב.

73 ראה תניא קו"א קנו, א. סה"מ תרנ"ט ע' רמט ואילך.

74 ע' נח.

75 ע' תתעב ואילך.

76 ראה מאמרי אדה"ז ענינים ח"א ע' טו. תקס"ז ע' כה.

77 אה"ת ענינים ע' קסו. סה"מ תרס"ה ע' נו. תרס"ט ע' קמד.

עת"ר ע' מד ואילך. ועוד.

77 ע' תתקנה.

מדרי' דחכ' שנמשך, הכל הוא המשכת אור עצמי כו'. וג"ז אמת דבחי' העצמי' כמו שבא בבחי' החכ' אין זה כמו שהוא בעצמותו ממש, דכן הוא גם בההעתקה דבחי' עתיק, וכן בבחי' פנימי' אבא כו', ומ"מ ה"ז המשכת אור עצמי כו'.

קיצור. וכמו"כ בחכ', דמאין דכתר תמצא במציאות אור ובמציאות חכ', ה"ז בחי' אור עצמי, וכל הספי' מתפשטים ממנו. וכן בענין הביטול היא מהות ביטול, לא שמתבטל מפני איזה אור עליון, והיינו מה שנאצל עצם ענין הביטול (וי"ל שזהו שנאצל בנאצלים דוגמת בחי' לא ידע), והוא ביטול עצמי. ולהיות החכ' עצמי, לכן נמצאת בכל דבר, והביטול יש בכל הנבראים. ולכן אוא"ס הוא בחכ' בבחי' או"פ, והיינו שמתעצם ונעשה חכ', וגם פנימיות אבא פנימיות עתיק, והיינו דבחי' יש הכל, ומכל מדרי' בחי' העצמי. וי"ל כמו נקודת הרשימו שיש בה גם מהעצמות, כמו"כ בנקודת החכ' (והיא הנקודה שנשארה אחר הצמצום), וברשימו הוא בהעלם, ובחכ' בגילוי, דזהו כל ענין החכ' להיות גילוי, והיינו שגם אור העצמי יהי' בבחי' גילוי.

שנט' וז"ע הברכות שתקנו החכמים, שהם נקראים עיני העדה⁷⁸, בחי' ראי' דחכ' כו'⁷⁹. דהנה, ברכה הו"ע הגילוי, וכידוע ההפרש בין ברכה להודאה, דענין ההודאה הוא כשהדבר סתום ונעלם ממנו, רק שמודה שהוא כן כו', אבל ברכה הוא בחי' המשכה וגילוי אור כו'. והמשכה דברכה היא המשכה עצמית, וכמ"ש במ"א⁸⁰ ההפרש בין הלל וברכה, דהלל הוא המשכת הארה לבד, אבל ברכה היא המשכה עצמית, וכמו המבריך את הגפן⁸¹, שמהות הגפן הוא שמתגלה, וכמו בריכת מים⁸², דמהות המים של המעיין נמשכים והולכים בהבריכה כו'. והגם דגבי ברכה כתיב⁸³ איש אשר כברכתו ברך אותו, שאינו המשכת אור חדש (והיינו שאינו אור עצמי, דכל אור עצמי ה"ה אור חדש כו'), רק מה שכבר יש בשרשו ומקורו כו', הנה יש ברכה שהיא בבחי' גילוי אור חדש. וכמו ברכת כהנים, שזהו המשכת אור חדש ממש כו', ולכן ברכת כהנים הוא אחר הודאה, דבחי' עצמו' א"ס הסתום ונעלם, שאינו שייך בזה רק הודאה, ה"ז בא בגילוי ע"י ברכת כהנים כו', וכמ"ש במ"א⁸⁴. וכמו"כ בחי' הברכה שמבחי' החכ', ה"ז המשכת אור חדש ועצמי כו'. גם י"ל שהברכה היא מה שכבר נמשך בשרשו כו', היינו להיות שזהו מה שכבר נמשך בבחי' החכ' כו', דז"ע הברכה, שהיא המשכה מבחי' החכ' כו' (דבחי' העצמות כמו שהוא בבחי' החכ', אין זה כמו שהוא בעצמותו ממש כו', כמשנת"ל פ' שנ"ח⁸⁵), אבל זהו בחי' עצמות האור, שהוא בחי' אור חדש בעצם מהותו כו' (ואין זה כמו איש אשר כברכתו כו', וכמו ברכת יעקב לאפרים ומנשה⁸⁶, שזהו רק כמו שהוא בשרשו דסדר השתל', והברכה שמבחי' החכ' זהו כמו שהחכ' היא בעצם למע' מהשתל', דגם כמו שנמצאת להיות

תשלז

(83) ויחי מט, כח (ושם: אותם). וראה לקו"ת פ' ראה יט, רע"א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"ב ס"ע תשח ואילך. אוה"ת נשא ע' ערה ואילך. סה"מ תרמ"ב ע' שנד ואילך. (84) ראה אוה"ת שם ע' רעו. סה"מ תרכ"ו ע' קלא. תרכ"ט ע' ה. לקו"ש ח"י ע' 41. ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 41 ואילך ובהערה 28 שם. (85) ס"ע תתקצג ואילך. (86) ויחי מח, יג ואילך.

(78) שלח טו, כד. וראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"א. תניא אגה"ק ס"ד (קכ, ב). (79) ראה לקו"ת ואתחנן ב, סע"ד. ד"ה ויהיו חיי שרה תרל"א (סה"מ תרל"א ח"א ע' נז ואילך). (80) ראה סה"מ תרל"א שם. וש"נ. (81) כלאים רפ"ז. וראה תר"א מקץ לז, ג. (82) ע"פ קהלת ב, ו. וראה לקו"ת פינחס פ, א. אוה"ת ואתחנן ס"ע מה.

בבחי' ראשית השתל', ה"ה בעצם למע' מענין ההשתל', להיותה בחי' מהות עצמי, כנ"ל שם⁸⁷, וכ"ש בחי' העצמות המתלבש בחכ' כו'. וכמו הברכות דשמו"ע, שהן לשנות מכמו שהוא בסדר השתל', וכמו לרפאות החולים ולברך השנים כו'. וזהו חייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י⁸⁸, דהיינו להמשיך בחי' המשכה עצמית מבחי' החכ' להיות בחי' הגילוי כו', והמספר הוא מאה ברכות, שזהו בחי' העצמות שבחכ', וכמו שלמדו⁸⁹ זה ממ"ש⁹⁰ ועתה ישראל מה ה"א שואל כו', א"ת מה אלא מאה, דהיינו בחי' אלף שבמ"ה דחכ' כו', וכמ"ש במ"א⁹⁰.

קיצור. וז"ע דעיני העדה תקנו הברכות, שהוא גילוי, והיא המשכה עצמיות, כמו ברכת כהנים, והיא הברכה שמבחי' חכ', דגם בהשתל' היא למע' מהשתל', ובא בחי' העצמות (וזהו הברכה מהשרש היינו מבחי' חכ'). והו"ע הברכות דשמו"ע, המשכה חדשה. והו"ע מאה ברכות, דא"ת מה אלא מאה, אלף שבמ"ה דחכ'.

(שם) **אמנם** בענין הברכות, יש שהמשכה היא להאיר את החשך, בכח האור העצמי, ויש שהן בבחי' גילוי אור ממש כו'. וכמו ח"י ברכות דברכת השחר שאומר האדם בקומו משנתו⁹¹, וידוע דלילה הוא זמן החשך, בחי' העלם והסתר, וכמו⁹² האדם, כשישן, הרי מסתלקים ממנו הכחות פנימיים דשכל ומדות וראי' ושמיעה כו', דאז נרגש הגוף ביותר כו', דביום, כשהוא ער, ומאיר בו אור הנפש, הרי הגוף בטל אל הנפש ונגרר אחריו, ועיקר ההתגלות הוא הנפש כו'. ובפרט בנש"י עובדי ה' שמאיר בהם אור הנשמה בעבודה דתפלה ותורה, והגשמת וחומריות הגוף הוא בבחי' העלם ובבחי' הכנעה וביטול לגבי הנה"א כו'. ובלילה הוא להיפך, דאור וחיות הנפש מתעלם, ומה שבהתגלות הוא הגוף, וכאילו אין בו חיות הנפש, דשינה א' מס' במיתה כו'⁹³. וגם אז התגברות החומריות, והיא הרוח טומאה השורה עליו⁹⁴, שזהו בחי' מות ורע, וכידוע בענין את החיים ואת הטוב ואת המות כו'⁹⁵, דקדושה היא בחי' חיים וטוב בעצם כו', והסט"א היא רע ומות בעצם מהותה כו', וכמ"ש במ"א⁹⁶, וית' בסמוך. וז"ע הרוח טומאה השורה, שזהו הרע והמות דסט"א, ועלול להחטיא אותו ח"ו כו'. ועם היות שזהו מהרהורי דיומא, וכמשארז"ל⁹⁷ ע"פ⁹⁸ ונשמרת מכל דבר רע, שלא ירהר ביום כו', מ"מ, ה"ז בלילה דוקא, מפני התגברות החומריות דנה"ב, אשר אז יש ח"ו שליטה יותר למות ורע דסט"א כו'. וגם מיד בקומו משנתו, לבו ומוחו מגושם ומטומטם, ומצד נשמתו הוא בתכלית הקטנות כתינוק שנולד כו'. ולכאן, איך אומר אז ברכת השחר, שהן בחי' המשכה וגילוי, ברוך אתה ה', שזהו

תשלח

87) ע' תתקצב ואילך.

88) - בכל יום (מנחות מג, ב).

89) תוד"ה שואל מעמך - מנחות שם (מפרש"י. וראה

חדא"ג מהרש"א שם). וכ"ה בזח"ג קעט, א. תניא רבתי

בתחלתו. ערוך ערך מאה. שו"ע אדה"ז או"ח רסמ"ו. ובכ"מ.

90) עקב י, יב.

91) ראה ברכות ט, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"א ואילך.

טושו"ע ודאדה"ז או"ח סימן מו.

92) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' קכד. תורת

חיים ורא עז, א ואילך.

93) ברכות נו, ב.

94) ראה זח"א רז, א. א. קפד, ב. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ד ס"ד.

95) נצבים ל, טו.

96) ראה לקו"ת תצא לה, סע"ג ואילך. מאמרי אדמו"ר

האמצעי שבהערה 1 (ע' תקעג ואילך). תצא ע' תפה ואילך.

אוה"ת תצא ח"ה ע' ב"נד. סה"מ עת"ר ע' כו ואילך. לעיל

פקט"ו (ע' שב ואילך).

97) כתובות מו, א. ע"ז כ, ב.

98) תצא כג, י.

המשכת עצמיות שם הוי', דז"ע הברכה שהוא המשכה עצמיות כו' כנ"ל. וכאמת תחלת הכל אומר מודה אני⁹⁹, בחי' הודאה לבד כו', ומ"מ, הרי מיד אומר הברכות, שנתקנו על הסדר, דכד שמע קול תרנגולא מברך הנותן לשכוי בינה, כד פתח עיני' מברך פוקח עורים כו'¹⁰⁰. אך הענין הוא¹⁰¹, דדוקא מיד בקומו משנתו, שאז הוא בבחי' חומרי ביותר מצד הגוף, ומצד הנשמה הוא בתכלית הקטנות, צ"ל דוקא המשכה גבוה יותר, הנותנת לו כח ועוז להכיר בין אור לחשך, דהיינו בין טוב לרע כו'. וז"ע הברכות, שאומר ברוך אתה הוי', שהוא גילוי אור עצמי בכדי להבחין ולהכיר כו', והכוונה בזה, שגם בגופו החומרי יכיר את בוראו, ויהי' בבחי' ביטול החומריות הקשה שנאחז בנפשו הטבעית כו'.

והענין הוא¹⁰¹, דהנה ידוע ומבואר במ"א⁹⁶ בענין ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע⁹⁵, דאלקות הוא בחי' חיים וטוב, דכל צד הקדושה הוא בבחי' חי בעצם, מפני שהוא בבחי' דביקות ויחוד כו'. וכמו הנשמה שהיא דבר חי בעצם¹⁰², וכמ"ש¹⁰³ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם כו', דלהיותם דבקים באו"ס, ה"ה חיים כולם בבחי' חיות עצמי כו'. משא"כ סט"א היא בחי' מות בעצם מהותה, שהרי הפרידן מאחדותו ית'¹⁰⁴, וכל מציאותם הוא רק מהעדר הרצון, וע"כ בעצם מהותם הן בבחי' העדר כו', וכמשנת"ל פ' של"א¹⁰⁵. וכמו"כ כל הדברים הגשמיים ה"ה נפסדים בעצם כו'. דכ"ז נראה בראי' חושית ממש. ומבשרי אחזה אלוך¹⁰⁶, כמו¹⁰⁷ שהאדם מרגיש בעצמו בגופו, שנפסד מעט מעט ונחלש מזמן לזמן כו', ונשמתו, אדרבא, מתחזק מזמן לזמן, ונתוסף בה אור וחיות, וכמו ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ' כו'¹⁰⁸, וזקני ת"ח כל מה שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם כו'¹⁰⁹. וכמו"כ כל הדברים הגשמיים הן נפסדים, ואין להם קיום עצמי כלל, ורק האור והחיות האלקי הוא בבחי' קיום עצמי כו'. וכאשר הדברים הגשמיים הן בדרך תאוה חומרית, שאין בזה כוונה אלקית, רק למלאות תאוה נפשו, ה"ז כמו גוף בלא חיות, שהוא דבר מיאוס ושיקוף כו'. ועכ"ז אומר ראה נתתי לפניך, שכ"ז הוא בבחי' ראי' חושית. וע"י העמקת הדעת בענין זה, עד שהוא אצלו בבחי' הכרה כו', עי"ז נמאסים אצלו כל ענינים הגשמיים והחומריים, ואדרבא, הוא בבחי' תוקף הרצון והתשוקה באלקות כו'. והכח עי"ז להיות בו הכרה זאת, ושיהי' ביטול החומריות (שהוא בבחי' ביטול בעצם המהות, מאחר שנמאסים אצלו הענינים החומריים כו'), הוא מהברכות דברכת השחר כו', דיש יתרון גדול בברכת השחר בתוקף האור העליון האלקי, עד שעושה ביטול גדול גם בגוף כו' (וע"ד וישכם לכן בבקר¹¹⁰, גילוי אור בחי' לוכן העליון¹¹¹ בבקר דאברהם, לעורר אור הנשמה כו', וכמ"ש במ"א¹¹²).

99 ראה סדר היום בתחילתו. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק

ס"א ס"ה. מהדו"ת שם ס"ו. סידור אדה"ז בתחילתו.

100 ברכות שבהערה 91.

101 הבא לקמן – ראה מאמרי אדמ"ר האמצעי שבהערה

1 (ע' תקפח ואילך).

102 ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' א ואילך. ח"ב ע' ב ואילך.

הש"ת ע' 31 ואילך. תש"ח ע' 5 ואילך.

103 ואתחנן ד, ד. וראה גם כתר שם טוב סימן פד.

104 ראה תו"א הוספות קיא, ד. קטז, ד. מאמרי אדמ"ר

הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתכפ. ע' תתקצד. תורת חיים נח עה, ג.

אוה"ת תשא ע' א'תתמה. לעיל פרי"א (ע' תקפו).

105 ע' תתקכב.

106 איוב יט, כו.

107 ראה סה"מ עת"ר שם. לעיל פקט"ו שם.

108 איוב לב, ז.

109 ראה קנים בסופה. שבת קנב, א.

110 ויצא לב, א.

111 ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א.

112 ראה תו"א ויצא כג, א. כד, ב. ובכ"מ.

והגם¹¹³ דבד' תיקוני' שבתפלה, מטה שולחן כסא מנורה¹¹⁴, הרי ברכת השחר הן בחי' מטה, שזהו להעביר רוח הטומאה כו', יש בזה שרש גבוה מבחי' שולחן דפסוד¹¹⁵, ומטה¹¹⁶ ומנורה דק"ש ושמו"ע, עד שכל מה שנמשך בגילוי אור בנשמה וגוף בכל סדר התפלה, הכל הוא בכח האור והגילוי הזה כו'. והדוגמא לזה הוא כמו ביצי"מ, שהיו משוקעים בחומריות ביותר, והי' צ"ל היציאה מחשך לאור, שהי' צ"ל גילוי אור עליון ביותר, וכמו ועברתי באמ"צ¹¹⁶, הקב"ה בכבודו ובעצמו כו'¹¹⁷, וכמא'¹¹⁸ עד שנגלה עליהם ממה"מ כו', ובמורא גדול זה גילוי שכינה כו'¹¹⁹. דכ"ז הי' הקדמה לקרי"ס, דבנ"י הלכו כיבשה בתוך הים¹²⁰, דבחומר גופם הלכו בכחי' ים העליון¹²¹, בחי' גילוי אור הסתום והנעלם כו', ושיקבלו תורה בגופם דוקא, דפנים בפנים דבר ה' עמכם כו'¹²². וכמו"כ הוא ברכת השחר, שזהו תוקף האור והגילוי, בכדי שבגופו החומרי יכיר ויבחין בין חיים למות כו', ושיהי' בבחי' ביטול החומריות כו'.

תשלט

וע"ז טובב והולך כל ברכת השחר, דמתחלה אומר הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ולילה, דהיינו אור וחשך הנ"ל (ושכוי הוא ל' ראי'¹²³), ואח"כ פוקח עורים, להיות בחי' ראי' חושית הנ"ל. וברכת זוקף כפופים¹⁰⁰ הוא שיהי' בקומה זקופה¹²⁴, ולא בקומה כפופה כבהמה, שהו"ע רוח הבהמה היורדת למטה¹²⁵, בדברים החומריים כו', דכד זקיף איניש בבחי' יציאה מהדברים החומריים, שנמאס אצלו כו', לימא זוקף כפופים¹⁰⁰, להיות בבחי' קומה זקופה להכיר את הוי', וכמו החכם עיניו בראשו כו'¹²⁶, להיות בבחי' רוח האדם העולה למע' כו', לידבק באלקים חיים כו'. ובכדי שיהי' נרגש בו האור והגילוי מלמע' בברכת השחר, צ"ל תחלה השפלות וההכנעה יתירה בנפשו, להיות בבחי' לב נשבר כו', והו"ע ק"ש שעל המטה ותיקון חצות, וכידוע שזהו התחלת עבודת היום כו'¹²⁷, והוא להיות ממארי דחושבנא¹²⁸, ולבטש ולהשפיל א"ע, עד שיהי' בבחי' לב נשבר באמת כו', ומיד בקומו משנתו, יאמר מודה אני, בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו', ועי"ז יהי' נרגש בו בחי' גילוי אור באמרו ברכת השחר כו'.

והנה, המשכה זו דברכת השחר היא מ"מ בהעלם, שהיא רק ליתן כח כו' כנ"ל. אך חיי ברכאין דצלותא¹²⁹ הן בבחי' המשכה וגילוי ממש, שע"י הקדמת העבודה דתפלה בפסוד¹³⁰ וברכת ק"ש, ובפרט במס"נ דה' אחד¹³⁰ בק"ש, אומרים בשמו"ע ברוך אתה הוי',

(113) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1 (ע' תקפס. ע' תרא.)
 (114) מלכים"ב ד, י. זח"ב קלג, א. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"ב ס"ע תרכז ואילך.
 (115) ומטה: אוצ"ל: וכסא.
 (116) בא יב, יב.
 (117) הגדה של פסח פיסקא, ויוציאנו".
 (118) שם פיסקא, מצה זו".
 (119) תבא כו, ח ובספרי שם.
 (120) בשלח יד, כט.
 (121) ראה תורת חיים בשלח קטב, ג. שער האמונה פנ"ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושים לפסח ע' רנו.
 (122) ואתחנן ה, ד.
 (123) ר"ה כו, א ובפרש"י. אוה"ת מסעי ע' א'שצד. ספר החקירה להצ"צ צט, א.
 (124) ראה גם שערי תשובה ח"א ז, ג ואילך.
 (125) ע"פ קהלת ג, כא.
 (126) קהלת ב, יד.
 (127) ראה אוה"ת בא ח"ח ע' ב'תתקמט. סה"מ תרל"ב ח"א ריש ע' רצט. ע' שו. תר"ם ח"ב ע' תשצו.
 (128) ראה זח"ג קעה, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז (צו, א).
 (129) זח"א כו, א.
 (130) ואתחנן ו, ד. וראה זח"ב קיט, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב.

ש"פ חיי שרה, ה'העת"ר

תקצט

שהיא המשכה וגילוי עצמות הוי' כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ה¹³¹ דצלותא דמעומד היא המשכה וגילוי למטה כו'. וכ"ז הו"ע הברכה, דהיינו ההמשכה דבחי' חכ' להיות גילוי העצמות כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש² ויהיו חיי שרה מאה שנה¹³². שרה היא ל' שררה¹³³, והיינו בחי' מל'¹³⁴, וחיי שרה הוא האור והגילוי בבחי' מל'. ועז"א קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ"ס, היינו בחי' א"ס הסתום ונעלם, והוא בחי' העצמות כו'. וזהו ברזא דמאה ברכאין, דמאה ברכות הן המשכה מבחי' הכתר, שז"ע א' מ"ה כו', כנ"ל. ועשרים שנה הן חו"ב, והיינו בחי' התלבשות העצמות בבחי' חכ', וע"י החכ' נמשך בכינה, וגם בז"א ומל', שז"ע שבע שנים כו'. ולזה מחלק את המספר, ואינו אומר מאה ועשרים ושבע שנים, להורות שזהו המשכת העצמית שנמשך ממדרי' למדרי' עד בחי' המל' כו'. וזהו ג"כ מש"א בזהר אינון חייין כולהו לעילא, דהיינו שאין¹³⁵ בחי' חיות המתפשט בעולמות והשתל', כ"א בחי' אור וחיות עצמי כו'. ואומר ג"כ מאה שנה לעילא, עשרים שנה לעילא כו', להורות ג"כ על המשכת האור העצמי שנמשך ממדרי' למדרי' כו'. ומ"ש² שני חיי שרה, היינו המשכת האור בכי"ע כו', דהנה כתי'¹³⁶ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו', כל הנקרא בשמי, בחי' אצ"י, ולכבודי, בחי' המל'¹³⁷, בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ההמשכה בכי"ע¹³⁸, וזהו ג"כ ענין שני חיי שרה כו'. וזהו ויהיו חיי שרה, הגילוי בבחי' מאה שנה, בחי' הכתר, שזהו בחי' עצמות א"ס, ונמשך האור גם בבחי' המל', וזהו עשרים שנה ושבע שנים כו'. שני חיי שרה, הוא המשכת האור בכי"ע כו'.

תשמ

קיצור. ויש ברכות שהן להאיר החשך, והו"ע ברכת השחר, דלילה זמן החשך, שהאור וחיות בהעלם, והחומריות בהתגברות, והוא רה"ט השורה, וגם מיד בקומו הוא בקטנות. ואיך או' ברוך אתה. אך דוקא אז נמשך גילוי עליון יותר (ע"ד וישכם לבן בבקר) להבין בין אור וחשך גם בגופו החומרי. דהנה, קדושה הוא חיים וטוב בעצם, וגשמי מות בעצם, וכאשר הן בתאוה, ה"ז דבר מיאוס. ובכדי להיות הכרה זו באדם, הו"ע הברכות (ועי"ז הוא העבודה בתפלה). להבחין בין יום ולילה, פוקח עורים, בחי' ראי', זוקף כפופים, רוח האדם העולה. ותחלה צ"ל הלב נשבר בק"ש שעהמ"ט. וכ"ז ככח נעלם. וח"י ברכאין דצלותא בבחי' גילוי ממש. וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה, מאה ברכאין, עשרים ושבע בחו"ב וזו"ג, וכולהו חייין לעילא, בחי' אור עצמי, שני חיי שרה, ההמשכה בכי"ע.

135) שאין: אוצ"ל: שאין זה.

136) ישעי' מג, ז.

137) ראה סה"מ תרנ"ט ע' מ ואילך. ע' מט. ובכ"מ.

138) ראה זח"ב קנה, א. תקו"ז תכ"ב (סח, ב). עבודת

הקודש ח"א פי"ז. ח"ג פ"ה. פס"ו. לקוטי תורה להאריז"ל פ' בראשית. ובכ"מ.

131) ע' תתקנח.

132) הבא לקמן הובא ונתבאר בד"ה ויהיו חיי שרה

תשכ"ה (לקו"ש ח"ה ע' 348 ואילך. סה"מ תשכ"ה ע' עז ואילך).

133) פרש"י נח יא, כט. וראה פרש"י לך לך יז, טו. ברכות

יג, א. ב"ר רפמ"ז.

134) ראה לקו"ת להאריז"ל חיי שרה כג, ב.

בס"ד. ש"פ תולדות, העת"ר

ויגדלני הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים.² וצ"ל מה"ע איש יודע ציד כו' ואיש תם כו', דצ"ל שזהו זה לעומת זה, שהרי יעקב ועשו היו הפכים זמ"ז לגמרי, והן זה לעו"ז, וא"כ צ"ל דענינים הכתוב עליהם בתורה הן הזה לעו"ז שבהם, וצ"ל מהו הענינים האלו שהן זלעו"ז כו'. ובזח"א דרכ"ב רע"א אי' ויעקב איש תם שלים, שלים הוה ולא שלים בדרגא עילאה כישראל כו', וצ"ל והלא נא' איש תם, שזהו בחי' השלימות, ואיך אפשר לומר ולא שלים כו', וגם, מאחר דשלים הוה, איך או' ולא שלים, הלא בענין השלימות אינו שייך מיעוט וריבוי, ואם אינו שלם, לא יש כאן שלימות כלל, ומאחר דשלים הוה, איך שייך לומר ולא שלים כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל³ דחכ' היא בחי' עצמי, והיינו דכללות החכ' היא בבחי' עצמי, ולהיות שהיא בחי' עצמי, יש בה הכל, היינו כל המדרי' דאוא"ס שלמעלה מעלה ממדרי' החכ' כו', וכל מה שיש בה, הכל הוא בחי' העצמות כו'. אמנם הכוונה בבחי' החכ' הוא הגילוי, דז"ע אצי' החכ' להיות בחי' הגילוי, דלמעלה מהחכ' הכל הוא בבחי' סתימות, ואצי' החכ' הוא להיות בחי' הגילוי כו', וע"כ גם התלבשות העצמות שבחכ', הכוונה בזה הוא להיות המשכת גילוי העצמות כו'. וז"ע הברכות שתקנו חכמים עיני העדה⁴, דברכה הו"ע המשכה גילוי, וההמשכה דברכה הוא המשכת העצמות כו', וז"ע חייב אדם לברך מאה ברכות בכי"ו⁵, להיות המשכת העצמות דחכ' בבחי' גילוי כו'.

שסא) אמנם עיקר המשכת והתגלות העצמות הוא בתורה. דהנה, התורה היא בחי' גילוי אור, וכמ"ש⁶ ותורה אור, שהתורה היא בחי' אור וגילוי כו', והגילוי דתורה הוא בחי' או"פ כו'. וזהו ההפרש בין תורה ומצות, שהמצות אינן בבחי' גילוי או"פ, וכמא"י מצות לאו ליהנות ניתנו, מפני שאין בהם השגה וגילוי אור כו'. והגם דבמצות יש כוונת המצות, שהו"ע השגה, לידע כל מצוה בשרשה ומקורה בע"ס דאצי', ואיך שע"י המצות נמשך האור בכל פרט דע"ס כו', הלא אין זה עיקר ענין המצוה כו', דהלא עיקר ענין המצות הוא העשי' בפועל בקעומ"ש לקיים רצה"ע, וזהו כוונת המצות כו', אבל הכוונה פרטיות, אין זה עיקר המצוה כו'. ועוד, דבאמת הכוונה שבמצות אין זה ענין ההשגה, כ"א כוונת הלב והביטל באופן המדרי' הפרטיות כו', וכמ"ש בסש"ב פ"מ⁸

תשמוא

(3) פשנ"ז ואילך (ע' תתקפט ואילך).

(4) לעיל פשנ"ט (ע' תתקצה ואילך).

(5) = בכל יום (מנחות מג, ב).

(6) משלי ה, כג.

(7) עירובין לא, א. וראה סה"מ תר"ס ע' יט. לעיל פר"א

(ע' תקסא). סה"מ עזרת"ט ס"ע צו. תרע"ח ע' נה. ע' תס. עטר"ת

ע' קג.

(8) פ"מ: אוצ"ל: פמ"א (נו, ב).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תשעח ואילך. דרושי חתונה ח"ב ס"ע תקלב ואילך. ד"ה והיו הדברים האלה בסידור עם דא"ח עו, ד ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

מאמרים שמיסודים, כנראה, על מאמר זה: ד"ה קרוב תשי"ח; ד"ה וידבר אלקים וד"ה נשא תש"ל; ד"ה ונחה תשל"א. ד"ה וידבר אלקים הא' תשל"ז. וראה ד"ה חביבין ישראל תשל"ז.

(2) תולדות כה, כז.

ש"פ תולדות, ה'העת"ר

א"א

בענין כוונת המצוות, כמו במצות תפלין, דאוא"ס, ע"י הד"פ⁹ שהן הד' מוחין¹⁰, קדש¹¹ והי' כי יביאך כו'¹², מאיר על נפשו להיות ביטול חב"ד שבנפשו באוא"ס ב"ה כו', וכן בכל מצוה, שצריכים לידע פרטי ההמשכה של המצוה, אבל ענינה הוא כוונת הלב, להיות ביטול נפשו באופן המדרי' הזאת כו'. ולכן, מכוונת המצות נעשה לבושים אל הנפש, וכידוע¹³ דממעשה המצוה נעשה לבושים אל הנפש בגעה"ת, ומכוונת המצות נעשים לבושים בגעה"ע כו', והיינו לפי שהוא או"מ כו'. אבל התורה היא או"פ, דעיקר מצות התורה היא ידיעת התורה דוקא¹⁴, והתורה היא בחי' מזון, וכמ"ש¹⁵ ותורתך בתוך מעי כו'. והגילוי דתורה הוא גילוי בחי' העצמות כו'.

דהנה כתי'¹⁶ קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת, ואין אמת אלא תורה כו'¹⁷, דאמת הוא דבר שאינו נפסק, והיינו שבסוף הוא כמו בהתחלה ממש בלי שום שינוי כלל כו', וכמו חותמו של הקב"ה אמת¹⁸, שהחותם והסוף הוא כמו התחלה ממש, וזהו אמת כו'. וזה בבחי' המשכת העצמות דוקא, דבאורות וגילויים מן העצמות, יש בהם ראש וסוף כו', דהרי האור פנימי שבא ע"י הצמצום, ה"ה מתמעט ממדרי' למדרי', שיש בו מעלה ומטה כו', שכן הוא בכללות המשכת הקו, שיש בו מעלה ומטה, וכמ"ש בע"ח¹⁹ דכל ענין המשכת הקו הוא לעשות מעומ"ט²⁰, דבקרוב לגבי מקורו הוא בבחי' גילוי אור עליון יותר, וכל מה שמתרחק ממקורו הוא בבחי' מטה ותחתון כו'. וכמשנת"ל פל"ח²¹, דמעומ"ט הוא שמחולקין במעלתן ובמדריגתן כו', שבמדרי' העליונה האור והגילוי יותר, וגם מחולקין בעצם מדריגתן כו', וכמו בחכ' ובינה ומוחין ומדות, הנה לבד זאת שבחכ' האור בריבוי יותר מבבינה, הרי האור בעצם מדריגתו הוא במדרי' אחרת כו', וכן במוחין ומדות כו'. וכמו"כ בכללות המשכת הקו, שיש בו התחלקות מדרי' כו', דלמעלה מאצי' מאיר עצמות הקו, ובאצי' רק הארת הקו, שזהו התחלקות בעצם המדרי' דבחי' עצמות והארה כו', וכן אינו דומה בחי' גילוי הקו שבא"ק ושבעקודים כו'. הרי דבאו"פ יש בו התחלקות דראש וסוף כו'. וגם בבחי' או"מ, ג"כ אין הגילוי בסוף המשכתו כמו שהוא בבחי' קירוב לגבי מקורו כו', וכמו האבוקה גדולה, עם היות שמאירה למרחוק, מ"מ, אינו דומה כמו שהוא בקירוב כו', וכמו"כ הוא בבחי' או"מ, דעם היותו בבחי' א"ס ונמשך בכ"מ כו', וכמשנת"ל²² ההפרש בין התפשטות אור האצי' להתפשטות דאוא"ס שלמעלה מהאצי', שנמשך בכ"מ, ובכ"מ הוא בבחי' א"ס כו', מ"מ, אינו דומה בסוף המשכתו כמו שהוא בהתחלה כו'. וכמ"ש בע"ח²³, שבכל עיגול יש בו הפרש בין חצי עיגול העליון ובין חצי עיגול התחתון כו', ויש

(9) = הד' פרשיות.

(10) ראה זח"ג רסב, א ואילך. פרי עץ חיים שער התפילין.
לקו"ת נשא כו', ב. סידור עם דא"ח ו, ג ואילך. יד, ב. אמרי
בינה שער התפילין פקל"א ואילך.

(11) בא יג, א ואילך.

(12) שם, יא ואילך.

(13) ראה תניא אגה"ק סכ"ט (קנ, ב). תו"א שמות נג, ג.

(14) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ג ס"ב. הל' ת"ת פ"ב ס"ג.

לקו"ת ויקרא ה, ב. שה"ש כח, רע"א. המשך תרס"ו ע' עו. ד"ה
וקבל היהודים תשי"א (סה"מ מלוקט ח"ג ע' עג. בהוצאה
החדשה - ח"ג ע' 5). לקו"ש ח"ד ע' 21 ואילך.

(15) תהלים מ, ט. תניא ספ"ה.

(16) תהלים קמה, יח.

(17) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. פתיחתא דאיכ"ר ב. תקו"ז
תכ"א (ג, א). ברכות ה, ריש ע"ב (ראה מהר"ץ חיות שם). תניא
פל"ז (מט, ב).

(18) שבת נה, א.

(19) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(20) = מעלה ומטה.

(21) ע' פג ואילך.

(22) ראה לעיל פ"ב. פשי"ג (ע' כו. ע' תתע).

(23) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ד. שער מב (שער

דרושי אבי"ע) פ"ג.

הפרש בפעולתן כו', וכמשנת"ל פ' פ'²⁴ בענין ב' הענינים שבתיקון עונות, שזהו מב' מדרי' שבהיעיגול כו', יעו"ש, הרי יש בזה מעלה ומטה כו'. ועם היות שאין בהם מעומ"ט בעצם מדריגתן, מ"מ, יש בהם מעומ"ט בבחי' מיעוט האור וריבוי האור כו', וכמש"ש²⁴. ויש שהוא בהעלם, וכמו שהרצון מתפשט ונמצא בכל האברים, ברגל כמו בראש, שהרי פועל ברגל בלי שום שהיות זמן²⁵, ומ"מ, ברגל הוא בהעלם, ובראש בגילוי כו', וכמו"כ בבחי' אוא"ס, דאת השמים ואת הארץ אני מלא בשוה²⁶, וה"ז בהעלם כו'. וכמו שלמטה נמצא אוא"ס הסוכ"ע, ולכן למטה דוקא שייך ענין התשובה להפוך מרע לטוב כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה את קרבני לחמי כו'²⁷, וה"ז בהעלם למטה כו'. ולהיות שבכללותן הוא בחי' אור, ולא עצמי (וכמשנת"ל פנ"ג²⁸), א"כ, מה שהוא בבחי' מיעוט האור, הרי אינו שוה כמו שהוא בבחי' ריבוי האור כו'. דהנה, דבר שהוא עצמי, הרי העיקר הוא מה שהוא עצמי, וע"כ, גם כשאין האור והגילוי כ"כ, אין זה שינוי ומיעוט כלל, שהרי העצם הוא העיקר, וזה אינו מתמעט כו', דהרי דכשאתה תופס גם במקצת מן העצם אתה תופס בכלו כו'²⁹, ונת"ל פ' ער"ב³⁰ דענין מקצת העצם היינו כמו שהעצם מתעלם כו', ומ"מ ה"ה תופס בכלו כו', והיינו מפני שהעצם אינו מתמעט כו'. אבל דבר שבכללותו הוא בחי' אור, כאשר הוא בבחי' מיעוט, אינו כמו שהוא בבחי' ריבוי אור כו'. וכמשנת"ל פע"ט³¹, שגם בהרצון דעשי' יכול להיות תוקף הרצון כמו הרצון בענין שכלי, ואינו דומה כמו בשכל, דשכל המעשה אינו כמו השכלי ממש³², וזהו שחלוקין במדריגתן, אבל הרצון, גם בעשי' הוא רצון ממש, ויכול להיות תוקף הרצון כו', מ"מ, מאחר שהוא במעשה לבד, אין בו גילוי אור כ"כ כו'. ומובן מכ"ז שגם בהאו"מ יש בו ראש וסוף כו'. וע"כ עיקר האמיתית שיהי' בסוף כמו בראש הוא בבחי' העצמות דוקא כו'. וזהו שהתורה נק' אמת, שנמשך בזה אמיתית העצמות, שההמשכה היא בכ"מ בשוה, למטה כמו שהוא למעלה ממש כו'.

קיצור. והנה עיקר גילוי העצמות הוא בתורה, ותו"א. מצות הן או"מ, והעיקר בהם לא הכוונה, כ"א המעשה בקבעומ"ש, גם הכוונה היא כוונת הלב, ולכן נעשה מזה לבושים אל הנשמה. ותורה או"פ. והענין, דכתי' קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת, אין אמת אלא תורה, אמת הוא שהסוף כמו הראש. והנה, בגילויים, האו"פ מתמעט בהמשכתו, ומתחלקים בעצם מדריגתן, והאו"מ ג"כ, בסוף הוא בבחי' מיעוט ובהעלם, כמו אוא"ס הסוכ"ע שבעוה"ז. ולהיותו בכללות הארה, המיעוט אינו כמו הריבוי. משא"כ בעצמות, גם מקצת העצם, היינו ההעלם, הוא כל העצם. וע"כ אמת הוא המשכת העצמות, וזהו המשכת התורה.

שסב) ולכן התורה היא בקו האמצעי³³, וידוע דקו האמצעי חלוק בזה מהב' קוין, במה שמתחלת המשכתו עד סוף סיומו הוא כדבר א' ממש כו'. וכידוע³⁴ דהג' קוין

סימן רכז. וש"נ.

24) ע' רב ואילך.

30) ע' תשנח.

25) ראה לקו"ת נשא כד, א. לעיל פ"נ (ס"ע קטו ואילך).

31) ע' קצח ואילך.

וש"נ.

32) ראה גם לעיל פקמ"ו (ע' שפה ואילך).

26) ירמי' כג, כד.

33) ראה לקו"ת ואתחנן י, ד. פ' ראה כד, ב. ברכה צד, ב.

27) לקו"ת פינחס עה, סע"ב ואילך.

תו"ח תרומה שטז, ב. מקומות שצויינו בהערה 36.

28) ע' קכה ואילך.

34) ראה זח"ג (רע"מ) קנג, ב. פרדס שער ו (שער סדר

29) כתר שם טוב (קה"ת, תש"ד) סימן קיא*. הוספות

הן חח"ן בג"ה דת"י³⁵, הרי"כ עם החסד הן ב' דברים, וכן הבינה עם הגבו' כו'. וכמו בגשמיות, הרי הראש והיד והרגל הן אברים מחולקים זמ"ז, הן בעצמן והן בפעולתן כו'. משא"כ קו האמצעי דגוף, אינו ניכר בו התחלקות אברים כו', והמוח שבראש נמשך בכל השדרה בכל אורך הגוף, שהכל הוא דבר א' כו', וכן הטפה זרעיות נמשך ממוח שבראש³⁷ מעצמות המוח עד היסוד כו', ואין קישוי אלא לדעת כו'³⁸. וכן בפנימיות הכחות, הרי הרחמים הוא ע"י הדעת וההרגש כו', ואינו דומה כמו במדת החסד, שאפשר להיות גם בלא בחי' החכ', וכמו איש הטוב והחסד בעצם, שאינו מצד השכל והטעם כו', אבל רחמים א"א להיות בלא דעת והרגש, ואינו שייך איש הרחמים בעצם, וכאשר אנו אומרים איש הרחמים, היינו שיהי' בו הרגש שמרגיש את זולתו, וע"כ הוא מתרחם כו', וכל שאין בו דעה אסור לרחם כו'³⁹. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה, דקו האמצעי, דת"י, כל החלקים שבו ה"ה מיוחדים, שהן כמו דבר א' כו'. ועוד זאת יתרון מעלה בקו האמצעי, דשרש המשכתו הוא למעלה מהב' קוין, דת"ת עולה עד הכתר⁴⁰, היינו פנימיות הכתר כו'⁴¹. וזהו הסיבה מה שהוא בשוה בכל הקו, לפי ששרש המשכתו הוא מבחי' פנימיות הכתר, שזהו בחי' עצמות א"ס, ע"כ הוא בכ"מ בשוה כו', וכנ"ל פ' שס"א⁴², דעצמות הוא בסוף כמו בהראש ממש כו'. וז"ע בריח התכון המבריח מן הקצה אל הקצה⁴³, דהיינו מהקצה היותר עליון עד הקצה היותר התחתון כו'. והא בהא תליא, דמפני שמבריח מקצה העליון ביותר, ע"כ נמשך עד קצה התחתון ביותר כו'⁴⁴. ומה שנק' בריח, היינו שהוא בכ"מ בשוה, מתחלת המשכתו עד סוף סיומו כו', וכמ"ש כ"ז במ"א באורך⁴⁵. וזהו שהתורה היא בקו האמצעי, להיות שהמשכת התורה היא באופן כזה דכמו שהיא למעלה כן היא גם בסוכ"ד עד למטה מטה כו'. וכמו במ"ת⁴⁵, ששמעו העה"ד⁴⁶ מפי הקב"ה, הרי שמעו רק אותיות דבור העליון (ומה שנאמר בעה"ד הכל הן דברים פשוטים⁴⁷, כמו לא תרצח כו'⁴⁸, דשייכות ענינים אלו הוא בעולם הגשמי דוקא כו', וכמו"כ גם מצות האמונה דאנכי ה"א⁴⁹, שייכה דוקא למטה בנשמות בגופים, דלמעלה, הלא רואין ממש אמיתית הדבר, וכמו מזלייהו חזי כו', שרואה מהות אלקות ואחדות ה' וענין בריאה יש מאין כו', כ"ז הנשמה למעלה רואה הכל בבחי' ראי' ממש כו', ורק בירידתה למטה שייך ענין האמונה כו'⁵⁰, ובפרט הציווי דלא יהי' לך

תשמוג

41) ראה תורת חיים נח סה, ב. אוה"ת פינחס ע' א'קכו.

ראה לעיל פקי"ד (ס"ע רחצ ואילך).

42) ע' א'א ואילך.

43) ע"פ תרומה כו, כח. ויקהל לו, לג. וראה זח"ב נא, ב.

קעה, ב. לקו"ת שה"ש יג, סע"א ואילך.

44) ראה אמרי בינה שער הציצית פ"ט. תורת חיים

בראשית ה, ג ואילך.

45) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים

שבהערה 1. סה"מ תרנ"ז ע' כז ואילך. וראה גם המשך

תרס"ו ע' תקח ואילך.

46) = העשרת הדברות.

47) ראה גם לקו"ת במדבר יב, ג. סה"מ תרכ"ט ס"ע ריז

ואילך. ובכ"מ.

48) יתרו כ, יג. ואתחנן ה, יז.

49) יתרו שם, ב. ואתחנן שם, ו. וראה סה"מ"צ להרמב"ם

מ"ע א. סה"מ"צ להצ"צ מד, ב.

50) ראה גם לעיל פס"א (ע' קנא). לקמן ע' וא'קפב.

עמידתן) פ"א. עין חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

בד קודש פ"ב (אגרות קודש אדמו"ר האמצעי ע' רמה ואילך).

35) = חכמה חסד נצח, בינה גבורה הוד, דעת תפארת

יסוד.

36) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שלח

ס"ע א'קמג ואילך. סה"מ תרנ"א ע' קפד ואילך. תרנ"ח ע' קצו

ואילך. תרע"ח ע' כד ואילך. לעיל פקי"ד (ס"ע רחצ ואילך).

37) ראה תקו"ז תכ"א (נד, א). רש"י חולין מה, ב (ד"ה

שאינו מוליד). פרדס שער כה (שער התמורות) פ"א. תניא פ"ב.

אגה"ק סט"ו (קכב, ב).

38) יבמות נג, ב.

39) ברכות לג, א.

40) ראה רז"ב קעה, א (הובא בלקו"ת שה"ש מז, ד). שערי

אורה להר"י גיקטליא שער ה (סג, ב. סה, א – בהוצאת

ווארשא, תרמ"ג). מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תרמה

בשם הע"ח. הקצרים ע' תקעט.

כו' ושמירת שבת מחללו⁵¹ וכבוד או"א כו', דכל אלה שייכים דוקא בעוה"ז הגשמי כו', ובה ה' גילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש, דז"ע אנכי ה' אלקיך, אנכי ממש, בחי' סדכ"ס דלית מח' תב"כ כו'⁵², וכמ"ש⁵³ באור פניך נתת לנו תו"ח⁵⁴ כו', ואנכי ולא יהי לך מפי הגבו' שמענו⁵⁵, בבחי' תגבורת העצמות כו'. וגם עכשיו, כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'⁵⁶, וכל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה⁵⁷, דגם כשקורא רק אותיות התורה, ה"ה כאלו קורא בשמותיו כו', דהיינו שמות עצמיים כו', וכידוע דשמות התורה אינם שמות שבבחי' התפשטות האור, כ"א שמות עצמיים כו', וכמ"ש במ"א⁵⁸.

קיצור. וזהו שהתורה היא בקו האמצעי, דהב' קוין מחולקים, וכמו שיכול להיות חו"ג, וקו האמצעי, דת"י, הכל א', דא"א להיות רחמים בלא דעת והרגש. ושרש המשכתו מפנימיות הכתר, ונמשך למטה יותר, והכל הא בהא תליא. וכ"ה בתורה, דבמ"ת שמעו אותיות התורה ודברים פשוטים (וגם מצות האחדות והאמונה שייך בהנשמה כשהיא בגוף), ובה ה' גילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס, וכל הקורא בתו' כאלו קורא בשמותיו העצמיים.

שסג) ויש יתרון⁵⁹ מעלה בקריאה דתורה על העיון דתורה⁶⁰, דעם היות שהעיון דתורה יש בו מעלה גדולה, שזהו העיקר במצות התורה, שהיא ידיעת התורה דוקא, לידע ולהשיג עומק טעמי ההלכות וטעמי המקראות שבכתב ושבע"פ, להשיגם על בורים, גם בענינים שאינם נוגעים למעשה כו', וכמו בטעמי המקראות במדרשי חז"ל בידיעת והשגת הסוד והכוונה הפנימיות שבהם כו', ובד"כ זהו בחי' ידיעת והשגת אלקות כו', וכן בכמה הלכות שהן הלכתא למשיחא, ואינם נוהגים עכשיו כלל כו', הרי הידיעה והעיון בהם היא מצות ידיעת התורה, וכמ"ש בהל' ת"ת⁶¹, ויש בזה מעלה גדולה מאד, שידוע ומשיג אמיתית חכמתו ית' כו', ובפרט בטעמי המצות ובענינים הנוגעים לדינא, לידע אמיתית הדין וההלכה, שהיא נקודת רצה"ע שבמצות בכל פרטיהם לענין מעשה דוקא, שיש בזה בד"פ ג' ענינים. הא', ידיעת אמיתית חכמתו ית', והב', שבא אל אמיתית נקודת רצה"ע שבכל מצוה, והג', ענין המעשה, לקיים רצה"ע האמיתי כמו שהוא כו' (דכאשר כוונתו הוא שיהיו מעשיו רצוים, הרי הידיעה וההשגה היא בטוב ביותר כו', ויש בזה ביטול כל עצם נפשו, שנוגע לו מאד ידיעת אמיתית נקודת רצה"ע כו', והו"ע עסק התורה בקבעומו"ש, שמדייק מאד בכל דבר, מפני היראה, אולי לא יבוא אל אמתתו, ונותן כל נפשו לעיין ולדייק ביותר לבוא על אמיתית הענין⁶², שז"ע מאן דדייק במילין דחוכמתא

תשדמו

51) ע"פ ישעי' נו, ב.
 52) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 53) ברכת „שים שלום" בסיום תפלת העמידה (בדילוג).
 54) = תורת חיים.
 55) מכות כד, רע"א.
 56) ראה תנא דבי אליהו רבה רפי"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד.
 57) ראה חז"ב פז, א. הקדמת הרמב"ן לפירושו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. פלח הרמון שער כב פ"א. של"ה פ' יתרו שטו, א. לקו"ת ואתחנן ה, סע"א.
 58) ראה תורת חיים חיי שרה קלד, ב. וישב רב, א. תרומה שיב, ד ואילך. תצוה שנט, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי בשלח ע' ריט. תצוה ע' שטז. חוקת ע' א'תז. פ' ראה ע' תד.
 59) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה שבהערה 1.
 60) ראה לקו"ש חט"ז ע' 436 הערה 23.
 61) לאדה"ז פ"ב.
 62) ראה המשך תרס"ו ע' תקלד. וראה שם ע' תקטו.

ש"פ תולדות, ה'העת"ר

א'ה

כו'⁶³, וכמ"ש מזה באורך בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו⁶⁴). וע"כ בתושב"ע עיקר גילוי רצה"ע. וכן עיקר העסק דתורה הוא בתושב"ע פ דוקא, והעסק במקרא מדה ואינה מדה כו' ובגמ' אין לך מדה גדולה מזו כו'⁶⁵, מפני שבגמ' עיקר גילוי חכמתו ורצונו ית' כו', דבתושב"כ לא ידע ממנה דיני התורה בכל פרטי, ולא טעמי הדינים לאמיתתן, רק מצות קריאה בלבד, שקורא לאותיות וצירופים שבתושב"כ בדבור בפה, שלא נודע מהם כלל אמיתת רצה"ע כו', וגם הקורא בתושב"ע פ דברים כהווייתן, בלי דיוק ועיון, לא ישיג לעומק הטעם, ולא ידע אמיתית רצה"ע כו'. אך עכ"ז יש מעלה יתירה במצות קריאה בתושב"כ ושבע"פ, במה שבקריאה זו הוא ממשיך לדבר ה' שיוצא מפיו, כמו שהוא למעלה מפי ה' ממש כו', שהן הן ממש הדברים שיצאו מפי הקב"ה, וכמ"ש⁶⁶ ואשים דברי בפיך, דברי ממש כו'⁶⁷, וכמו במ"ת, שיצא לגילוי דבר ה' בעה"ד, ודבריו חיים וקיימים לעד⁶⁸, שגם עכשיו, כשקורא את הדברים האלה, ה"ה קורא ומגלה את הדבר ה' כו', שאין זה דברי עצמו, כ"א דבר ה' שיצא מפי הקב"ה כו', וכמו תען לשוני אמרתך⁶⁹, כעונה אחר קורא כו'⁷⁰. וכבר נת'⁷¹ דבהדבור דעה"ד הרי ה' בזה כל הפנימיות והעצמיות כו', וכן הוא בכל הדבורים שאמר הקב"ה למשה, ה"ז דבר ה' שיש בזה כל פנימיות ועצמות דא"ס, וכמו אותי אתם לוקחים⁷², שבהדבור דתורה אתם לוקחים אותי ממש, להיות שזה דבר ה' שיש בזה כל העצמות כו', וכן הוא בהלכות דתורה, דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה מסיני כו'⁷³, הרי בקריאה זו הוא ממשיך גילוי עצמות א"ס ב"ה. וכמו דבר מלך, כאשר נקרא גם ע"י פקידים היותר קטנים, ה"ז דבר מלך שיצא מפי המלך, וכמו"כ הוא בקריאת התורה, הרי קורא הדברים שיצאו מפי הקב"ה, שיש בדברים אלו בחי' העצמיות כו'. ובזה יתרון בקריאת התורה על העיון דתורה, שזהו השגה שלו, ועם היות שההשגה היא אמיתית, מ"מ, ה"ז כמו שהוא משיג, ובקריאת התורה, הרי קורא ממש אותן הדברים שיצאו מפי הקב"ה כו'. ובאמת גם עכשיו הקב"ה מדבר אותיות ודבורים אלו ע"י הקריאה בתורה למטה, דכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'⁵⁶, הרי ע"י קריאה זו יוצאים גם עתה הדברים האלה מפי הקב"ה כמו במ"ת ממש כו'.

וזוהו⁷⁴ מ"ש⁷⁵ למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ואין שלום אלא תורה כו'⁷⁶, שהנשמות הן אחים ורעים להקב"ה ע"י הדבור דתורה כו', דאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה כו'⁷⁷, שהתורה היא בחי' היכל שעצמות א"ס דר בו כו', וכמו בהיכלות המלך,

תשמה

(72) ראה שמו"ר פל"ג, א. שם, ו. תנחומא תרומה ג. וראה תניא פמ"ז (סז, א).

(73) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. לקו"ש חיי"ט ע' 252. וש"נ.

(74) בהבא לקמן – ראה סידור עם דא"ח שבהערה 1. ועם הוספות וכו' – אמרי בינה שער הק"ש פמ"ב-מג (סט, א ואילך).

(75) תהלים קכב, ה.

(76) ראה סנהדרין צט, ב. במדב"ר פ"א, ז. מדרש לקח טוב ר"פ קדושים. ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) מע' שלום. לקו"ת מטות פו, ב. לקו"ת זח"ב ר, א.

(63) זח"א קל, ב. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי תחנונה שבהערה 2 (ע' תקכב ואילך).

(64) ע' קד ואילך.

(65) ב"מ לג, סע"א.

(66) ישע"י נא, טז.

(67) ראה תו"א וישב כז, א. מקץ לו, ד. וארא נת, א. לקו"ת אמור לה, ד.

(68) ברכות ק"ש (אמת ויציב).

(69) תהלים קיט, קעב.

(70) ע"ד סוכה לת, ב. ראה תו"א יתרו טז, ב. לקו"ת שה"ש מד, ב. ובכ"מ.

(71) פשט"ב (ע' א"ג ואילך).

יש היכלות חיצוניות שהן לתשמישי המלך, כמו למאכל שולחנו וכה"ג, ואין המלך עצמו בא שם לעולם כו', ויש היכלות פנימיות שעצמות המלך דר שם בקביעות כו'. וכמו"כ היא הדוגמא למעלה, שיש היכלות חיצוניות שאין עצמות אוא"ס שורה ומתגלה שם, רק בהעברה לבד כו', וכמו בלילא מה עביד קוב"ה, רוכב על כרוב קל שלו, ושט בח"י אלף עלמין⁷⁸, שהן היכלות דאצי, דגילוי האוא"ס בהם הוא רק בבחי' שיטה והעברה, והיא בחי' הארה לבד כו', אבל חכ' היא בחי' היכל פנימי, דעצמות א"ס שורה ומתגלה שם בקביעות כו', וכמשנת"ל פ' שנ"ח⁷⁹, דהכל יש בבחי' החכ', והכל בחי' העצמות דוקא כו'. וזהו דאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה, דעצמות א"ס דר בה כו'. ונש"י, בעסקם בתורה בדבור, נק' אחים ורעים, שיושבים עמו בהיכל א', במקום דירת קבע שלו, וקורים שונים יחד כו'. ובזח"ג דק"ס ע"ב⁸⁰ אי' זכאה חולקהון דאינון דמשתדלין באורייתא לשמה, דהא מתקשרי בקוב"ה ממש, ואקרון אחים ורעים, הה"ד למען אחי ורעי כו', והיינו בעיון התורה, שמקשרים שכלם וחכמתם בחכמת התורה, דעצמות א"ס מתלבש בזה כו', וכמו עד"מ⁸¹ בנפש האדם הרי עצמות הנפש שורה ומתאחד בכח החכ', עד שהנפש נק' נפש המשכלת כו', וכמו"כ עצמות א"ס מתאחד בבחי' חכ' דאצי כו', ומהות חכ' דאצי, ע"י אור הנשמה דברי' ויצי, מתלבשת בהלכות הערוכות לפנינו, שהם מדברים מענינים גשמיים דעשי' כו', וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח⁸², וע"י התקשרות שכל האדם בחכמת התורה, ה"ה מתאחדת ומתקשרת בחכ' דאצי ובבחי' עצמות א"ס שבה כו'. ואע"פ שהאדם אינו מרגיש כלל התכללות זו בשעת עסקו בתורה, ועיקר עסקו וטרדתו הוא בהחכ' להשיגה, ולא עוד אלא שאפשר שיתערב מקצת ישות באמצע אם השכיל בטוב כו', מ"מ, מאחר שעיקר כוונתו לשמה, ובתורת ה' חפצו⁸³, לכן עצמות נשמתו נכללת באוא"ס ב"ה כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דלא תשבית⁸⁴. ושי"ש⁸⁵ נת', דמה שהתורה נתלבשה בענינים גשמיים דוקא, הוא בכדי שאח"כ בתחה"מ, שהוא תכלית הבריאה, יהי גילוי זה לנשמות בגופים דוקא, והיינו ע"י ביטול הנפש והתכללותה באוא"ס ב"ה עכשיו ע"י עסק התורה (שגם השכל הטבעי מתכלל ומתאחד כו', וכמ"ש בס"ש"ב פל"ז⁸⁶).

וכן הוא⁵⁹ בקריאת התורה באותיות וצירופים שבתורה, כמו לקרות בתנ"ך, וגם במשנה בהלכות דברים כהויתן, בלא דיוק, שיש בזה עוד יתרון שקורא הדברים ממש שנאמרו מפי הקב"ה כו', וממשיכים גילוי אור העצמות דא"ס ב"ה ממש באותיות הללו שקורא ושונה כו', שהוא ית' קורא ושונה אותיות הללו ממש, כמו במ"ת שאומר וידבר אלקים כו'⁸⁷.

קיצור. ועם היות דמצות לימוד התורה הוא העיון לידע אמיתית חכמתו ית', ואמיתית רצונו ית', ולידע המעשה בפו"מ, ולכן העיקר העסק בתושבע"פ, ובטעמי

(83) ע"פ תהלים א, ב.

(84) לקו"ת ויקרא ד, ג ואילך.

(85) = ושם (לקו"ת שם ד, ד).

(86) מט, א.

(87) יתרו כ, א.

(78) ע"ז ג, ב.

(79) ע' תתקצב ואילך.

(80) הובא באוה"ת תהלים (יהל אור) ע' תפו.

(81) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ד"ה ביאור לא תשבית

דלקמן בפנים. המשך מים רבים תרלו"ו פקפ"ו.

(82) קנח, א.

המקרא ידיעת והשגת אלקות, ויש בזה ביטול גדול, ומ"מ, הרי כ"ז הוא ידיעתו והשגתו. ויש יתרון בקריאת התורה, שזה הדבור שיצא מפי הקב"ה, וכן כל הלכה נאמרה למשה מסיני, וכן עכשיו הוא קורא, ויש בזה כל העצמות, דאותי אתם לוקחים, וע"י הקריאה מתבטל במציאותו. וזהו למען אחי ורעי אדברה נא, שע"י הדבור תורה נעשים בבחי' אחים ורעים, דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה, יש היכלות דקוב"ה בהם בבחי' שיטה, הארה לבד, ותורה היא היכל פנימי, דעצמות א"ס דר בו בקביעות. ובזה, דאחים ורעים הוא ע"י עיון התורה, דעצמות א"ס מתאחד בחכ', וכשמקשר חב"ד שבנפשו בתורה בכוונה לשמה (גם שיש קצת ישות מההשגה) ה"ה מתאחד בחכ' ובעצמות א"ס, ועי"ז יהי' לעתיד הגילוי לנשמות בגופים.

תשמו

שד) **והענין** הוא⁴⁵, דהנה, תלת קשרים⁸⁸ מתקשרין דא בדא, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה, וכולהו דרגין על דרגין סתום וגליא⁸⁹. וכמו עד"מ בקשרים גשמיים, שקושרים ג' חבלים עד"מ, שקושרים ראש החבל התחתון בסוף האמצעי, וראש האמצעי בסוף העליון כו', וכמו"כ הוא לכאור' בתלת קשרין דישראל ואורייתא וקוב"ה, דראש ופנימיות דנש"י, והיינו בחי' סתום שלהם, קשור בסוף מדרי' התורה, והן אותיות התורה כו'. וכידוע⁹⁰ דס"ר⁹¹ נשמות מושרשים בס"ר אותיות התורה כו'⁹², והיינו דשרש הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף, מתקשרת באותיות התורה, וכידוע⁹³ דאותיות התורה הן אותיות המח' (דלא נמצא ס"ר אותיות בתורה⁹⁴, כ"א ע"י שמצטרפים אותיות הנקודות, שהן אותיות דמח' כו'⁹⁵), ונשמות כמו שהן בגופים ה"ה בבחי' נבראים דעדאת"ג, רק כמו שהן בשרשם, דעלו במח'⁹⁶, היינו בחי' אותיות המח' דתורה⁹⁶, ה"ה נבראים דעדאת"כ כו', וכמ"ש במ"א⁹⁷. וא"כ, זהו דראש דנשמות מקושרים בסוף מדרי' התורה כו', וכמ"ש⁹⁸ וזאת לפנים בישראל, דבחי' זאת שהן אותיות התורה, הן בחי' פנימיות דישראל כו'. וכן אורייתא בקוב"ה הוא שראש ופנימיות התורה, שזהו פנימיות ח"ע, מתקשראה בגליא דקוב"ה, דהיינו בחי' חיצוניות הכתר, וכמו והחכ' מאין תמצא כו'⁹⁹. דכן הוא בסדר השתל', שהחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות אל התחתון כו'¹⁰⁰. אבל באמת, נתינת התורה לישראל לא הי' בדרך סדר השתל' מעליון לתחתון, שרק חיצוניות שבעליון נמשך אל התחתון, שזהו המשכה שע"י צמצום ודילוג כו', וכמשנת"ל פ' שט"ו¹⁰¹, דהמשכה שע"י צמצום הוא שנמשך רק מבחי' ההעלם השייך אל הגילוי, וההמשכה היא רק הארה לבד מהעליון שנמשך אל התחתון כו', וזהו מפני שכללות

תריח. תרצ"א ע' שיו. לקו"ש ח"כ ע' 419 הערה 12 בשוה"ג.

(95) ב"ר פ"א, ד.

(96) ראה גם תורת חיים שמות לב, ד. לג, ד.

(97) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ג ע' ז. אוה"ת

בראשית ח"ו תרכא, א. סה"מ תרמ"ב ס"ע תעד ואילך.

(98) רות ד, ז.

(99) איוב כה, יב.

(100) ראה עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"ט. שער מ (שער

פנימיות וחיצוניות) דרוש ה. קונטרס אחרון לתניא ד"ה להבין

מ"ש בפע"ח (קנו, א). לקו"ת שלח מא, ד.

(101) ס"ע תעג ואילך.

(88) תלת קשרים: ראה סה"מ תרנ"ז שם (ע' כח בשולי

הגליון) – הועתק לעיל ע' תפו הערה 33.

(89) ראה זח"ג עג, א.

(90) ראה זהר חדש רות פח, ד. מגלה עמוקות אופן קפו.

לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. אוה"ת נ"ך ח"ג ע' אישב. סה"מ

תרפ"ט ע' פא. וש"נ.

(91) = דס' ריבוא.

(92) ראה זהר חדש שיר השירים עד, ד. מקומות שצויינו

בהערה 90.

(93) ראה לקו"ת שם.

(94) ראה לקו"ת שם. סה"מ תרל"ז ח"א ע' נט. ח"ב ע'

ההמשכה היא רק הארה לבד, לא עצמי כו'. אבל המשכה דתורה לא הי' באופן כזה, בבחי' צמצום ודילוג, כ"א שנמשך כל הפנימיות והעצמיות, וכמ"ש¹⁰² פנים בפנים דבר ה' עמכם, דפנימיות ועצמות א"ס ופנימיות ועצמות דח"ע, שהיא פנימיות התורה, האיר בגילוי ממש בפנימיות ועצמות נש"י כו', וכמ"ש¹⁰³ וכל העם רואים את הקולות, רואין את הנשמע כו'¹⁰⁴, שזהו מצד עצמות הנשמה כו', וכמא'¹⁰⁵ על כל דבור ודבור פרוחה נשמתן והחזירן בטל תחי'¹⁰⁶, טל תורה כו'¹⁰⁷, וכ"ז שמעו באותיות הדבור, דהיינו, דבאותיות שבתורה הי' גילוי בחי' עצמות א"ס ועצמות התורה כו', וכן בנש"י, הרי שמעו את הדברות בגופם כו' (והגם שפרחה נשמתן, שזהו התגלות עצם הנשמה, הרי החזירן כו', דהיינו שגם עצם הנשמה הי' בהתגלות בנשמה המלוכשת בגוף כו'). וגם עכשיו בעסק התורה, גם בחיצוניות וגלי' דתורה, נמשך בזה בחי' עצמות א"ס, דאין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה כו'¹⁰⁸, דבהד' אמות אלו שורה בחי' העצמות, מה שבכללות הוא רק התפשטות הארה מזה כו'. ועמ"ש הרמב"ם בהקדמה לפי' המשניות¹⁰⁹, דהד"א של הלכה, עם היותן מקום מועט, הי' תכלית הכוונה של כל העולם כו', והיינו שבמקום המועט הוא התכלית והעצמות כו', וכנ"ל פ' שס"ג¹¹⁰ בענין אורייתא היכלא עילאה כו'¹¹¹. וכן גם בקריאת אותיות התורה נמשך בזה העצמית כו'. ובודאי דבעסק סתום ופנימיות התורה מאיר בזה העצמות בגילוי יותר כו', דבגלי' אין הגילוי כ"כ כמו בסתום כו'. וי"ל דכשם שבנתינת התורה הרי במ"ת הי' מאיר גילוי אוא"ס ממש, ואח"כ אין הגילוי כ"כ כו', כמו"כ בעסק התורה בבחי' סתום דתורה מאיר האוא"ס בבחי' גילוי כו'. ומ"מ, גם בגלי' דתורה ובקריאת אותיות התורה נמשך בזה העצמות, ונת"ל פ' שס"א¹¹¹, דבהמשכת העצמות אינו נוגע הגילוי, דהרי העצמות נמשך בכ"מ כו'. וכמו שיש הפרש בין תורת אצי' לתורת הבריאה¹¹², דכ"ז הוא בבחי' הגילוי, אבל בהמשכת העצמות אין בזה הפרש כלל כו', ואדרבא, יש מעלה בהמשכת התורה למטה בכלל, ובגלי' דתורה בפרט, שעיי"ז יהי' לעתיד הגילוי לנשמות בגופים כו', כנ"ל פ' שס"ג¹¹³. וכאשר מאיר בחי' סתום דנשמה, אז גם בגלי' דתורה מאיר גילוי בחי' הפנימיות והעצמיות כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁴ שהרשב"י ע"ה ראה בכל הלכה נגלית את הסוד הפנימי והתגלות העצמות שבזה כו' (וזהו שא' בזהר⁸⁹ וכולהו דרגין כו' סתום וגליא כו', דלכאו' מאי הנ"מ¹¹⁵ בזה, מאחר שההמשכה דתורה אינה בסדר והדרגה דפנימיות וחיצוניות כו', אך הענין, דזהו בבחי' גילוי העצמות דבבחי' סתום דתורה, וכשמאיר בחי' סתום דנשמה, גם בבחי' גלי' דתורה מאיר גילוי העצמיות כו'). אבל באמת המשכת העצמות היא גם בחיצוניות התורה, וגם בקריאת התורה כו', והרי לימוד התורה צ"ל בדבור דוקא, דחיים הם למוצאיהם בפה כו'¹¹⁶, דבחי'

תשמוז

109) ראה גם אוה"ת שלח ע' תג. לקו"ש חט"ז ע' 193

ואילך.

110) ס"ע א"ה ואילך.

111) ע' א"א ואילך.

112) ראה לעיל פקנ"ח (ע' תכה). וש"נ.

113) ע' א"י.

114) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קיז. המשך

תרט"ו ס"ע סב ואילך.

115) = הנפקא מינה.

116) משלי ד, כב. עירובין נד, רע"א.

102) ואתחנן ה, ד.

103) יתרו כ, טו.

104) ראה מכילתא ופרש"י יתרו כ, טו. לקו"ש ח"ו ע' 120

הערה 5.

105) ראה שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.

106) שבת שם.

107) ראה ילקוט שמעוני ישעי' רמז תלא. כתובות קיא, ב

(וב, דקדוקי סופרים השלם" – ירושלים, תשל"ז). תקו"ז

בהקדמה (יב, סע"א). תיקון יט (לח, ב). תניא פל"ו.

108) ברכות ח, א.

ש"פ תולדות, ה'העת"ר

א"ט

עה"ח דתורה הוא שנמשך בדבור דוקא כו', וגם ע"י קריאת אותיות התורה מתקשראין בעצמות א"ס ממש כו'. והענין הוא, דהאמצעי דתורה אינו כמו ענין הממוצע בהשתל, שהממוצע מפסיק ביניהם, ונמשך רק החיצוניות כו', אבל הממוצע דתורה הוא שמחבר וממשיך בחי' העצמות כו', וכמו שנים מתכסים בטלית א' כו'¹¹⁷, וכמ"ש במ"א¹¹⁸.

וזהו קרוב ה' לכל קוראיו¹¹⁶, היינו גם בעסק חיצוניות התורה, וגם בקריאת האותיות דתורה כו', לכל אשר יקראהו באמת¹¹⁶ דתורה, דלפי שהתורה היא בחי' אמת, דהיינו אמיתית ועצמות א"ס, ה"ז נמשך גם בכחי' חיצוניות בכחי' עצם המהות, שאין לזה הפסק כלל כו'. וזהו ג"כ מ"ש¹¹⁹ תתן אמת ליעקב, דלכא' א"מ¹²⁰ מה"ע נתנת אמת ליעקב, שהרי יעקב הוא מדת האמת¹²¹, וכת' בו² ויעקב איש תם כו', אך הענין הוא, דיעקב הוא יוד עקב¹²², והיינו נשמה המלוכשת בגוף כו', ובפרטי מדרי' דנשמות הן עובדי ה' בגופם כו'¹²³, דבעסק התורה הוא העסק בחיצוניות ואותיות התורה כו', וזהו תתן אמת ליעקב, דבחי' אמת דתורה נמשך בכ"מ, גם בנשמות המלוכשים בגופים, בכחי' חיצוניות שלהם כו'. רק שהעסק דתורה צ"ל בבחי' ביטול, שיודע שזהו חכמתו ורצונו ית', ויהי בטל לזה כו', וכמ"ש¹²⁴ לא בשמים היא, שלא תמצא בגסה"ר וכמי שמרחיב לבו כים כו'¹²⁵, דאז אין זה תורה כלל כו', רק צ"ל בחי' ביטול דוקא כו', והביטול הוא בחי' ביטול עצמי, שזהו הביטול דבחי' חכ' כו', ועי"ז דוקא נמשך בחי' העצמות בעסק התורה. וכ"ז הוא לפי שהתורה היא בחי' חכ', דבכח' יש בה כל העצמות, והכוונה בזה הוא להיות המשכת והתגלות העצמות כו', כמשנת"ל פ' שנ"ח¹²⁶, ועי"ז הוא שניתן תורה לישראל, להיות בזה המשכת והתגלות אמיתית העצמות כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש ויעקב איש תם, דתמימות הו"ע הביטול, וזהו הביטול שמבחי' החכ', דהרי הביטול דתמימות אין שע"י השגה¹²⁷, כ"א בחי' ביטול עצמי כו', וזהו ויעקב איש תם, בבחי' ביטול עצמי, ועי"ז ה' כלי לבחי' אמת דתורה, שהו"ע תתן אמת ליעקב כו'. וזהו שא' בזהר איש תם שלים, היינו שלימות הביטול, להיות דהביטול דחכ' הוא בחי' מהות ביטול כו', וכמשנת"ל ד"ה חיי שרה¹²⁸. ומש"א שלים הוה ולא שלים בדרגא עילאה דישראל, הוא, דהנה כתי'¹²⁹ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, דישראל הוא בחי' התורה, שזהו בחי' אמיתת העצמית כו', ובחי' איש תם זהו בחי' הביטול, שזהו רק בחי' כלי לאמת דתורה, זהו ולא שלים במדרי' ישראל כו'. ואין זה סותר למש"א

תשמה

(122) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עץ חיים שער ג (שער סדר האצילות) פ"ב. וראה תו"א ויצא כא, א. ובכ"מ.
(123) ראה לעיל פקנ"ה (ע' תטו).
(124) נצבים ל, יב.
(125) עירובין נה, א (ושם: ולא תמצא במי שמרחיב דעתו עלי' כים).
(126) ע' תתקצג ואילך.
(127) אין שנ"י השגה: = אין זה (אינו) ביטול שע"י השגה.
(128) ע' תתקפט ואילך.
(129) תהלים עח, ה.

(117) ראה סוטה מט, א. וראה לקו"ת אחרי כו, ב. מטות פד, ב.
(118) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תשפב ואילך. שערי תשובה קלג, א ואילך. המשך תרס"ו ע' קלט. ע' תקט. סה"מ אעת"ר ע' רלג. לעיל פ"ח (ע' יח).
(119) מיכה ז, ב.
(120) ראה תניא אגה"ק ס"ו (קט, ב). לקו"ת שמע"צ פג, א. אוה"ת וראר ח"ז ע' ב'תקפו. סה"מ תרכ"ט ע' עו. ע' שיד. המשך תרס"ו ע' רצא ואילך. וש"נ.
(121) ראה זח"א ח"א קלט, סע"א. קסא, א. ח"ג (תוספת) שב, א.

שלים הוה, שזהו שלימות הכלי, דבבחי הכלי הי' בבחי' שלימות, היינו תכלית הביטול בבחי' החכ', ועי"ז הי' כלי לבחי' אמיתית העצמות שבתורה כו'. וההיפך מזה הוא איש יודע ציד², שהו"ע צידה ומרמה¹³⁰, היפך האמת כו'. דהנה, אי' במד"ר¹³¹ עשו הא שוא¹³² שבראתי בעולם, שהוא שקר בעצם, וכן התפשטותו שקר, והיינו שהוא שקר בעצם, שה"ה העדר בעצם מהותו כו', דשרש התהוותו הוא מבחי' העדר הרצון, דין לא אהני' לי' כו'¹³³, ובעצם מהותו הוא העדר כו', והפרידן מאחדותו ית' כו'¹³⁴, וכמו"כ הוא שקר בהתפשטות, שזו"ע רוח שטות¹³⁵ המכסה על האמת¹³⁶, והוא רוח התאוה המכסה שנדמה לו שעודנו ביהדותו כו'¹³⁷, ובכלל מה שמעלים ומסתיר על אלקות, ה"ז בחי' השקר המכסה על האמת כו', וה"ז לעו"ז¹³⁸ בבחי' איש תם כו'. וזהו איש יודע ציד, צידה ומרמה כו'. איש שדה הוא בחי' התפשטותו בשדה דלעו"ז, וכדאי' בזהר פ' חיי שרה דקכ"ב ע"א¹³⁹, אית שדה דכל ברכאין וקדושין בי' שריין, כמד"א¹⁴⁰ כריח שדה אשר ברכו ה', ואית שדה דכל חירוב ומסאבו כו' בי' שריין, והיינו לפי שהוא העדר בעצם, וע"כ התפשטותו הוא חירוב ומסאבו ר"ל. אמנם יעקב איש תם בבחי' תמימות, אמיתית הביטול, והוא כלי לבחי' האמת דתורה כו'. ויושב אהלים, ב' אהלים, אהלי¹⁴¹ של שם ועבר¹⁴², והו"ע תושב"כ ותושבע"פ¹⁴³, שזהו בחי' האמת דתורה כו'. ובזהר¹⁴⁴ דקס"ז ע"ב, דאהלים הן בינה ומל'¹⁴⁵, והיינו שהמשיך האור בבחי' מל', שזהו תכלית הכוונה להיות המשכת האור בבחי' מל' דוקא. וזו"ע ארוממך אלקי המלך¹⁴⁶, דבבחי' אלקי המלך, שזהו בחי' מל' כמו שהיא בבחי' כח הפועל בנפעל, יהי' המשכת הרוממות כו', וכמשי"ת¹⁴⁷. וזהו יושב אהלים, שהמשיך בחי' העצמיות בבחי' מל' כו'. וזהו ויגדלו הנערים ויהי עשו, הא שוא שבראתי כו', איש יודע ציד, בחי' שקר, איש שדה דלעו"ז כו', ויעקב איש תם, שלימות הביטול, שעיי"ז תתן אמת ליעקב כו', יושב אהלים, שהמשיך בחי' אמיתית העצמיות בבחי' מל' כו'.

קיצור. דהנה תלת קשרין הן, ישראל אורייתא וקוב"ה. ולכא' פנימיות דנשמות מתקשרין בחיצוניות, היינו אותיות התורה, ופנימיות ח"ע בחיצוניות אוא"ס, שזהו ההתקשרות דהשתל', שנמשך רק הארה. ובאמת בתורה הסתום הוא מפנימיות דא"ס נמשך באותיות התורה, ובנשמות בגופים דוקא, ובסתום דתורה הגילוי, וכמו בעת מ"ת, אך כמו"כ גם בגלי' המשכת העצמיות, שלא יש בזה חילוקים, ובהתגלות סתום דנשמה,

-
139) הובא באוה"ת תולדות קמב, א.	130) ראה פרש"י עה"פ.
140) תולדות כז, כו.	131) ב"ר פס"ג, ת.
141) אהלי: אוצ"ל: אהלים.	132) עשו נוטריקון ה'א שְׁוֹא בחילוף עי"ן בה"א באותיות אחה"ע (מתנות כהונה לב"ר שם).
142) ב"ר פס"ג, י. פרש"י עה"פ.	133) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. קה"ר פ"ג, יא (א). וראה סה"מ ה"ש"ת ע' 55.
143) ראה לקו"ת ואתחנן ה, סע"א. אוה"ת תולדות קמה, ב. ח"ד תתכ"א, א.	134) ראה תו"א הוספות קיא, ד. קטז, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתכ"ב. ע' תתקצד. תורת חיים נח עה, ג.
144) חלק א.	אוה"ת תשא ע' א'תתמה. לעיל פרי"א. פשל"א (ס"ע תקפה ואילך. ע' תתקכב).
145) ראה מקדש מלך וניצוצי אורות לזהר שם. אוה"ת בלק ע' א'לה. תהלים (יהל אור) ע' מג. סה"מ תר"ם ח"א ע' רלד.	135) ראה סוטה ג, א.
146) תהלים קמה, א.	136) ראה לעיל פשי"א (ע' תתסה ואילך).
147) ראה לעיל פשמ"ז. לקמן פשע"ח (ע' תתקסג. ע' ותשעו).	137) ראה תניא פי"ד.
	138) = והרי זה לעומת זה (ע"פ קהלת ז, יד).

הגילוי' בגלי' כמו בסתום, וכן בקריאת האותיות מתקשר בעצמות, דאמצעות התורה הוא שמקשר העצמות. וזהו תתן אמת ליעקב, גילוי האמת גם לנשמה בגוף. וצ"ל לימוד התורה בביטול. וזהו ויעקב איש תם, ביטול דחכ', והוא כלי להעצמות שבתורה. יושב אהלים, שהמשיך הגילוי בבחי' מל'.

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.⁹ וצ"ל והלא כבר נא' בפ' תולדות³ וישמע יעקב לאביו ואמו וילך פדנה ארם, ויצחק הי' בבאר שבע, וא"כ מה"ע שחוזר ואומר ויצא יעקב מבאר שבע כו'. והנה השם באר שבע הוא שקרא אותה אברהם, וכמ"ש⁴ ע"כ קרא שם העיר באר שבע כי שם נשבעו כו', ויצחק קרא אותה באר שבע בסגול, וכ' הספורנו⁵, דשבע בסגל הוא ע"ש שבועה, וגם ל' שבועה, ושבע בקמץ הוא ע"ש השבועה לבד, וזהו שאברהם קראה באר שבע, ע"ש השבועה, ויצחק קראה באר שבע, גם ע"ש שבועה, הוא הבאר השביעי. ולפ"ז צ"ל, הלא יעקב יצא מבאר שבע דיצחק, הרי הול"ל שבע בסגל, ולמה באר שבע בקמץ. ובמד"ר⁶ אי' מבארה של שבועה, הרי הדיוק דוקא על ענין השבועה, וצ"ל מה שייכות ענין השבועה להיציאה דיעקב כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל: בענין קרוב ה' כו' באמת⁸, דאין אמת אלא תורה⁹, דאמת הוא שאינו נפסק, והיינו שבסוף הוא כמו בהתחלה ממש, וזהו בהמשכת העצמות דוקא, שלא יש בזה ראש וסוף כו', והיא ההמשכה דתורה, שהיא בכ"מ בשוה כו', דכן הי' במ"ת, שהי' גילוי העצמות באותיות התורה ובענינים פשוטים כו', וכן הוא גם עכשיו, שכל הקורא ושונה, גם רק באותיות התורה, הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו'¹⁰, וזהו קרוב ה' כו' לכל אשר יקראהו באמת, דע"י האמת דתורה נמשך בחי' פנימיות ועצמות א"ס ב"ה כו'.

שסה) **והנה** בזח"ב דנ"ז ע"א אי' קרוב ה' כו' לכל אשר יקראהו באמת¹¹, מאי באמת, דידע ליחדא שמא קדישא בצלותא כדקא יאות כו', מפרש הקריאה באמת על התפלה, דבתפלה הוא התגלות נקודת האמת דנש"י כו'. ומהו נקודת האמת דנש"י, הענין הוא, דהנה כתי'¹² אני ישנה ולבי ער, ואי' בזהר¹³ אני ישנה בגלותא ולבי ער כו', והוא מאמר כנס"י, דהגם שבגלות היא בכחי' שינה והעלם, ומ"מ, ולבי ער כו', דעצם נקודת לבבי ער לעולם כו', והיינו בחי' האמת שאינו נפסק לעולם כו'. ולמעלה בכנס"י דלעילא¹⁴, אני ישינה הוא הסתלקות הט"ס ממנה, ולבי ער, בחי' כתר מל', וכידוע¹⁵ דבחי' המל' נאצלה בסוד שרש נקודה א', והיא בחי' כתר מל', והט"ס באים בה בסוד תוס' כו',

(9) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. פתיחתא דאיכ"ר ב. תקו"ז תכ"א (ג, א). ברכות ה, ריש ע"ב (ראה מהר"ן חיות שם). תניא פל"ז (מט, ב).
 (10) ראה תנא דבי אליהו רבה רפי"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד.
 (11) ראה גם אוה"ת בראשית שכב, א.
 (12) שה"ש ה, ב.
 (13) ח"ג צה, א.
 (14) ראה סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שצד.
 (15) ראה עץ חיים שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א-ב. לקו"ת צו יא, ב. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רז, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקב. סה"מ תרל"ח ע' ח. תרנ"ט ס"ע פג ואילך.

(1) להתחלת וסיום המאמר – ראה ד"ה ויצא יעקב באוה"ת ויצא יעקב, א. תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"א ע' כט ואילך). ועם הוספות וכו' – ד"ה הנ"ל פר"ת, תרצ"א (סה"מ פר"ת ע' קסח ואילך. תרצ"א ע' קטז ואילך). וש"נ.
 חלק מד"ה זה היום תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' ט) מיוסד, כנראה, על מאמר זה.
 (2) ויצא כה, י.
 (3) שם, ז (ושם: אל אביו ואל אמו).
 (4) וירא כא, לא (בשינוי).
 (5) תולדות כו, לג.
 (6) ב"ר פס"ח, ז.
 (7) פשט"א (ע' א'א).
 (8) תהלים קמה, יח.

וההפרש בזה, דמה שבא בסוד תוס', יכול להסתלק כו', והו"ע המיעוט דבחי' מל' שהי' במיעוט הירח ובחטא עה"ד כו', והוא שנסתלקו הט"ס שבה כו'. רק שיש הפרש בזה, דבמיעוט הירח, עלו הט"ס ונכללו בז"א, ובחטא עה"ד ובחורבן ב"ש¹⁶, ירדו למטה במקום הקליפות, והו"ע גלות השכינה בע"ש¹⁷ כו', וכמ"ש בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב. אבל מה שבסוד שרש, אינו מסתלק לעולם כו', והוא בחי' כתר מל', שזהו מה שנאצל עצם ענין ההתנשאות בבחי' התנשאות עצמי כו', וכמשנת"ל פ' של"ו¹⁸, דבחי' זו נשארה לעולם כו'. וכמו"כ בנשמות, הוא בחי' עצם הנשמה, שאינו יורדת בבחי' גלות ושבי' כו'.

דהנה ידוע¹⁹ דהנשמה המלובשת בגוף ונתפסת בעניני הגוף ונה"ט, אין זה עצם הנשמה, דעצם הנשמה אינה בגדר התלבשות ותפיסה בעניני הגוף החומרי, כי מופשטת ומושללת היא לגמרי, ואינה בגדר החומרי כלל כו'. והגם דהנשמה בכלל אינה בגדר החומרי, דהיינו שכל המדרי' שבנשמות, גם המדרי' התחתוניות שבה, אינם בגדר חומר הגוף, וכידוע²⁰ דהתלבשות הנשמה אינו בהדרגה, שהן בחי' מדבר ודומם כו', והוא רק כח מפליא לעשות המקשר רוחניות בגשמיות כו'²¹, מ"מ, ידוע דגם בענינים המופלאים הנק' למעלה מהטבע, יש בזה ג"כ סדר והדרגה²², ועצם הנשמה אינה בגדר כלל שתהי' בגדר שייכות אל החומר כו', ורק זאת שהיא מוגדרת בגוף, אבל אינה בערך החומרי להיות בבחי' התלבשות כו'. ובפרט כאשר ידוע דהתלבשות הנשמה היא בבחי' התלבשות ותפיסה ממש כו', שהגוף ונה"ט הן כמו כלים אל הנשמה, והנשמה מתלבשת בזה, ומצטיירת כפי אופן הגוף ונה"ט, שבאה בהגשמה בבחי' הרוחניות שלה בכל הכחות דשכל ומדות, שאינן כלל כמו בנשמה מצ"ע, כ"א כפי אופן הגוף ונה"ט כו'. וכמ"ש בסש"ב פל"ז²³ דגם מי שהוא צ"ג²⁴ עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, לא יגיע למעלת דביקותו בה' בדו"ר בטרם ירידתו לעוה"ז החומרי, לא מינה ולא מקצתה, ואין ערך ודמיון ביניהם כלל כו'. שכ"ז אינו שייך בעצם מהות הנשמה כו'. וגם, הלא עצם הנשמה אינה מתחלקת לכחות פרטיים כו', וכמ"ש בסש"ב פנ"א²⁵. ורק בחי' אחרונה שבנשמה היא שמתלבשת בגוף, וכמ"ש פ"א²⁶ נשמה שנתת בי טהורה היא, דהיינו הנשמה כמו שהיא בשרשה ומקורה באצי'²⁷, דבחי' זו אינה מתלבשת בגוף כו', ואתה בראת ויצרת ונפחת בי, דבחי' אלו הן בבחי' התלבשות בגוף כו' (ועיקר ההתלבשות בחומריות הוא בחי' ואתה נפחת²⁸, בחי' נה"י שבנשמה, וכמו הנפש שמתלבש בדם הכבד כו'), והן בחי' נר"ן שבנשמה, שהן בבחי' התלבשות במוח ולב וכבד²⁹, שהן מוחין ומדות ומעשה כו' (דרוח

(23) מח, סע"א.

(24) = צדיק גמור.

(25) ע"א, א ואילך.

(26) ברכת, "אלקי נשמה" (ברכות ס, ב).

(27) ראה סידור האריז"ל במקומו. פרי עץ חיים שער

הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כו, א.

(28) ראה לקו"ת דברים א, א.

(29) ראה ראב"ע משפטים כג, כה. עץ חיים שער כ (שער

המוחין) פ"ה. שער מט (שער קליפת נוגה) פ"א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה ח"ב ע' תתיז (ועם הוספות וכו' – סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שטו ואילך). מאמרי אדמו"ר

(16) = בית שני.

(17) = בע' שרים.

(18) ע' תתקלו.

(19) ראה לקו"ת במדבר טז, א. האזינו ע"א, ד. שה"ש טז,

ד.

(20) ראה ת"א בראשית ג, ד ואילך. תורת חיים שם ית,

ד ואילך.

(21) ראה רמ"א או"ח ס"ו ס"א.

(22) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רנב. לקמן ע' ותתקבא. ע'

תתקמא. סה"מ תרע"ח ע' רכב. אגרות-קודש אדמו"ר

מהורש"ב ח"א ע' רסו.

ונשמה אינו נתפס כ"כ בגשם, דהתלכשותם במוח ולב כו'. אבל עצם הנשמה אינה נתפסת בגוף, וה"ה תמיד למעלה דבוקה ומיוחדת באלקות, וכמא³⁰ חבוקה ודבוקה בכ כו'.

והענין הוא, דהנה³¹ מצינו דהנשמה נק' בת מלך³², וכמו כל כבודה בת מלך פנימה³³ (דמחצב הנשמות הוא מבחי' פנימיות כו'³⁴), וכל ישראל בני מלכים הם כו'³⁵. ולפעמים נק' עבדים, וכמו כי לי בני' עבדים כו'³⁶. והיינו ב' מדרי' הנ"ל שבנשמה, דהארת הנשמה המלוכשת בגוף הוא בבחי' עבד, וכמו יעקב עבדי כו'³⁷, דעבודתה הוא לברר ולזכך את הגוף והנה"ב כו'. גם י"ל, כמו העבד שעובד בע"כ שלא ברצון עצמי, כמו"כ במדרי' זו דנשמה, שהרצון לאלקות אינו בבחי' רצון עצמי וטבעי כו', כמשי"ת, ה"ז נק' עבד כו'. אבל בשרש ומקור הנשמה היא בבחי' בת מלך, והיא בחי' יחידה³⁸, שדבוקה ומיוחדת בבחי' מלך יחיד³⁹ כו'⁴⁰, והיינו כמו שהנשמה מושרשת בבחי' מלוכה דהתנשאות עצמי כו', שהרי בחי' מל' נק' כנס"י, שהיא מקור נש"י, והיינו דנש"י מושרשים בעצם המל', כמו שהיא בבחי' התנשאות עצמי כו'. דהנה במלוכה יש ג"כ ב' ענינים⁴¹, הא', מלוכה על עם, שהן עבדים נפרדים כו', דהמלוכה בזה אינו בבחי' התנשאות עצמי, כ"א בבחי' התנשאות על עם כו', הב', המלוכה על המלכים, וכמו⁴² אגוסטס⁴³, שהוא מלך על המלכים, דהמלוכה בזה אינו בבחי' התנשאות על עם, כי אינם בבחי' נפרדים כלל, ואינו שייך עליהם מלוכה דבחי' התנשאות והשתררות כו', כ"א בחי' התנשאות עצמי, דלהיותו מנושא בעצם, ה"ה מלך עליהם כו'. וכמו"כ הוא המלוכה על הנשמות כמו שהן בשרשן, שהוא בבחי' התנשאות עצמי כו' (והו"ע⁴⁴ מלך המשיח, שנק' מלך, שהוא מקור כל הנשמות כמו שהן למעלה מהתלכשות בגוף כו', וידוע דמלוכה דמלך המשיח יהי' בבחי' התנשאות עצמי, והו"ע הוד מלך כו'⁴⁵, וכמשנת"ל פ' קכ"ב⁴⁶. ולכן, נש"י, ע"י התגלות עצם נשמתם בקבועו"ש דר"ה, בכוחם להמשיך בחי' המלוכה מבחי' המלך הקדוש⁴⁷, להיות התגלות המלוכה כו', והיינו להיות⁴⁸ מושרשים בבחי' התנשאות עצמי, ביכולתם להמשיך מבחי' המלך הקדוש, שזהו כמו שקדוש ומובדל בעצם כו', להיות התגלות המלוכה כו'.

תנשא

(38) ראה שערי תשובה ה, סע"ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תפט ואילך.

(39) ברכת ישתבח.

(40) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' קסט ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתטז ואילך. סה"מ תרצ"ו ע' 57. וש"נ.

(41) ראה גם לקמן ע' וא"תב.

(42) ראה תורת חיים שם תו, ג.

(43) ראה שמור' פכ"ג, א. וראה תו"א מקץ מ, ב. אוה"ת בשלח ע' תצח ואילך. ועוד.

(44) (והו"ש: סיום החצו"ג – אוצ"ל לאחר: פ' קכ"ב.

(45) לשון הכתוב – דניאל יא, כא.

(46) ע' שכ ואילך.

(47) תפלת העמידה לעשי"ת (ברכות יב, ב).

(48) להיות: אוצ"ל: להיותם.

האמצעי נצבים ח"ג ע' תקיז. סה"מ תרפ"ב ע' קה. תרצ"ב ס"ע קלא ואילך. ע' קנב.

(30) נוסח הושענות (יום ג').

(31) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תכה. דרך חיים ע' 158. אוה"ת משפטים ס"ע א'קלט ואילך.

(32) ראה גם תורת חיים ויקהל תה, א ואילך. לעיל פרט"ז (ע' תר ואילך).

(33) תהלים מה, יד.

(34) ראה שערי קדושה להרח"ו ח"ג שער ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' ראה ע' תנו. אוה"ת שלח הוספות ע' 94. שבת שובה ס"ע א'תקד.

(35) שבת סז, א. זח"א כז, ב.

(36) בהר כה, נה.

(37) ישעי' מד, א. וראה לקו"ת בלק ע, א ואילך. עא, ד

ואילך.

ובחי' ומדרי' זו דנשמה היא בחי' אמת דנשמה, שאין בזה הפסק והעלם והסתר כלל כו', וכמ"ש⁴⁹ שימני כחותם כו', דאי' בזהר⁵⁰ אמרה כנס"י אע"ג דאזיל ואתי הכא והכא דיוקני אשתאר כך לעלם כו', והיא בחי' נקודת הנשמה שבבחי' פנימיות נקודת הלב, שקשורה ומיוחדת תמיד באלקות כו', ובעבודה הו"ע רעו"ד, בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד כו'.

קיצור. ובזהר, אשר יקראהו באמת, ליחדא שמא קדישא בצלותא, והוא התגלות האמת דנשמה, והו"ע ולבי ער. ולמעלה הו"ע כתר מל', דהט"ס מסתלקים. ובנפש הנה עצם אינה בגדר התלבשות, הגם דגם מדרי' תחתונה שבנפש אינה בגדר חומרי, וההתלבשות הוא שלא בהדרגה, ורק בכח מפליא לעשות, מ"מ, גם בזה יש סדר, דעצם הנשמה אינה בגדר התלבשות, ובפרט בבחי' תפיסה, שנעשית כפי אופן הגוף, ואינה בגדר התחלקות. וזהו טהורה היא כו' אתה נפחת, דבחי' נר"ן מתלבשים בגוף, והעיקר בחי' נפש מתלבש בחומרי. וזהו שנק' הנשמה בת מלך וגם עבד, יעקב עבדי, נשמה המתלבשת בגוף, ועצם הנשמה, בת מלך, מיוחדת בעצם המל', בחי' התנשאות עצמי, והו"ע מלך על המלכים. ולכן ביכולתם להמשיך בחי' המלך הקדוש. ובזה⁵¹ א' דיוקנא אשתאר כך לעלם. ובעבודה הו"ע רעו"ד.

שסו) והענין הוא, דהנה, אית רצון ואית רצון⁵², דכשם שלמעלה יש ב' בחי' רצון, רצון התחתון ורצון העליון כו', כמשנת"ל פ' ש"נ⁵³, כמו"כ יש ב' בחי' רצון בנפש האדם, רצון התחתון הוא הרצון שבא ע"י השגה והתבוננות כו', והיינו שהרצון אינו רצון עצמי שמצד עצם הנפש, כ"א שע"י ההתבוננות בתפלה באיזה ענין אלקי, כמו בגדולת ה' בכריאת והתהוות העולמות, ברוך שאמר והי' העולם⁵⁴, דבאמירה אחת נבראו העולמות כו'⁵⁵, ואיך שאתה מחי' את כולם⁵⁶, שבכל דבר יש חיות אלקי המחי' אותו, ושהעיקר הוא האלקות כו', דאין שום דבר עושה את עצמו⁵⁷, ולא חי מעצמו, כ"א שיש אור וחיות אלקי המהווה ומחי' אותו כו' (ועמשנת"ל פ' ק"נ ופ' רי"ב⁵⁸), שע"י אריכות ההתבוננות בענינים אלו ובהעמקת הדעת, ה"ה מתעורר ברצון ותשוקה לאלקות כו'. והו"ע לאהבה את ה"א כי הוא חיין⁵⁹, וכמו⁶⁰ שהאדם אוהב חיי נפשו, שמרגיש בעצמו שיש בו חיות המחי' אותו, ושהעיקר הוא החיות, ע"כ הוא אוהב את חיי נפשו כו', כמו"כ כשמתבונן ומרגיש הדבר איך שיש חיות אלקי בכל דבר, ושהעיקר הוא האלקות, ה"ה מתעורר באהבה אל האלקות, ורוצה בהגילוי אלקות כו'. ובפרט כשמשיג ומתבונן באופן האור והחיות האלקי שבעולמות, ומרגיש בזה העילוי והיוקר דאלקות כו', נעשה האהבה

(49) שה"ש ח, ו.

(50) ראה זהר ח"א רמד, סע"ב ואילך. ח"ב קיד, א. וראה

סה"מ עת"ר ע' י.

(51) ובוה: אוצ"ל: ובוהר.

(52) ראה זח"ג קכט, א (אד"ר). וראה ג"כ שם רפט, ב

(אד"ר). וראה תו"א ויקהל פז, ד. לקו"ת שה"ש מז, סע"ד

ואילך.

(53) ע' תתקע.

(54) סדר פסוד"ז.

(55) ראה לעיל פק"ג (ע' תא). וש"נ.

(56) ע"פ נחמ"י ט, ו.

(57) ראה האמונות והדעות להרס"ג מאמר א פ"א. חובות

הלבבות שער א (שער היחוד) ספ"ה. פ"ו. וראה ספר החקירה

להצ"צ ז, ב. קה, א.

(58) ע' שצט. ע' תקצא.

(59) נצבים ל, כ (בדילוג).

(60) ראה גם תניא פמ"ד.

לאלקות מצד האלקות עצמו כו', היינו, לא רק מצד שזהו החיות שלו, רק מצד עצם הטוב דאלקות כו'. אבל כ"ז הוא ע"י התבוננות דוקא, לא רצון עצמי כו'. והיינו שהעבודה הוא בכחות הגלויים שבנפש שכבר נתרחקו ממקורם כו', וכידוע דהתלבשות הנפש להחיות הגוף והתגלות הכחות מהנפש הן ע"י הצמצום, שע"י מתרחקים ממקורם כו', ובפרט ע"י ההתלבשות בגוף ונה"ט שבאים בהגשמה כו', ואינו נרגש בהם הרצון עצמי שבנפש כו', ע"כ אין בהם האהבה והרצון מצ"ע, כ"א ע"י ההתבוננות דוקא.

ומ"מ, מבואר במ"א⁶¹ במ"ש⁶² ואהבת ל' ציווי⁶³, דלכא' איך שייך ציווי על אהבה שהיא מדה שבלב, ומבואר, שהציווי הוא על ההתבוננות, והאהבה באה ממילא, מפני שישנה להאהבה בעצם כו', וזהו מפני שהמדות הן כחות אלקים, וא"כ בהכרח יש בהם האהבה לאלקות וכן היראה כו', דמאחר שהן אלקות, הרי בהכרח שיהי' בהם כל שהוא מצד האלקות, והו"ע אהוי"ר כו', וגם, שהרי אינן נבדלים משרשם ומקורם כו', והרי הכחות בעצם מהותם הן אהבה ויראה, דבנה"א הן לאלקות כו', וע"כ ע"י ההתבוננות ה"ה מתעורר באהוי"ר כו'. וזהו דשכל ומדות הן עו"ע, היינו שהמדות כבר ישנם בעולם, ומתגלים ע"י השכל כו', וזהו לפי שהכחות הן בעצם כח האהבה וכח היראה, ולהיותם אלקות, הרי האהבה והיראה היא באלקות, ע"כ מתעורר ומתגלה ע"י השכל כו'. אבל מ"מ, קודם שמתבונן, לא יש בחי' האהבה והרצון, והוא רק כח האהבה, אבל לא יש האהבה בפועל קודם שמתבונן כו'. ואינו דומה להרצון, שישנו תמיד, שגם כשאינו בהתגלות, ה"ה רוצה בעצם באלקות כו', משא"כ במדות, דכשאין בהתגלות, אינו בבחי' אהבה כו', וזהו לפי שאינו אהבה עצמיות. דזהו הפרש בין אהבה עצמיות לשאינו עצמיות, דאהבה עצמיות היא שישנה תמיד, גם כשאינה בהתגלות, וכמו אהבת האב אל הבן, או הבן אל האב, הרי ישנה תמיד, הגם שאינה בהתגלות, מ"מ, ישנה להאהבה תמיד, והתעוררות האהבה ה"ז רק התגלות לבד כו', אבל אהבה שאינה עצמיות, הרי כשאינו מתעורר באהבה, לא ישנה להאהבה כלל, כי מדת האהבה היא רק כח האהבה, אבל בפועל לא ישנה להאהבה, ונעשית האהבה ע"י ההתבוננות, עם היות שאינו התחדשות כו'.

וגם כאשר מתעורר באהבה ע"י ההתבוננות, אין זה שהוא רוצה בעצם מצ"ע, רק מצד ההשגה וההתבוננות כו', ולכן כשנפסק ההתבוננות, מסתלק האהבה כו', וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה⁶⁴ כי בהיסח הדעת כרגע מהשגה זו מסתלקת ג"כ המדה כו' אל ההעלם להיות בה בכח ולא בפועל עכ"ל. והיינו דהמדה היא רק כח האהבה, ולא יש אהבה בפועל, ופועל האהבה הוא שנעשה ע"י התבוננות, והיינו שגם אז אין זה שרוצה בעצם (כמו באהבה עצמיות), רק מצד חיוב השכל כו', וע"כ כשמסיח דעתו,

ט"ז) בדברים המעוררים את האהבה ומה שיבא מזה אין זה מעיקר המצוה". וראה סה"מ תש"א ע' 116. אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ג ע' תכו. ספר השיחות תש"ו ע' 11. ספר הערכים-תב"ד ח"א ערך אהבת ה' ס"א. וש"נ.

62) ואתחנן ו, ה.

63) ראה תו"א תשא פו, ג ואילך. סה"מ שבהערה 66.

64) קכד, א.

61) ראה סה"מ להצ"צ קצט, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי בחוקותי ע' תשלו ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' צד. תרכ"ט ע' יח. תר"ם ח"ב ע' תשטו. בספר שני המאורות (למהרי"א הלוי עפשטיין מהאמיל תלמיד רבנו הזקן) ח"ב ס"ב (ל, ב) כתב וז"ל: „שמעתי פא"פ מאדמו"ר נ"ע בזה"ל כך קבלתי מהה"מ דמעוריש וכך קבל הוא ז"ל מהבעש"ט שמצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו ודעתו (ובל"א אמר בזה"ל מע זאָל זיך אריין

מסתלקת המדה להיות בכח ולא בפועל כו', והיא הנק' אהבה התלוי' בדבר, שאינה אהבה עצמית כו'.

אבל בחי' רצה"ע שבנפש הוא כשמתעורר ברצון העצמי, שיש בנפש רצון עצמי וטבעי שרוצה באלקות כו', שהרי טבע כל דבר להימשך לשרשו ומקור חוצבו, והרי הנשמה שרשה ומקורה באוא"ס ב"ה, ע"כ יש בה רצון טבעי להימשך לאוא"ס ב"ה. ובעצם הנשמה הרי לא יש שום צמצום והעלם, וה"ה בבחי' קירוב תמיד לאלקות, והיא קשורה ומיוחדת בא"ס ב"ה, וע"כ יש בה רצון עצמי לאלקות, שהרצון הזה הוא בה בתמידות בלי הפסק כלל כו'. רק שאין זה בהתגלות בהאדם תמיד, מפני שציור אדם הוא שכל ומדות כו', ומה שמאיר בו בגילוי הוא הכחות הגלויים, וכן הוא הכוונה בהתלבשות הנשמה בגוף, שהכחות הגלויים יהיו בהתגלות, שהרי כוונת התלבשות זאת הוא בכדי לברר ולתקן את הנה"ב, וידוע שזהו ע"י כחות הגלויים דוקא כו', וע"כ העצמי של הנפש אינו נרגש כ"כ כו' (ובפרט כאשר הכחות הגלויים הן בהסתר והעלם בחומריות הנה"ט, אינו מתגלה הרצון העצמי, שהרי לא יש על מה שישרה ויתגלה כו', וכידוע דהתגלות הרצון עצמי הוא כשיש תחלה התגלות הכחות הגלויים, וכמ"ש⁶⁵ ואתנם להם מורא ויראני כו', דכשיש תחלה האהוי"ר שע"פ טו"ד, אז מתגלים אהוי"ר העליונים כו', וכמ"ש במ"א⁶⁶).

תשנ"ג

קיצור. דהנה אית רצון, שהוא מדת האהבה הבאה ע"י התבוננות בגדולת ה' בהתהוות, ואתה מחי', שהעיקר הוא האלקות, ובפרט כשיבין אופן החיות. ומ"מ אין זה רצון עצמי, כי הכחות הגלויים, מפני הצמצום ומפני ההתלבשות בנה"ט, ה"ה מרוחקים מעצם הנפש. ומ"מ ע"י ההתבוננות באה האהבה, להיות המדות כחות אלקית, יש בו האהבה לאלקות, אך הוא רק בכח קודם שמתבונן, משא"כ הרצון שהיא אהבה⁶⁷ ישנה תמיד גם כשאינו מתעורר, כמו אהבת האב והבן. ולכן האהבה שע"פ טו"ד מסתלקת בהפסק ההתבוננות. אמנם אית רצון עצמי וטבעי שנמשך לשרשו, דבעצם הנשמה לא יש צמצום והעלם, והיא תמידית כנ"ל, ואינה מתגלה, משום דציור אדם הוא שכל ומדות, וגם מתגלה כאשר תחלה היא העבודה שע"פ טו"ד.

שסז) והנה התגלות הרצון הזה הוא ג"כ ע"י התבוננות, והיינו כאשר מתבונן איך שכל הגילויים בעולמות הן רק בחי' זיו והארה לבד, דמלכותך מכ"ע⁶⁸, רק מבחי' מל', סופו דכ"ד דאצי', וגם זה הוא ע"י בקיעת הפרסא כו', וכן גם שרש כל הגילויים הוא ע"י הצמצום שהי' באוא"ס בבחי' סילוק והעלם האור לגמרי כו', ונמשך רק הארה חיצונית ובבחי' דילוג כו', אבל עצמות א"ס ב"ה מובדל ומרומם מהעולמות, וכמ"ש⁶⁹ כי נשגב שמו, שגם שמו הוא נשגב ומרומם, רק הודו על ארץ ושמים כו'⁶⁹, שע"י התבוננות הזאת ה"ה מתעורר ברצון חזק להיכלל בעצמות א"ס, וכמ"ש⁷⁰ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' כלה שארי ולבבי, בבחי' כליון בעצמות א"ס ב"ה כו'. ובפרט כאשר משיג אופן

(67) אהבה: אוצ"ל: אהבה עצמית.

(68) = מלכות כל עולמים (תהלים קמה, יג).

(69) שם קמח, יג.

(70) שם עג, כה"כו.

(65) מלאכי ב, ה (ושם: לו).

(66) סה"מ תר"ל ע' קכב. תרל"ב ח"א ע' קלט ואילך.

תרנ"ג ס"ע קצג ואילך. תרנ"ז ע' קא ואילך. וראה לעיל פרנ"ג

(ע' תשב).

ההפלאה דאוא"ס, הרי הרצון הוא בתוקף ביותר, מצד הרגש העצמות כו' (דהתבוננות הנ"ל הוא רק איך שהגילויי שבעולמות הן רק הארה, והעצמיות מובדל מהעולמות כו', דאין בזה הרגש העצמות כ"כ, רק מה שבעולמות לא יש גילוי העצמות כו', אבל בהתבוננות דהפלאה דאוא"ס ב"ה, הרי נרגש בזה בחי' העצמות דאוא"ס, שע"י נעשה הרצוא ביותר כו'). או שההתגלות הוא ע"י גילוי מלמעלה, וכמו בזמנים דעת רצון למעלה, ובפרט בר"ה ועשי"ת, בבחי' קירוב המאור אל הניצוץ כו'. ולפעמים ההתגלות הוא ע"י הריחוק, דכאשר מתבונן בעוצם ריחוקו מאלקות בכחות הגלויים שבנפש, ובהאלקות שבא בבחי' גילוי ובכחי' התלבשות, שמרוחק מזה מחמת העדר העבודה האמיתית כו', דבעבודה האמיתית הרי צ"ל שהענין אלקי יאיר בגילוי ממש במוחו ולבו, ושיהי' דביקות נפשו באמת בהאלקות כו', ויודע הוא בעצמו שאינו באופן כזה, ולא טוב לו מזה כו'. ובפרט כאשר הוא נתפס בחומריות הנה"ב ובעניני העולם, שאז הוא מרוחק בתכלית, דכחות נפשו האלקית מתעלמים, ואינם כלים לאור אלקי כו'. ואז גם האלקות מתעלם ממנו כו', דהרי בעובדי ה' המשתדלים להתקרב לאלקות בהשגתם ובהתעוררות אהו"ר, הרי ה' נמצא לדורשיו כו', אבל בהעדר עבודה, ובהתעלמות כחות נה"א, גם האלקות מתעלם ממנו, וכמ"ש⁷¹ ואנכי הסתיר אסתיר כו', דלפעמים, כאשר רוצה לעבוד את ה', אין האור האלקי מאיר אצלו כו'. וכאשר הענין נוגע לו ללבו, ה"ה מתעורר בתוקף הרצון שבנפש, לצאת מכל ענינים החומריים, ולהימשך לעצמות דאוא"ס ב"ה כו'.

תשנ"ד

ובכל אלה, עם היות שבאה ההתגלות ע"י ההתבוננות וכדומה, מ"מ, ההתגלות הוא הרצון העצמי, דכאשר מתעורר בהרצון, ה"ה רוצה בעצם באוא"ס ב"ה, לא מצד חיוב ההתבוננות וההשגה כו', והיינו, שגם בהשגת אופן ההפלאה דאוא"ס, הרצוא הנעשה ע"י הוא בבחי' רצון עצמי כו' (והיינו דאין זה שהרצוא הוא מצד העילוי והיוקר דאוא"ס, כ"א מה שע"י מתגלה אצלו האוא"ס בגילוי יותר בנפשו, שנרגש בו יותר בחי' העצמות דאוא"ס ב"ה כו'. ובמ"א⁷² מבו' שזהו בחי' אהבה בתענוגים, ועם היות שזהו מה שמתענג על הוי', ומשו"ז הוא הכליון, ה"ז בבחי' רצון עצמי ואמיתי כו', דבאמת זהו התקשרות עצם הנשמה שמקושרת בא"ס ב"ה, רק שבחוש דנשמה ה"ז בא בבחי' טעם ועונג, שמתענג על הא"ס, ונמשך איליו ית' בכלות הנפש כו', אבל הוא רצון עצמי ואמיתי, מצד עצם הנשמה שמקושרת בעצמות א"ס ב"ה כו'), וההתבוננות היא רק שמעורר ומגלה את הרצון, והרצון הוא שרוצה מצ"ע כו'. וההתעוררות שע"י קירוב המאור או שע"י הריחוק, יש בזה שהיא מצד התקשרות העצמות, שמקושר ומיוחד בעצם בא"ס ב"ה, וע"י הוא התעוררות הרצון כו'.

קיצור. והתגלות הרצון הוא ג"כ ע"י התבוננות איך שהכל רק הארה, ועצמות מופלא מובדל, ובפרט בהתבוננות באופן ההפלאה. ולפעמים באה מלמעלה. ולפעמים ע"י הריחוק, שהוא מרוחק, שאין בו אור אלקי בגילוי, ובפרט כשמרחק בחומריות, שע"י

(ע' תכח). סה"מ תרס"ה ס"ע טו ואילך. וראה גם סה"מ עטר"ת ע' קמ.

71) וילך לא, יח.

72) ראה גם המשך תרס"ו ס"ע יט ואילך. לעיל פקנ"ח

גם האלקות מתעלם ומתרחק ממנו, וכ"ז הוא בכדי שיהי' האוא"ס נרגש בנפשו, והרצון הוא עצמי. גם באהב"ת הוא רצון עצמי, רק שבא בטעם ועונג.

שסח) וּמְדַרְי' זו היא בחי' נקודת האמת שבנשמה כו'. דהנה, בחי' רצון התחתון, גם בהתגלות הרצון הזה, אין זה אמת עדיין, כנ"ל, מפני שאין זה שהוא רוצה באמת מצ"ע, כ"א מצד ההתבוננות כו' (ונק' שפת אמת, שגם עז"נ⁷³ שפת אמת תכון לעד, שהיא עבודה אמיתית במוח ולב כו', וגם נשאר מזה רשימה על כל היום בקיום התומ"צ ברצון ובחיות בזה כו', וכמשנת"ל פ' שמ"ג⁷⁴). והעיקר מה שאין זה בבחי' אמת, הוא מפני שיש בזה הפסק, שהו"ע ההסתר וההעלם, שעז"א אני ישנה בגלותא, דגלות נמשל לשינה⁷⁵, והו"ע התעלמות הכחות דראי' ושמיעה כו'. וכידוע דבזה"ב⁷⁶ הי' השגה אמיתית באלקות, והיינו שמה שהשיגו באלקות, הי' זה בבחי' תפיסה וקליטה במוחם, ובבחי' הנחה טובה, שהי' הענין מאיר במוחם ולבם כו', וממילא הי' האהבה אמיתית כו', וגם הי' בהם בחי' הראי' באלקות, דשלוש פעמים בשנה יראה כו'⁷⁷, דכשם שבא ליראות כך בא לראות כו'⁷⁸, ועי"ז הי' אצלם העבודה כל השנה בבחי' ראי' כו', וכמ"ש במ"א⁷⁹. אבל בזה"ג, הרי לא יש בחי' ראי' כלל (רק בנשמות היותר גבוהות שהן בבחי' בני חורין כו'⁸⁰), וגם ההשגה אינה אמיתית ממש להיות הענין נתפס ונקלט במוחו, וכל הדברים יגיעים, בריבוי העלמות והסתרים, שצריכים הרבה יגיעה ביגיעת נפש ויגיעת בשר לידע ולהשיג הענין לאמיתתו (שזהו ביותר מצד התעלמות כח ההשגה דנה"א כו', דלבד שבזה"ג הן נשמות נמוכות, וידוע דנשמות אלו נתפסים יותר בגשם ובאים בהגשמה יותר כו', הנה עיקר הסיבה היא מצד התעלמות הכחות דנה"א, דהיינו ע"י שנמשך אחר החומריות כו'), וגם לאחר היגיעה, אין הענין נקלט כ"כ להיות מאיר אצלו היטיב כו', וממילא גם האהבה אינה אמיתית כו'. וכ"ז הוא כשיש עבודה עכ"פ במוח ולב כו', דמ"מ, אחר היגיעה מאיר אצלו הענין האלקי ומתעורר בלבו כו', הנה בזה"ג אין העבודה אמיתית ממש כו', וצריכים הרבה הזדככות והרבה יגיעה בכדי שיהי' עבודה אמיתית כו'. אך בהעדר העבודה, הרי לא יש בחי' האהבה, וכנ"ל דכאשר לא יש התגלות המדה, לא יש בחי' האהבה והרצון כו', וממילא, בהעדר העבודה, ה"ה נתפס ביותר בחומריות הנה"ב, דלהיות שבהעדר עבודה לא ישנה להאהבה כלל, על כן הוא נתפס יותר בחומריות, ומתעבה ומתגשם גם הכחות הרוחניים, שגם שכלו מתגשם, שאינו שייך לענין אלקי, וכ"ש המדות, שאינם בבחי' אהוי"ר כו' (עד שגם ההרגש האלקי לא יש בו כו', וכמשנת"ל פ' שנ"ה⁸¹), ה"ז הפסק ממש כו'.

תשנה

78) ראה חגיגה ב, א.

73) משלי יב, ט. וראה תניא פי"ג.

79) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. וראה גם סה"מ תרס"ט ע'.

74) ע' תתקנד.

ק. תרע"ח ע' שסו. עטר"ת ס"ע שפג ואילך.

75) ראה תו"א וישב כת, ג ואילך. תורת חיים שמות כה,

80) ראה גם לעיל פק"א (ע' רצ). סה"מ תרס"ח ע' רסג.

א. אוה"מ מגילת אסתר ע' רצג ואילך. סה"מ עטר"ת ס"ע דש ואילך. תרפ"ט ע' רפד. ע' שלא ואילך. ה'ש"ת ע' 5 ואילך.

ע"ת"ר ע' שכג. ע' תמג. עטר"ת שם.

76) = בזמן הבית.

81) ע' תתקפד.

77) משפטים כג, יז. תשא לד, כג. פ' ראה טז, טז.

משא"כ הרצון העצמי אין בו הפסק כלל, שגם כשאינו בהתגלות, מ"מ, יש בו הרצון בהעלם, דבפנימיות נקודת לבו ה"ה רוצה תמיד באלקות כו'. וכמו שאנו רואין בחוש בכאו"א מישראל, גם איש פשוט שאינו שייך לעבודה שבלב כלל, ה"ה רוצה באלקות כו', שזהו מצד עצם נקודת לבבו, שיש בו תמיד הרצון לאלקות כו', שהרי אינו שייך לאיזה התגלות, וה"ז רק מצד שבעצם נקודת לבבו הרי הוא רוצה באלקות כו'. ואף גם כאשר נמשך ונשקע ר"ל בענינים החומריים ביותר כו', מ"מ, בעצם נקודת לבבו יש בו הרצון, ומתעורר ומתגלה לעת מן העתים (לא דוקא ע"י המיצר והדוחק, כ"א אדרבא, יכול להיות בעת השמחה דוקא, שמתקרב ביותר ליראי אלקים כו'), וכמ"ש במ"א⁸². וכאשר מתגלה הרצון העצמי, ה"ה אמת לאמתו, שחפץ בעצם באלקות מצ"ע, ונמשך לאלקות בתוקף הרצוא ביותר כו'. וזהו שנק' אמת, מפני שאינו נפסק לעולם⁸³, שגם כשאינו בהתגלות, יש בו הרצון בעצם, וכאשר מתגלה, הוא שחפץ באמת מצ"ע כו'.

והנה האמת בנקודת הרצון נמשך בכל הכחות, בשכל ומדות, עד גם במעשה כו' (וכמשנת"ל פ' פ"ב⁸⁴), והו"ע התמימות שבכל הכחות, וכמו התמימות בשכל, שכל השכלותיו והשגותיו הן לטוב, ואינו נופל לו כלל שכל והשגה אחרת כו', וכן התמימות בלב, וכמ"ש⁸⁵ ומצאת את לבבו נאמן כו', שההטי' שלו הוא רק לאלקות, ואין לו הטי' אחרת כלל כו', והו"ע התמימות (ערנשטייט), שלבבו נאמן (ערנשט) לאלקות כו', עד התמימות במעשה, וכמו התמים במעשיו⁸⁶, שהוא סו"מ בפ"מ⁸⁷ בבחי' התמימות, שלא ישונה לעולם להפוך מעשיו מטוב לרע כו', ולא יחוש משום מנגד ומסית ומדיח כו', שזהו מעצם נקודת הרצון הפשוט שכנפש שבא במעשה בפועל. והו"ע אז איתם⁸⁸, א' תם כו', וכמ"ש בד"ח⁸⁹. וזהו בחי' אמת, ראש תוך סוף⁹⁰, שכמו שהוא בראש, היינו בחי' הרצון, כן הוא גם במוחין ומדות, עד סוף מעשה כו' וכמ"ש במ"א⁹¹.

וזהו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת, דמפרש בזהר⁹² על הקריאה דתפלה, היינו בחי' רעו"ד, התגלות בחי' האמת דנשמה, שעיי"ז קרוב ה', שתופס וממשיך בחי' עצמות א"ס ב"ה, וכמו בכל קראינו איליו⁹³, איליו ולא למדותיו⁹⁴, פי' איליו הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דהיינו בחי' האורות המתלבשים בכלים כו'⁹⁵, וזהו ע"י בחי' רעו"ד דוקא, דבעבודה דכחות גלויים, ה"ז מגיע רק בהאורות דסדר השתל' כו', והקריאה איליו היא ברעו"ד, שמגיע בעצמות אוא"ס ב"ה כו'. וע"ז ג"כ אומר קרוב ה'

תשנו

(90) ראה ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א. ב"ר פפ"א, ב. דב"ר

פ"א, י.

(91) ראה דרך חיים שם. לעיל פפ"ב (ע' רי).

(92) הנ"ל ר"פ שסה.

(93) ואתחנן ד, ז.

(94) ספרי – הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.

בחי' ואתחנן ד, ז. עקב יא, יג.

(95) ראה לקו"ת בהר מג, ב. הוספות לויקרא נא, ג ואילך.

סידור עם דא"ח פה, ב. אמרי בינה פתח השער פט"ז (יא, ג

ואילך). אוה"ת ואתחנן ע' שער ואילך. סהמ"צ להצ"צ קיו, א

ואילך.

(82) ראה המשך תרס"ו ע' צג. ובכ"מ.

(83) ראה גם סה"מ תרנ"א ע' קצח. קונטרס ומעין מאמר

ב פ"ב (ע' 67). המשך תרס"ו ע' תקסז ואילך. ובכ"מ.

(84) ע' רו ואילך.

(85) נחמ"י ט, ח.

(86) נוסח סדר הקפות לשמחת תורה. וראה גם מאמרי

אדמו"ר האמצעי קרח ע' אשכח ואילך. סה"מ תרס"ה ע' יח

ואילך. עת"ר ע' רג. עטר"ת ע' קסז. תש"ג ע' 58. ע' 68 ואילך.

וראה לעיל פע"ט (ע' קצט).

(87) = סור מרע בפועל ממשי.

(88) תהלים יט, יד.

(89) = דרך חיים ע' 13. וראה לעיל פע"ט (ע' קצט).

לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת דנשמה כו', וכדאי' בזהר לית מח' תב"כ⁹⁶, אבל נתפס איהו ברעו"ד⁹⁷, שע"י רעו"ד תופסים בעצמות אוא"ס דלמת"ב כו', והוא לפי שרעו"ד זהו מבחי' א"ס שיש בנפש. והוא בחי' כי לא אדם הוא⁹⁸ שנמשך בבחי' אדם כו', וז"ע אדם אדמה לעליון⁹⁹, דפי' עליון הוא בחי' כי לא אדם כו'¹⁰⁰ (וכמו רצה"ע שלמעלה מבחי' טעם ושכל כו'), ולכאו' איך יוכל היות האדם שאדמה לעליון כו', אך זהו שיש באדם בחי' הרצון שלמעלה מטרוד, שהוא מה שנמשך באדם מבחי' כי לא אדם (וענין כי לא אדם שבאדם, דלכאו' הן ב' ענינים כו', ואיך בזה ידמה האדם לעליון, שהרי בחי' כי לא אדם אין זה בחי' אדם, ואיך ידמה בזה האדם לבחי' כי לא אדם כו', צ"ל שזהו כמו שהרצון הוא בסיבת הטעם כמוס לרצון, בחי' טעם ועונג כו' וכמשנת"ל פ' ש"נ¹⁰¹, דבנפש י"ל דזה שהרעו"ד היא מצד ההתקשרות עצמי דנשמה באלקות, זהו כמו טעם ועונג, שהוא סיבת הרצון כו', ובפרט בהתבוננות הפלאת אוא"ס כו', כנ"ל).

והענין הוא, דהנה ידוע¹⁰² דבסדר השתל' יש ג' מדרי', דבד"כ הן בחי' ביי"ע, שז"ע מחדו"מ כו' (והן בחי' חומר צורה ותיקון כו'), ואצי' הוא למעלה מהשתל' ביי"ע, דהתהוות הבריאה מאצי' הוא בדרך יש מאין כו'. ובד"פ באצי' הן בחי' חכ"ד חג"ת נה"י, ואוא"ס שלמעלה מאצי' ה"ז למעלה מהשתל' כו'. וכן כללות ההשתל' נכלל בג' מדרי' ביי"ע הכללים כנודע כו'¹⁰³. וכל המדרי' האלו ישנם בנשמה, דנעשה אדם בצלמנו כדמותינו¹⁰⁴, שהכל כלול בו כו'¹⁰⁵, והן בחי' נר"ן ונשמה לנשמה כו'. דבעבודה, ג' מדרי' דהשתל' הן שכל ומדות, והיינו ההתבוננות בגדולת ה' והתעוררות האהוי"ר, והמעשה בפועל כו' (או הודאה, שזהו בחי' נה"י כו'¹⁰⁶), ובחי' רעו"ד זהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', וכמ"ש כ"ז במ"א בד"ה ואתה הרם את מטך כו'¹⁰². וב' מדרי' אלו הו"ע בצלמנו כדמותינו כו', וכמשי"ת¹⁰⁷. ולהיות שרעו"ד זהו מה שיש בנפש מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל', ע"כ ע"י הקריאה באמת דרעו"ד, ה"ז מגיע וממשיך עיי"ז מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'.

ועפיי"ן יובן¹⁰⁸ מ"ש² ויצא יעקב מבאר שבע. דהנה כתי'¹⁰⁹ תתן אמת ליעקב, יעקב הוא יו"ד עקב¹¹⁰, שנמשך בעקביים, והוא הארת הנשמה המתלבשת בגוף כו', ותתן

103 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.

104 בראשית א, כו.

105 ראה לעיל פשני"ז (ע' תתקצא).

106 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן נביאים ע' קמט ואילך. ובכ"מ.

107 פשט"ט ואילך (לקמן ע' א'כג ואילך).

108 בהבא לקמן – ראה ד"ה ויצא שבהערה 1.

109 מיכה ז, כ.

110 פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עין חיים שער ג (שער סדר האצילות) פ"ב. וראה תו"א ויצא כא, א. ובכ"מ.

96 = תפיסת בכ כלל (ראה תקו"ז בהקדמה יז, א).

97 ראה זח"ג רפט, ב (באד"ז). המשך תרס"ו ס"ע עת.

סה"מ תרפ"ט ע' קמט ואילך.

98 שמואל"א טו, כט.

99 ישע"י יד, יד.

100 ראה סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שצה. תרס"ג ח"ב ע' רסט.

אעת"ר ס"ע רב.

101 ע' תתקע ואילך.

102 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שט ואילך.

ועם הוספות כו' – אוה"ת בשלח ע' שפט ואילך. וראה גם

סה"מ תרס"ב ע' שנו ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרפ"ו

ע' כת ואילך. תרפ"ח ע' קסז ואילך. תרצ"ט ע' 222 ואילך).

תרס"ה ע' קסה ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרצ"ב ע' צה

ואילך). לעיל פקס"ה (ע' תנג). לקמן ע' ואישפט.

אמת ליעקב היינו מה שנקודת האמת דרעו"ד נמשך בכל הכחות עד סוף מעשה כו' כנ"ל¹¹¹. ושרש המשכה זו, עז"א¹⁰⁹ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, ימי קדם הן ז"ת דעתיק, ומשם נמשך שגם בנשמה שבגוף יהי' המשכת האמת כו'. וזהו אשר נשבעת, וידוע דענין השבועה הוא שמקשר עצמו באיזה ענין למעלה מטו"ד כו', וזהו אשר נשבעת לאבותינו, היינו מה שאוא"ס ב"ה התקשר עצמו כבי' בנש"י להיות מבחי' א"ס בנשמות, שזהו בחי' האמת דרצון עצמי כו', והרי אמת הוא שנמשך בכ"מ, ע"כ ההמשכה גם בסוף מעשה כו'. וזהו ג"כ ענין משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע¹¹², דלכאן א"מ מה"ע שמשביעין את הנשמה על הגוף (דזה שיכול להיות רשע ח"ו ה"ז מצד הגוף). אך הענין הוא, שזהו מה שנותנים להנשמה כח משרש ומקור הנשמה שיהי' ביכולתה לברר ולתקן את הנה"ב כו', כידוע ומבואר במ"א¹¹³. וזהו מבאר שבע בקמץ, דקמץ בכתר¹¹⁴, דנקודת סגל הוא בז"א ובמל'¹¹⁵, וקמץ הוא בכתר, והוא שרש ההמשכה מבחי' ז"ת דעתיק כו'. ואמרו במד"ר⁶ מבארה של שבועה, היינו ענין אשר נשבעת לאבותינו כו', והוא שיהי' תתן אמת ליעקב, בחי' נקודת האמת, שנמשך בכל הכחות, שעיי"ז יהי' הבירור כו', וגם שיהי' התגלות האמת בהארת הנשמה, וכמו בתפלה, שהוא התחברות הנשמה המלוכשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו' כידוע. והענין, דהנה, ההילוך דיעקב שהלך לחרון היינו לברר בירורי נוגה, שזה תכלית העקביים כו', וצ"ל המשכת האמת בכדי לברר כו'. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, דמ"ש תחלה וישמע כו' וילך כו', זהו סיפור ההילוך, וכאן מבאר סדר העבודה, שהלך לחרון לברר בירורים, וע"כ, ויצא יעקב מבאר שבע, בחי' אשר נשבעת לאבותינו כו', בכדי שיהי' תתן אמת ליעקב כו'.

ת שנו

קיצור. וזהו בחי' האמת שבנשמה, דהאבה שע"פ טו"ד הרי אינה עצמית, וגם יש בה הפסק, והו"ע השינה, דבזה"ב הי' השגה אמיתית, וממילא אהוי"ר אמיתים, וראיית האלקות, ובזה"ג הכל בהעלם, וצריך יגיעה בהשגה, מפני התעלמות הכחות, ואחכ"ז אינו בגילוי, ובהעדר עבודה מתגבר החומריות, ומתגשם גם הרוחניות. אבל הרצון עצמי ישנו תמיד, ומתגלה לעתים גם באנשים פשוטים, וגם במי שמשוקע ר"ל בחומריות, וכשמתגלה, הוא באמת לאמתו מצ"ע. ואמיתת הרצון יש בכל הכחות, והו"ע התמימות במוח ולב ובמעשה. וזהו האמת דנשמה שמתגלה בתפלה, איליו ולא למדותיו, והוא בחי' כי לא אדם שבאדם (שבפנימיות יש בזה ענג עצמי, ובנפש הוא התקשרות עצמי דנשמה באוא"ס), והוא בנפש מאוא"ס שלמע' מהשתל', ולכן נתפס איהו ברעו"ד. וזהו ויצא יעקב, נשמה שבגוף, שיש בה בחי' אמת גם בסוף, והו"ע תתן אמת, וההמשכה היא מאשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וזהו באר שבע בקמץ, כתר, והוא בארה של שבועה.

(111) פשט"ד (ע' ותשמז).

(112) נדה ל, ב. תניא פ"א.

(113) ראה ד"ה משביעין אותו בקיצורים והערות לתניא ע' ויקהל שפז, ד.

(114) ראה תקו"ז תיקון ע (קכט, ב). פרדס שער כח (שער הנקודות) פ"ה. עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"א. תו"ח

(115) ראה פרדס שם פ"ד.

(113) ראה ד"ה משביעין אותו בקיצורים והערות לתניא ע' ויקהל שפז, ד.

מח ואילך. ע' קסה ואילך. לעיל ע' קמו. וש"נ.

ISBN 978-0-8266-6104-3

9 780826 661043